

**Betænkning om Haager-konventionen af
29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om
samarbejde med hensyn til internationale
adoptioner sammenholdt med dansk
adoptionslovgivning**

afgivet af Justitsministeriets adoptionsudvalg

BETÆNKNING NR. 1323

København 1996

Betænkning om Haager-konventionen om international adoption af børn.

Købes hos boghandleren eller
hos statens Publikationer
50.00 kr. incl. moms.

ISBN 87-601-6735-1 Betænkning nr. 1323

INDHOLDSFORTEGNELSE:

	Side
<u>Kapitel 1 - Indledning</u>	7
1. Udvalgets nedsættelse, kommissorium og sammensætning.....	7
2. Udvalgets foreløbige arbejde.....	8
3. Betænkningens opbygning.....	9
 <u>Kapitel 2 - Resumé af betænkningens hovedafsnit</u>	12
 <u>Kapitel 3 - Haager-Konventionen af 29. maj 1993 og dansk adoptionslovgivning</u>	19
1. Indledning.....	19
 2. Konventionens præambel.....	21
2.1. Familieprincippet.....	22
2.2. Beskyttelsesprincippet.....	23
2.3. Individprincippet.....	24
 3. Kapitel I - Konventionens anvendelsesområde.....	24
3.1. Konventionens formål.....	24
3.2. Konventionens område.....	25
3.2.1. Bopælsbegrebet.....	26
3.2.2. Kun ægtepar kan adoptere sammen.....	27
3.2.3. Kun adoptioner, der skaber et varigt forældre-barn forhold.....	28
3.3. Kun børn og unge under 18 år.....	29
 4. Kapitel II - Vilkår for internationale adoptioner.....	29
4.1. Oprindelsesstatens ansvarsområde.....	29
4.1.1. Artikel 4, litra a-c.....	31
4.1.2. Artikel 4, litra d - information og rådgivning af barnet Barnets samtykke.....	35
4.2. Modtagerstatens ansvarsområde.....	37
 5. Kapitel III - Centralmyndigheder og autoriserede organer.....	42
5.1. Opgaver, der ikke kan delegeres.....	42
5.2. Opgaver, der kun kan delegeres til andre offentlige myndigheder.....	43
5.3. Opgaver, der kan delegeres til såvel andre offentlige myndigheder som autoriserede organer.....	44
5.4. Særligt om autoriserede organer.....	46
 6. Kapitel IV - Procedureregler for international adoption.....	49
6.1. Adoptionssagens indledning.....	49

6.2. Krav til undersøgelse af ansøgernes forhold	50
6.3. Krav til undersøgelse af barnets forhold	52
6.4. Betroelse af barnet i de kommende adoptanters varetægt Bevilling	53
6.4.1. Ansøgerens samtykke	54
6.4.2. Modtagerstatens godkendelse	55
6.4.3. Godkendelse af adoptionsprocedurens fortættelse	56
6.5. Ansørgodkendelse, indrejse- og opholdstilladelse	58
6.6. Barnets overførsel til modtagerstaten	58
6.7. Prøvetid	59
6.8. Mislykkede anbringelser	60
6.8.1. Den midlertidige flytning og anbringelse	61
6.8.2. Alternativ adoption frem for varig anbringelse eller tilbagesendelse	61
6.8.3. Barnets tilbagesendelse til oprindelseslandet	62
6.8.4. Høring af barnet. Samtykke	63
6.9. Delegation af kompetence. Private adoptioner	63
6.9.1. Delegation til andre offentlige myndigheder og til autoriserede organer	64
6.9.2. Overladelse af kompetence til personer eller organer uden autorisation	64
7. Kapitel V - Anerkendelse og virkninger af adoption	66
7.1. Anerkendelse	66
7.2. Anerkendelsens retsvirkninger	69
7.2.1. Adoptionens umiddelbare retsvirkninger	70
7.2.2. Ændring af svage adptioner til stærke adoptioner	75
8. Kapitel VI - Almindelige bestemmelser	76
8.1. Bevillingskompetence	76
8.2. Kontakt mellem adoptanter og biologiske forældre eller andre	77
8.3. Opbevaring, videregivelse og brug af oplysninger	78
8.4. Forbud mod uberettiget vinding	80
8.5. Anmeldelsespligt	81
8.6. Oversættelse	82
8.7. Sagsbehandlingstid	82
8.8. En stat - flere retssystemer	83
8.9. Andre internationale aftaler	84
8.10. Forbehold, ikrafttræden og opfølgning	86
9. Kapitel VII - Afsluttende bestemmelser	87
<u>Kapitel 4 - Udvalgets lovforslag og forslag til ændring af adoptionsbekendtgørelsen og -cirkulæret</u>	89
1. Almindelige bemærkninger	89

2. Udvalgets forslag til lov om ændring af adoptionsloven, indfødsretsloven og navneloven.....	90
2.1. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.....	92
3. Forslag til ændring af adoptionsbekendtgørelsen.....	98
3.1. Bemærkninger til forslag til ændring af adoptionsbekendtgørelsen.....	99
4. Forslag til ændring af adoptionscirkulæret.....	100
4.1. Bemærkninger til forslag til ændring af adoptionscirkulæret.....	101
Anvendte forkortelser.....	103

Bilag 1: Convention of 29 May 1993 on protection of children and co-operation in respect of intercountry adoption med dansk oversættelse

Bilag 2: Standardformular til samtykkeerklæring på engelsk og fransk (recommended model form for statement of consent to adoption)

Bilag 3: Standardformular til erklæring om attestation i henhold til artikel 23, jf. artikel 17, litra c, på engelsk og fransk (recommended model form for the certificate of conformity of intercountry adoption)

Bilag 4: Organisationernes autorisationer

Bilag 5: Mindretalsudtalelse fra udvalgsmedlem Anders Christensen

Bilag 6: Skrivelser fra sekretariatet til udvalgets medlemmer

KAPITEL 1

INDLEDNING

1. UDVALGETS NEDSÆTTELSE, KOMMISSORIUM OG SAMMEN- SÆTNING

Ved skrivelse af 12. oktober 1995 nedsatte justitsminister Bjørn Westh adoptionsudvalget, der fik følgende kommissorium:

"I maj 1993 afsluttede Den Internationale Privatretskonference i Haag arbejdet med en ny konvention om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

En gennemgang af konventionsteksten sammenholdt med det nuværende danske regelsæt på området har vist, at Danmarks ratifikation af konventionen forudsætter ændringer i både adoptionsloven og i de administrativt fastsatte regler.

Justitsministeriet har derfor besluttet at nedsætte et udvalg, der skal udarbejde forslag til ændring af adoptionsloven og de administrative regler på området med henblik på, at Danmark kan ratificere konventionen.

Hvis udvalget finder anledning hertil, kan udvalget også fremsætte forslag til andre ændringer af adoptionsloven og de administrative regler på området. Udvalget anmodes i den forbindelse om at overveje, om der er behov for at ændre de gældende regler om aldersforskellen mellem et adoptivbarn og adoptanterne, således at disse regler bliver mere fleksible.

Den ny adoptionskonvention må forventes at træde i kraft i nær fremtid. Udvalget anmodes derfor om så vidt muligt inden den 1. september 1996 at afgive betænkning - eller delbetænkning - med forslag til de ændringer, der er nødvendige for Danmarks ratifikation af Haager-konventionen.

Udvalget kan give særligt sagkyndige og andre, der beskæftiger sig med de spørgsmål, som udvalget skal behandle, mulighed for at fremkomme med deres synspunkter, f.eks. ved foretræde for udvalget".

Som formand for udvalget blev udpeget højesteretsdommer Mogens Hornslet.

Herudover har udvalget bestået af

Afdelingsleder, cand.jur. Ida Balling (de amtskommunale adoptionssamråd og samrådssekretariater)

Kontorchef Ole Kirkegaard (Foreningen af Statsamtsjurister og Foreningen af Statsamtmand)

Konsulent Eva Rønne (Justitsministeriet)

Kontorchef Finn Andersen (Civilretsdirektoratet)

Inger Lund Andresen, næstformand for DanAdopts bestyrelse

Jessie Rosenmeier, landsformand for Terre des Hommes

Kai Aaen, formand for Adoption Centers bestyrelse

Konsulent, cand.polit. Anders Christensen, medlem af hovedbestyrelsen i Landsforeningen Adoption og Samfund

Fuldmægtig Pia Andersen (Civilretsdirektoratet) og

Lektor, cand.jur. Lis Frost (Aarhus Universitet)

har fungeret som sekretærer for udvalget.

2. UDVALGETS FORELØBIGE ARBEJDE

Adoptionskonventionen trådte i kraft den 1. maj 1995, og i kommissoriet anmodes udvalget om så vidt muligt inden den 1. september 1996 at afgive betænkning med forslag til de ændringer, der måtte være nødvendige, for at Danmark kan ratificere konventionen.

Med det formål at imødekomme kommissoriets henstilling har udvalget i første omgang prioriteret en nærmere undersøgelse af adoptionskonventionens indhold og dens betydning for dansk adoptionslovgivning. Den foreliggende betænkning er som følge heraf en *delbetænkning* med ratifikation af Haager-konventionen som mål. Udvalget fortsætter herefter arbejdet med at behandle andre spørgsmål vedrørende adoption og vil senere afgive betænkning herom. Det kan ikke udelukkes, at udvalget i den senere betænkning vil foreslå andre ændringer af adoptionsloven og de administrative regler på området.

Udvalget har afholdt 6 møder.

3. BETÆNKNINGENS OPBYGNING

I **kapitel 2** gives et resumé dels af de væsentligste problemstillinger, der er behandlet i betænkningens hovedafsnit (kapitel 3), dels af udvalgets hovedsynspunkter og ændringsforslag.

I **kapitel 3** gives en redegørelse for konventionen om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner. Med henblik på at afklare behovet for ændringer, gennemgås endvidere de danske regler og praksis, der vedrører konventionens område.

Kapitel 4 indeholder udvalgets forslag til lov om ændring af adoptionsloven og forslag til ændringer af adoptionsbekendtgørelsen og -cirkulæret samt udvalgets bemærkninger til de fremsatte forslag.

Som **bilag 1** er optaget den engelske konventionstekst med en dansk oversættelse. Endvidere er som bilag 2 og 3 optrykt standardformularer, som er anbefalet af et særligt udvalg under Haager-konferencen, til henholdsvis samtykkeerklæring og afgivelse af erklæring om, at en adoption er gennemført i overensstemmelse med konventionen. De formidlende organisationers autorisationer er medtaget som bilag 4.

Anders Christensen har ikke ønsket at underskrive betænkningen. Han har i stedet afgivet en mindretalsbetænkning, der er optrykt som bilag 5 til denne betænkning.

De øvrige udvalgsmedlemmer finder det beklageligt, at Anders Christensen ikke har ønsket at underskrive udvalgets betænkning.

Anders Christensens holdning forekommer uforståelig, når han som angivet i mindretalsudtalelsen er enig i hovedkonklusionen og i øvrigt under udvalgsarbejdet ikke har tilkendegivet uenighed i fortolkningen af konventionen.

I mindretalsudtalelsen henvises flere gange til konventionens ånd. Der er i den forbindelse grund til at henlede opmærksomheden på, at konventionen er en samarbejdskonvention, der tager sigte på barnets tarv og beskyttelse af børn, således som det også fremgår af konventionens titel. Som det flere steder er anført i de forklarende noter til konventionen, er den på en række punkter udtryk for kompromiser, og som følge deraf lader den en række spørgsmål stå åbne.

De øvrige udvalgsmedlemmer er enige med Anders Christensen i, at international adoption kan være et anerkendelsesværdigt alternativ til for eksempel ufrivillig barnløshed. Det er dog væsentligt at være opmærksom på, at formålet med konventionen er at opstille garantier for at sikre, at adoptioner finder sted i barnets interesse og med respekt for barnets grundlæggende rettigheder.

De eksempler - som nævnes i mindretalsudtalelsen - på områder, hvor Anders Christensen ikke kan tilslutte sig de øvrige udvalgsmedlemmers opfattelse, giver anledning til nogen undren. Hans beskrivelse af konventionen og den foreliggende betænkning er på visse punkter unøjagtig. Endvidere har en del af eksemplerne ikke betydning for ratifikation af konventionen. Endelig gælder det for flere af eksemplerne, at de fremføres i mindretalsudtalelsen, uden at de har været nævnt under drøftelserne i udvalget. Det havde været naturligt, hvis Anders Christensen havde søgt at overbevise om sine synspunkter vedrørende konventionen gennem en konstruktiv dialog i udvalget.

Med hensyn til fortolkningen af konventionen kan de øvrige udvalgsmedlemmer henholde sig til det, der er anført i betænkningen.

De eksempler, som Anders Christensen anfører, der ikke har betydning for ratifikation af konventionen, vil kunne indgå i de videre drøftelser i udvalget. Flere af de øvrige medlemmer af udvalget har under udvalgsarbejdet givet udtryk for ønske om at drøfte en del af de eksempler, som Anders Christensen nævner. Under hensyn til kommissoriet finder de dog, at dette bør ske på et senere tidspunkt i udvalgsarbejdet.

Som det flere gange er tilkendegivet overfor Anders Christensen, er de videre drøftelser i udvalget ikke begrænset af denne delbetænkning. I overensstemmelse med kommissoriet har de øvrige medlemmer af udvalget været indstillet på i første omgang at foretage en gennemgang af konventionen med henblik på ratifikation af denne. Dette indebærer, at en række spørgsmål, som ikke er af betydning for ratifikation af konventionen, må udskydes til eventuel senere drøftelse. Alternativet havde været, at ratifikation af konventionen måtte afvente en afslutning af udvalgsarbejdet. Dette ville være i høj grad uhensigtsmæssigt og i øvrigt i strid med kommissoriet.

Det er således forkert, når Anders Christensen anfører, at betænkningen er udtryk for et forsvar for de gældende danske regler. Betænkningen indeholder de ændringer af lovgivningen, som er nødvendige for, at Danmark kan ratificere konventionen. Som det i øvrigt også er Anders Christensen bekendt, er samtlige udvalgsmedlem-

mer fremkommet med en række emner, som ønskes drøftet under det videre udvalgsarbejde.

De øvrige udvalgsmedlemmer må endvidere tage afstand fra Anders Christensens misvisende beskrivelse af forløbet af udvalgets hidtidige arbejde. De finder formandens og sekretariatets tilrettelæggelse hensigtsmæssig.

Et udvalgsarbejde kan tilrettelægges på mange måder. Den særligt hastende del af udvalgsarbejdet - vedrørende Haager-konventionen - er imidlertid af udpræget juridisk-teknisk karakter og samtidig ikke ganske ukompliceret. Arbejdet skønnedes af den grund bedst at kunne udføres inden for den givne tidsramme, hvis egentlige møder i det samlede udvalg afventede det tidspunkt, hvor sekretariatet sammen med formanden kunne fremlægge et foreløbigt udkast til en delbetænkning herom.

Udvalgets medlemmer var orienteret om denne arbejdsplan - som har vist sig hensigtsmæssig og effektiv - flere måneder før, møderækken til gennemgang af udkastet kunne indledes, jf. herved de som bilag 6 optrykte skrivelser fra sekretariatet til udvalgets medlemmer af 15. november 1995, 9. februar 1996, 15. februar 1996, 15. marts 1996 og 1. maj 1996. Først i forbindelse med mødet den 13. maj 1996, hvor det udsendte betækningsudkast skulle behandles, fremførte Anders Christensen imidlertid sin kritik af den valgte arbejdsform. Ingen af udvalgsmedlemmerne havde tidligere udtrykt ønske om en drøftelse af arbejdsformen, som de øvrige medlemmer fuldt ud kunne tilslutte sig.

Anders Christensens kritik af de øvrige udvalgsmedlemmer - og deres formodede holdninger til reformer - som den er udtrykt i hans mindretalsudtalelse og i øvrigt under det hidtidige udvalgsarbejde, er der næppe anledning til at kommentere.

København, den 20. august 1996

Mogens Hornslet

Ida Balling

Ole Kirkegaard

Eva Rønne

Finn Andersen

Inger Lund Andresen

Jessie Rosenmeier

Kai Aaen

KAPITEL 2

RESUMÉ AF BETÆNKNINGENS HOVEDAFSNIT

I kapitel 3, afsnit 2 gennemgås adoptionskonventionens præambel. Herefter hviler konventionen på principper, der svarer til de principper, der er bærende for den danske adoptionslovgivning: Et barn antages normalt at have bedst af at vokse op i en familie, og barnet bør helst forblive hos sin biologiske familie. Adoption kan være et alternativ, og national adoption bør gå forud for international adoption. Barnet har et særligt behov for beskyttelse, og adoption må aldrig finde sted i strid med barnets bedste. Adoption kan undlades f.eks. af hensyn til de biologiske forældre, selv om adoptionen f.eks. vil give barnet visse materielle fordele.

I kapitel 3, afsnit 3 gennemgås konventionens kapitel I om anvendelsesområde (artiklerne 1-3). Herefter finder konventionen alene anvendelse på internationale adoptioner, og disse skal gennemføres i et samarbejde mellem barnets og adoptionsansøgernes bopælslande. Kun adoptioner, der skaber et varigt forældre-barn forhold, er omfattet af konventionen, og barnet eller den unge må ikke være fyldt 18 år. En person kan adoptere alene, men kun ægtepar kan adoptere sammen. Den danske adoptionslovgivning opfylder konventionens kapitel I.

I kapitel 3, afsnit 4 beskrives adoptionskonventionens kapitel II om vilkår for internationale adoptioner (artiklerne 4 og 5). Kapitlet indeholder de ufravigelige minimumsbetingelser, som *skal* være opfyldt, for at en adoption må gennemføres. Ifølge artikel 4 skal de kompetente myndigheder i barnets oprindelsesstat *blandt andet* påse, *at* international adoption er til barnets bedste, *at* den fornødne rådgivning og information er blevet givet til eksempelvis forældrene og barnet, *og at* de relevante samtykker er afgivet frivilligt, skriftligt og uden nogen form for modydelse. Danmark vil kun yderst sjældent optræde som afgiverland, men for at kunne opfylde konventionen fuldt ud, bør de danske regler efter **udvalgets opfattelse** tage højde for sådanne undtagelsessituationer. Adoptionsbekendtgørelsen foreslås derfor udbygget med en bestemmelse om, at international adoption af et barn bosiddende i Danmark skal forelægges for Civilretsdirektoratet, og der foreslås udarbejdet nærmere retningslinier for behandlingen af den type sager. Vederlagsbestemmelsen i bekendtgørelsens § 20 bør ophæves. I stedet bør der i adoptionsloven indsættes en bestemmelse om forbud mod vederlag, der omfatter alle former for modydelse - også til barnet - ligesom der bør udarbejdes en regel om de danske myndigheders kompetence til at afgive erklæring om, at artikel 4 er opfyldt. Endelig foreslås

udvalget at der i adoptionsbekendtgørelsen og -cirkulæret indsættes en regel om rådgivning og høring af barnet under hensyntagen til dets modenhed.

Artikel 5 omhandler den situation, der er typisk for Danmark, idet bestemmelsen angår modtagerstatens forpligtelser. Modtagerstaten skal påse, *at* ansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere, *at* de har modtaget rådgivning, i det omfang det er nødvendigt, *og at* barnet har eller vil få tilladelse til at tage permanent ophold i modtagerstaten. De danske regler opfylder til dels konventionens krav, men **udvalget anbefaler** dog de administrative regler ændret, således at adoptionsmyndighederne forpligtes til at sikre, at ansøgerne modtager rådgivning i det omfang, det er nødvendigt. Da konventionen omfatter alle former for adoption, herunder familie- og stedbarnsadoptioner, foreslår udvalget endvidere, at adoptionscirkulæret ændres, således at myndighederne fremover også får pligt til at indhente de nødvendige erklæringer og oplysninger til brug for udarbejdelse af rapport om ansøgerne. Rapporten skal fremsendes til barnets bopælsland.

I kapitel 3, afsnit 5 behandles adoptionskonventionens kapitel **III** om centralmyndigheder og autoriserede organer (artiklerne 6-13). Alle kontraherende stater er forpligtede til at udpege en centralmyndighed, der dels skal samarbejde med centralmyndighederne i andre konventionslande, dels skal fremme samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i de respektive lande med henblik på at fremme konventionens overholdelse. Endvidere skal centralmyndighederne medvirke til, at der kan udveksles oplysninger om lovgivningen og om generelle adoptionsforhold i den pågældende stat, og man skal søge at fjerne hindringer for konventionens anvendelse. Centralmyndigheden skal ifølge konventionen være den overordnede myndighed inden for konventionens område. **Udvalget foreslår**, at Civilretsdirektoratet udpeges til centralmyndighed, idet direktoratet allerede varetager en række af de nævnte funktioner.

Centralmyndigheden kan delegere opgaver vedrørende f.eks. indsamling, opbevaring og udveksling af oplysninger samt fremme af rådgivning før og efter adoptionen til andre myndigheder og til autoriserede organer. Et autoriseret organ som eksempelvis en formidlende organisation må udelukkende forfølge almennyttige formål på vilkår fastsat af den stat, der har givet autorisationen. Ledelsen og personalet skal være i besiddelse af etiske og faglige kvalifikationer til at arbejde med international adoption, og de kompetente myndigheder skal udøve kontrol med virksomheden. Udøvelse af virksomheden i en anden stat end den autoriserende stat, kræver tilladelse fra begge stater. Autorisationsvilkårene for de formidlende organisationer opfylder de fleste af konventionens krav, men **udvalget** finder dog, at det bør

fremgå direkte, at organisationerne kun kan etablere samarbejde i andre lande med Civilretsdirektoratets tilladelse.

Kapitel 3, afsnit 6 redegør for adoptionskonventionens kapitel IV om procedureregler for international adoption (artiklerne 14-22). En adoptionssag skal altid indledes i ansøgenes bopælsland. Dette kan ske ved, at ansøgning indgives til centralmyndigheden eller en anden offentlig myndighed eller et autoriseret organ, der har fået tillagt kompetence til at modtage ansøgninger. De danske adoptionsregler er i overensstemmelse hermed.

Forud for godkendelse af ansøgere til adoption skal der foretages en nærmere undersøgelse af ansøgenes forhold og kvalifikationer. Kan ansøgerne godkendes, udarbejdes der en rapport herom, og denne rapport fremsendes til barnets bopælsland. De danske regler opfylder konventionens krav. I barnets bopælsland udarbejdes en rapport om barnet, såfremt det kan frigives til adoption. Denne rapport, der er et led i matching af barn og adoptanter, skal fremsendes til modtagerstaten. Danmark vil i almindelighed være det land, der modtager rapporten, og der er efter **udvalgets opfattelse** ikke behov for ændringer ud over de ændringer, der er nævnt ovenfor under resuméet af afsnit 4 vedrørende artikel 4.

Adoptionskonventionen bestemmer i artikel 17, at et barn ikke må betroes til de kommende adoptanter, før centralmyndigheden i oprindelsesstaten har sikret sig adoptivforældrenes samtykke. Hvis modtagerstatens lovgivning kræver det, skal centralmyndigheden i denne stat også godkende beslutningen. Endvidere skal de kommende adoptivforældre have opnået godkendelse til adoption, og det skal være fastslået, at barnet har eller vil få permanent opholdstilladelse i modtagerstaten. Endelig forudsætter betroelse af barnet i adoptanternes varetægt, at såvel oprindelses- som modtagerstat har samtykket i, at adoptionsproceduren kan fortsætte. Centralmyndigheden kan overlade de nævnte opgaver til andre myndigheder, til autoriserede organer og i princippet også til uautoriserede privatpersoner. De danske regler opfylder konventionens krav, idet det bemærkes, at Danmark som modtagerstat efter praksis stiller krav om at deltage i matchingprocessen. Ansøgere med bopæl i Danmark skal efter de gældende regler adoptere efter dansk lovgivning og ved en dansk adoptionsbevilling. Denne ordning kan tænkes at give praktiske problemer i forhold til afgiverlande, der måtte fastholde, at adoption skal bevilges i det pågældende afgiverland. **Udvalget foreslår** derfor, at der skabes hjemmel for undtagelsesvis at acceptere, at adoptionen bevilges i barnets bopælsland.

Et barn må ikke overføres til modtagerstaten, før artikel 17 er opfyldt. Det følger af

artikel 20, at centralmyndighederne eller de instanser, der har fået opgaven tillagt, skal holde hinanden underrettet om adoptionsproceduren og om forløbet af en eventuel prøvetid. Den danske praksis med som hovedregel først at udstede adoptionsbevilling 3-6 måneder efter barnets ankomst til Danmark, er i overensstemmelse med konventionen.

Viser det sig under en prøveperiode, at den påtænkte adoption ikke bør gennemføres, er modtagerstaten efter artikel 21 forpligtet til at anbringe barnet midlertidigt, indtil der kan gennemføres en alternativ adoption efter rådføring med barnets oprindelsesland. Er en alternativ adoption ikke mulig, skal barnet sikres en varig anbringelse, og kun som en sidste udvej skal det sendes tilbage til sit oprindelsesland. Barnet skal høres og give samtykke til de omtalte foranstaltninger, i det omfang dets alder og modenhed tilsiger det. Reglerne vedrørende børn og unge i lov om social bistand lever fuldt ud op til konventionen.

Adoptionskonventionen tillader i artikel 22, at varetagelse af de fleste opgaver i henhold til konventionen kan overlades ikke blot til andre myndigheder og autoriserede organer, men også til uautoriserede personer. Dette er udtryk for et kompromis, idet en lang række lande under forhandlingerne om konventionens indhold har udtrykt stor skepsis over for privat mellemmandsvirksomhed. Som følge heraf kan enhver kontraherende stat erklære, at man alene vil medvirke til adoption af børn med bopæl i den erklærende stat, såfremt centralmyndighedens opgaver ikke udøves af uautoriserede. Efter de danske regler er uautoriseret mellemmandsvirksomhed forbudt. Dette er helt i overensstemmelse med konventionens udgangspunkt, og **udvalget skal anbefale**, at forbudet opretholdes, ligesom udvalget anbefaler, at Danmark afgiver den omtalte erklæring.

I kapitel 3, afsnit 7 gennemgås adoptionskonventionens kapitel V om anerkendelse og virkninger af adoption (artiklerne 23-27). Når den bevilgende stat har attesteret, at en adoption er i overensstemmelse med adoptionskonventionen, er de øvrige kontraherende stater forpligtede til at anerkende adoptionen. Kun hvis adoptionen åbenbart strider mod statens grundlæggende retsprincipper, kan anerkendelse nægtes, idet der dog skal tages hensyn til barnets bedste. Anerkendelse skal ske uden en egentlig efterprøvelse af, om adoptionen har fundet sted i overensstemmelse med konventionen. De danske anerkendelsesregler er ulovfæstede, og der er ikke behov for ændringer i den danske retstilstand. **Udvalget foreslår**, at statsamtet tillægges kompetence til at attestere, at en dansk adoptionsbevilling er udstedt under overholdelse af konventionen.

Efter artikel 39, stk. 2, er det muligt for de enkelte konventionsstater at aftale fravigelse af bestemmelserne i konventionens kapitel IV med undtagelse af artikel 17, med det formål at fremme konventionens anvendelse. Danmark kan afgive erklæring om, at man ikke ønsker at anerkende adoptioner, der er bevilget efter en artikel 39, stk. 2-aftale. **Udvalget skal anbefale**, at der afgives en sådan erklæring, således at man ikke er forpligtet til at anerkende adoptioner, der er bevilget under væsentlige tilsidesættelser af adoptionskonventionens bestemmelser.

Efter konventionen accepteres såvel stærke adoptioner med fuldt familieskifte som svage adoptioner, hvor en vis retlig forbindelse til den biologiske familie opretholdes. Den bevilgende stats ret bestemmer, om en adoption skal være stærk eller svag. Derimod bestemmer den anerkendende stats ret, hvilke specifikke retsvirkninger et adoptionsforhold skal tillægges. Den anerkendende stat må dog ikke give en adoption bevilget i en anden kontraherende stat en ringere retsbeskyttelse, end en adoption bevilget i det anerkendende land. De danske anerkendelsesregler er uskrevne, og konventionen stiller ikke krav om lovfæstelse. Som følge af konventionen vil Danmark dog som tredjestat fremover være forpligtet til at acceptere svage adoptioner inden for konventionens område, uagtet de danske regler i øvrigt kun kender til stærke adoptioner. Som modtagerstat kan Danmark derimod omdanne en i oprindelseslandet bevilget svag adoption til en stærk adoption, forudsat de afgivne samtykkeerklæringer omfatter stærk adoption. Efter gældende praksis accepteres et samtykke afgivet i udlandet alene, hvis det er givet til gennemførelse af en stærk adoption. **Udvalget foreslår** denne praksis opretholdt.

I reglerne om statsborgerskab finder der en vis forskelsbehandling sted mellem adoptioner bevilget i Danmark og adoptioner bevilget i udlandet. **Udvalget anbefaler**, at disse regler ændres med henblik på at opfylde konventionens krav om ligebehandling.

I kapitel 3, afsnit 8 behandles konventionens kapitel VI - almindelige bestemmelser (artiklerne 28-42). Adoptionskonventionen forudsætter, at adoption bevilges enten i barnets bopælsland eller i ansørgernes bopælsland. Efter adoptionslovens § 29 kan de danske adoptionsmyndigheder bevilge adoption i visse tilfælde, hvor hverken barn eller ansøger har bopæl i Danmark. **Udvalget foreslår** denne bestemmelse ændret, således at den ikke omfatter konventionsadoptioner.

Der må efter artikel 29 ikke være nogen kontakt mellem de kommende adoptanter og barnets forældre eller andre, der har barnet i sin varetægt, før visse krav er opfyldt, herunder krav om samtykke og om godkendelse af adoptanter. Forbudet gæl-

der dog ikke familieadoptioner, og kontakt udøvet under overholdelse af vilkår fastsat af oprindelsesstaten er også lovlig. Den danske matchingpraksis stemmer overens med disse regler. **Udvalget anbefaler**, at de administrative regler om private fremmedadoptioner præciseres med henblik på at undgå kontakt mellem parterne i strid med artikel 29.

I adoptionskonventionens artikel 30 og artikel 31 er der fastsat regler om registrering, opbevaring og videregivelse af oplysninger om adoptivbarnet, dets herkomst, familiens sygehistorie med videre. De danske regler er i overensstemmelse hermed, og **der foreslås** som følge heraf ingen ændringer på disse punkter.

Artikel 32 forbyder opnåelse af uberettiget vinding i forbindelse med international adoptionsvirksomhed. Bestemmelsen omfatter f.eks. de formidlende organisationer, embedsmænd, advokater og privatpersoner, der beskæftiger sig med adoption efter konventionen. Ifølge artikel 8 skal centralmyndigheden blandt andet føre tilsyn hermed. Den danske praksis har til formål at hindre uberettiget vinding. F.eks. må overskud fra formidlingsvirksomhed alene anvendes til humanitært arbejde, og Civilretsdirektoratet fører tilsyn med organisationerne. **Udvalget** skal dog **anbefale**, at tilsynsforpligtelsen præciseres i bekendtgørelsesform eller eventuelt i autorisationerne.

Enhver kompetent myndighed, der konstaterer (risiko for) overtrædelse af konventionen, skal underrette egen centralmyndighed herom. Centralmyndigheden skal herefter træffe de nødvendige foranstaltninger, jf. herved artikel 33. **Udvalget foreslår**, at en tilsvarende bestemmelse fastsættes i forbindelse med en regel om udpegning af Civilretsdirektoratet som centralmyndighed.

Artiklerne 36-38 accepterer, at den enkelte stat kan have to eller flere retssystemer, der finder anvendelse i forskellige territoriale enheder. Som følge heraf kan de gældende ordninger for Færøerne og Grønland opretholdes.

Ifølge artikel 39 kan Danmark opretholde tidligere indgåede internationale aftaler, herunder den nordiske ægteskabskonvention af 1931 og den europæiske konvention af 1967 om adoption af børn.

Konventionen finder kun anvendelse, når en ansøgning om adoption er indgivet efter konventionens ikrafttræden i såvel modtager- som oprindelsesstat.

I **kapitel 3, afsnit 9** gennemgås konventionens kapitel VII - afsluttende bestemmel-

ser (artiklerne 43-48), der ikke giver anledning til særlige bemærkninger. **Udvalget anbefaler**, at Danmark ved ratifikation af konventionen erklærer, at denne ikke skal finde anvendelse i Grønland og på Færøerne.

KAPITEL 3

HAAGER-KONVENTIONEN AF 29. MAJ 1993 OG DANSK ADOPTIONS-LOVGIVNING.

1. INDLEDNING

Den 29. maj 1993 afsluttede Den Internationale Privatretskonference i Haag arbejdet med en ny konvention om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner. (Den engelske konventionstekst samt en dansk oversættelse er optrykt som bilag 1).

Konventionen blev underskrevet af repræsentanter for 66 lande, herunder Danmark, der havde deltaget i forhandlingerne om udvikling af konventionen.

Det, at konventionen er *underskrevet* af repræsentanter for konventionslandene, betyder imidlertid ikke, at disse lande er forpligtede til at opfylde konventionen.

Ratifikation forudsætter, at konventionen skal kunne opfyldes inden for de enkelte landes lovgivning og administrative regulering.

Haager-konventionen trådte i kraft den 1. maj 1995, tre måneder efter, at det tredje land havde undertegnet og ratificeret konventionen.

Siden da har otte andre lande ratificeret konventionen(1).

Endvidere har 15 lande pr. 5. juli 1996 *undertegnet* konventionen(2).

Undertegnelsen er sket med det sigte, at landene på et tidspunkt også ratificerer konventionen, men undertegnelsen er kun forpligtende for såvidt angår konventionens afsluttende kapitel VII om de formelle betingelser for, at den øvrige del af konventionen bliver bindende.

Danmark har ikke undertegnet konventionen, idet Danmark i lighed med flere andre

1: Mexico, Rumænien, Sri Lanka, Cypern, Polen, Spanien, Ecuador, Peru, Costa Rica, Burkina Faso og Philippinerne.

2: Brasilien, Colombia, Uruguay, Israel, Holland, Storbritannien og Nordirland, USA, Canada, Finland, Schweiz, Frankrig, Luxembourg, Italien, Norge og Irland.

lande, har den praksis ikke at undertegne, før der er politisk sikkerhed for, at der også kan ske ratifikation.

Baggrunden for initiativet til Haager-konventionen skal ses i den voldsomme udvikling inden for internationale adoptioner, der er sket verden over siden slutningen af 1960'erne. Idag foregår internationale adoptioner mellem et stort antal afgiver- og modtagerlande verden over.

For Danmarks vedkommende formidlede de tre organisationer Adoption Center, DanAdopt og Terre des Hommes i 1995 børn fra ca. 26 lande mod ca. 10 lande i 1976. Herudover har organisationerne kontakt til institutioner og myndigheder i en række afgiverlande med henblik på fortsat at udvikle deres formidlingsgrundlag og sikre adoptivbørn til danske ansøgere.

Samtidig med denne udvikling har samarbejdet mellem alle de forskellige afgiver- og modtagerlande med indbyrdes forskellig tradition, kultur og lovgivning understreget behovet for udvikling af fælles regler om international adoption og for et system til sikring af overholdelsen af disse regler.

I konventionens forarbejder peges der endvidere på, at de enkelte landes internationalprivatretnlige regler og nationale lovgivninger ikke har kunnet løse de problemer, der naturligt kan opstå i et samarbejde mellem så mange forskelligartede afgiver- og modtagerlande.

Endvidere har der i takt med udviklingen vist sig et behov for på et fælles internationalt grundlag at kunne imødegå ulovligheder som f.eks. ulovlig formidling, børnebortførelser og overtrædelser af udlændingelovgivningerne.

Udgangspunktet for arbejdet med udvikling af konventionen har således været et klart behov for et multilateralt instrument, der ikke kun forener deltagerlandenes internationalprivatretnlige regler, men som også definerer en række grundlæggende principper, og som skaber nogle internationale retlige rammer for samarbejdet mellem myndighederne i adoptivbørnenes hjemlande og i modtagerlandene med henblik på en beskyttelse af børnenes interesser.

I de seneste år har behovet for at sikre børns overordnede interesser og grundlæggende rettigheder været i fokus. Dette har bl.a. resulteret i FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder og Haager-konventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser.

Inden for adoptionsområdet er endvidere flere internationale myndigheder (FN, EU-parlamentet, ECOSOC, Europarådet) fremkommet med resolutioner og hensigts-erklæringer om børn og adoption.

Der er ingen tvivl om, at afgiverlandene lægger stor vægt på Haager-konventionen, og at en dansk ratifikation har afgørende betydning for organisationernes fortsatte samarbejde med de forskellige afgiverlande. 10 ud af de 11 lande der har ratificeret pr. den 5. juli 1996, var således afgiverlande.

I det følgende gives der en redegørelse for konventionens indhold og dens forhold til dansk adoptionslovgivning og -praksis med sigte på at afklare, i hvilket omfang, en ratifikation af konventionen forudsætter ændringer i den danske adoptionslovgivning. Hovedkilden til forståelse og fortolkning af konventionsteksten er en forklarende rapport udarbejdet af G. Parra-Aranguren(3). Endvidere kan nævnes FN's konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989 og FN's erklæring om sociale og juridiske principper vedrørende børns beskyttelse og velfærd med særlig henvisning til anbringelse i familiepleje og adoption på nationalt og internationalt plan(4). FN's børnekonvention er ratificeret af Danmark og er dermed juridisk bindende. Hertil kommer, at der henvises direkte til begge de nævnte dokumenter i indledningen til Haager-konventionen.

Konventionen består af en præambel og syv kapitler: Kapitel I - Konventionens anvendelsesområde, kapitel II - Vilkår for internationale adoptioner, kapitel III - Centralmyndigheder og autoriserede organer, kapitel IV - Procedureregler for international adoption, kapitel V - Anerkendelse og virkninger af adoption, kapitel VI - Almindelige bestemmelser og kapitel VII - Afsluttende bestemmelser. Denne opdeling benyttes også i denne fremstilling.

2. KONVENTIONENS PRÆAMBEL

"De stater som har undertegnet denne konvention, og som

erkender, at et barn for at kunne opnå en fuldstændig og harmonisk udvikling af sin personlighed bør vokse op i et familiemiljø i en atmosfære, der er præget af glæde, kærlighed og forståelse,

erindrer om, at hver stat bør prioritere at træffe passende foranstaltninger for at sikre, at barnet kan forblive i dets oprindelige familie,

3: G. Parra-Aranguren: "Explanatory Report" i Hague Conference on private international law, Proceedings of the Seventeenth Session, Tome II, Adoption - co-operation, Haag 1994, s. 539ff.

4: Generalforsamlingsresolution nr. 41/85 af 3. december 1986.

erkender, at international adoption kan frembyde fordelene af en varig familie til et barn, til hvem der ikke kan findes en egnet familie i dets oprindelsesstat,

er overbevist om nødvendigheden af at tage skridt til at sikre, at internationale adoptioner gennemføres til barnets bedste og med respekt for dets grundlæggende rettigheder, samt at hindre børnebortførelser, salg af eller handel med børn,

ønsker at fastsætte fælles regler med dette formål, idet der tages hensyn til de principper, der er anført i internationale instrumenter, navnlig De Forenede Nationers konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989 og De Forenede Nationers erklæring om sociale og juridiske principper vedrørende børns beskyttelse og velfærd med særlig henvisning til anbringelse i familiepleje og adoption på nationalt og internationalt plan (Generalforsamlingsresolution 41/85 af 3. december 1986),

er blevet enige om følgende bestemmelser:"

I konventionens præambel eller indledning fremhæves tre grundprincipper, der danner rammen om konventionen og udgør de overordnede retningslinjer for fortolkning af de enkelte artikler. Disse tre principper er et *familieprincip*, et *beskyttelsesprincip* og et *individprincip*.

2.1. Familieprincippet

Ifølge *familieprincippet* udvikler et barn sig i almindelighed bedst i en familie i kærlighed og forståelse. Et barn bør derfor vokse op i en familie frem for på en institution. Familieprincippet suppleres i præambelen af to vigtige *prioriteringsprincipper*.

For det første skal det *biologiske princip* anvendes: enhver stat bør træffe passende foranstaltninger med henblik på, at barnet kan forblive hos sin egen familie. Selv om konventionen anvender udtrykket "oprindelige familie" og ikke "biologiske familie", kan der ikke være tvivl om, at det er den biologiske familie, der er udgangspunktet.

For det andet fastslås det indirekte, at et *subsidiaritetsprincip* skal lægges til grund: international adoption bør kun finde sted, hvis der ikke kan findes en egnet familie til barnet i dets oprindelsesland.

Disse principper er helt i overensstemmelse med dansk ret og giver ikke anledning til nærmere overvejelser. Særligt kan nævnes, at familieprincippet er anvendt i adoptionslovens § 10 om de såkaldt glemte børn, og at det biologiske princip bl.a. er kommet til udtryk i adoptionsbekendtgørelsens § 4, stk. 2 og 3, og i adoptionscirkulærets § 28, hvorefter forældre, der ønsker at bortadoptere deres barn, skal vejledes om de muligheder, de har efter den sociale lovgivning for at modtage støtte,

hvis de undlader at bortadoptere barnet.

Det er efter dansk ret ikke udelukket, at der kan ske adoption af danske børn til udlandet, men det vil i praksis altid være subsidiært i forhold til en national adoption, jf. herved Justitsministeriets cirkulærskrivelse af 20. januar 1958, hvorefter danske myndigheder ikke bør medvirke ved adoption af danske børn, når adoptanten er bosiddende i udlandet.

Familieprincippet og de dertil knyttede prioriteringsprincipper i Haager-konventionen retter sig i praksis mod de tilfælde, hvor eksempelvis et dansk barn overvejes bortadopteret til udlandet. Principperne kan imidlertid også få betydning for de tilfælde, hvor et udenlandsk barn ønskes adopteret her til landet, f.eks. ved en familieadoption eller en privat fremmedadoption.

I gældende praksis tillægger statsanterne og Civilretsdirektoratet familieprincippet betydning ved familieadoptioner(5).

Civilretsdirektoratet bør tillige være opmærksom på og eventuelt præcisere princippet betydning og overholdelse også i forbindelse med private fremmedadoptioner.

2.2. Beskyttelsesprincippet

Dette princip hviler på, at børn har et særligt behov for beskyttelse mod overgreb i adoptionssager f.eks. ved bortførelse og salg. Konventionen lægger stor vægt på, at det enkelte barn fødes ind i en særlig og beskyttelsesværdig sammenhæng; nemlig den biologiske familie. Som følge heraf skal barnets ophold i egen familie beskyttes, og adoption kan kun finde sted, når det er til barnets bedste. Denne betingelse udgør en negativ afgrænsning af adoptionsinstituttet. Det fremgår således utvetydigt af den forklarende rapport(6), at hensynet til barnets bedste skal afvejes med andre legitime hensyn, særligt hensynet til de biologiske forældre og til de kommende adoptanter. En adoption kan således aldrig finde sted i strid med barnets interesse, men den kan derimod undlades, selv om den vil kunne give barnet visse - f.eks. materielle - fordele. Denne forståelse er i overensstemmelse med FN's børnekonventions artikel 3, stk. 2.

Den danske adoptionslovgivning hviler også på et beskyttelsesprincip, jf.

5: Skarrildhus 1992, pkt. H.2., s. 32ff.

6: Parra-Aranguren, s. 553, pkt. 49.

adoptionslovens § 2, hvorefter adoption kun må bevilges, når den efter foretagen undersøgelse kan antages at være til gavn for den, som ønskes adopteret. Princippet fremgår også af adoptionslovens § 9, stk. 2 og § 10, hvorefter tvangsadoption kun kan finde sted, når hensynet til barnets tarv afgørende tilsiger det.

Konventionen understreger vigtigheden af adoptionslovens § 2. Efter konventionen må det således i dansk godkendelsespraksis fastholdes, at det er hensynet til barnet, der kommer i første række, og at hensynet til dem, der ønsker at adoptere, er sekundært.

2.3. Individprincippet

Konventionen understreger, at adoption kun må gennemføres med respekt for barnets grundlæggende rettigheder. Hermed menes, at det enkelte barn i overensstemmelse med principperne i FN's børnekonvention må anses for at have et særligt behov for omsorg og beskyttelse, herunder for at andre tager sig af det og træffer beslutninger for det. Samtidig skal barnet dog betragtes som et selvstændigt individ med selvstændige interesser og rettigheder så som ytringsfrihed, ret til privatliv og ret til at blive hørt og have indflydelse på egne anliggender(7). Grænserne for disse rettigheder bestemmes af barnets alder og modenhed.

Dansk lovgivning skal fortolkes i overensstemmelse med disse principper, allerede fordi Danmark har ratificeret FN's børnekonvention. Af særlig betydning i forbindelse med adoption er barnets ret til at blive hørt og eventuelt samtykke i/afvise en adoption. Efter adoptionslovens § 6, stk. 1, skal det barn, der er fyldt 12 år som hovedregel give sit samtykke, før en adoption kan gennemføres. Spørgsmålet behandles nærmere nedenfor i forbindelse med fortolkningen af adoptionskonventionens artikel 4.

3. KAPITEL I - KONVENTIONENS ANVENDELSESOMRÅDE

3.1. Konventionens formål

"Artikel 1

Formålet med denne konvention er:

7: Se især børnekonventionens artikel 12 om høring af barnet, artikel 13 om barnets ytringsfrihed, artikel 14 om barnets ret til tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed, artikel 15 om forenings- og forsamlingsfrihed, artikel 16 om barnets ret til privat- og familieliv og artikel 17 om retten til information.

a) at opstille garantier for at sikre, at internationale adoptioner finder sted til barnets bedste og med respekt for dets grundlæggende rettigheder, som de er anerkendt i international ret;

b) at indføre et samarbejdssystem mellem de kontraherende stater med henblik på at sikre overholdelsen af disse garantier og herved hindre børnebortførelser, salg af eller handel med børn;

c) at sikre de kontraherende staters anerkendelse af adoptioner, der gennemføres i henhold til konventionen."

Artiklen fastslår formålene med Haager-konventionen.

Garanti- og samarbejdsregler findes i alle konventionens kapitler, men garantierne er dog især opstillet i kapitel II om vilkår for internationale adoptioner og i kapitel IV om proceduregier, mens samarbejdsreglerne primært er placeret i kapitel III om centralmyndigheder og autoriserede organer.

Reglerne om anerkendelse findes i kapitel V om anerkendelse og virkninger af adoption.

Hensynet til barnets bedste og grundlæggende rettigheder er helt i overensstemmelse med de overordnede hensyn i **den danske adoptionslovgivning**, jf. bl.a. - som allerede nævnt - adoptionslovens § 2. Princippet er også fremhævet i Den europæiske konvention af 24. april 1967 om adoption af børn og i FN-konventionen af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, som begge er ratificeret af Danmark.

Også hensynet til at imødegå børnebortførelser samt salg af eller handel med børn stemmer overens med dansk lovgivning og med principperne i FN's børnekonvention og i Haager-konventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser. Ifølge adoptionsbekendtgørelsens § 20, jf. adoptionslovens § 15, kan der ikke meddeles adoptionsbevilling, hvis ansøgerne yder vederlag til barnets biologiske forældre.

Sammenfattende konkluderes, at artikel 1 ikke giver anledning til **ændringer** af bestemmelser i adoptionslovgivningen.

3.2. Konventionens område.

"Artikel 2

1) Konventionen skal anvendes, når et barn, der har bopæl i en kontraherende stat ("oprindelsesstaten"), er blevet flyttet, er ved at blive flyttet eller skal flyttes til en anden kontraherende stat ("modtagerstaten"), enten efter at det er adopteret i

oprindelsesstaten af et ægtepar eller af en person, der har bopæl i modtagerstaten, eller med henblik på en sådan adoption i modtagerstaten eller i oprindelsesstaten.

2) Konventionen omfatter udelukkende adoptioner, der skaber et varigt forældre-barn forhold."

Artikel 2, stk. 1, fastslår konventionens anvendelsesområde. Dette er begrænset til internationale adoptioner, og omfatter således ikke nationale adoptioner.

Konventionen omfatter alle typer af internationale adoptioner, herunder anonyme adoptioner formidlet gennem formidlende organisationer, private fremmedadoptioner, plejebarnsadoptioner, stedbarnsadoptioner o.a.

Afgørelsen om adoption kan træffes både i barnets oprindelsesland og i modtagerlandet, forudsat begge lande har ratificeret konventionen.

3.2.1. Bopælsbegrebet

Konventionen definerer ikke begrebet bopæl eller "habitually resident"(8), men valget af begrebet "bopæl" er ikke tilfældigt. Det er tværtimod anvendt i flere Haager-konventioner, f.eks. i konventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale barnebortførelser. Formålet hermed har været *dels* at opnå en mere fleksibel ordning, *dels* at undgå begreber, som de kontraherende stater på forhånd er uenige om indholdet af. Der stilles derfor *ikke* krav om statsborgerskab(9), og man undgår at benytte det alternative begreb domicil, der netop tillægges forskellig betydning i de forskellige stater. Mens der f.eks. er almindelig enighed om, at et (nyt) domicil kræver faktisk ophold i det pågældende land, er der forskel på, hvilken betydning den pågældende persons fremtidsplaner tillægges, om personens subjektive tilkendegivelser herom lægges til grund, eller om de objektive omstændigheder anses for afgørende.

Bopælsbegrebets indhold er centralt ved afgørelsen af kompetenceforhold, lovvalg og anerkendelsesspørgsmål. Konventionen overlader det imidlertid til den enkelte deltagerstat at fastlægge indholdet af begrebet, og den forklarende rapport indeholder ingen nærmere retningslinier eller fortolkningsbidrag. Rapporten fremhæver, at problemer formentlig sjældent vil opstå i praksis, fordi begge de involverede stater skal være enige om at fortsætte en påbegyndt adoptionsproces(10).

8: Jf. den engelske version. I den franske tekst anvendes udtrykket "résidant habituellement".

9: Den nationale lovgivning kan dog inddrage ansøgernes nationalitet som et moment af betydning for deres godkendelse som adoptanter, jf. Parra-Aranguren, s. 557, pkt. 71.

10: Parra-Aranguren, s. 559, pkt. 75.

Det særlige udvalg under Haager-konventionen har den 21. oktober 1994 afgivet en uformel, ikke-bindende erklæring om flygtningebørn. Med hensyn til artikel 2, stk. 1, indstiller udvalget, at et konventionsland ikke bør udvise diskrimination ved afgørelsen af, om et flygtningebarn har bopæl i landet. Det land, hvor barnet opholder sig, efter at det er flygtet, bør anses for at være dets hjemstat(11).

Domicilprincippet anvendes i **dansk international privatret**. Det antages, at man har domicil i et land, hvis man agter at forblive der, eller i hvert fald ikke har til hensigt alene at opholde sig midlertidigt i det pågældende land(12). Ved bedømmelsen tillægges de objektive omstændigheder relativt stor vægt. I særlige sager, f.eks. om flygtningebørn, må kravene til domicil formentlig modificeres fremover.

Bortset herfra kan det lægges til grund, at konventionens bopælsbegreb svarer til den traditionelle danske opfattelse af domicilbegrebet. Problemstillingen har navnlig betydning for spørgsmålet om anerkendelse af adoptioner foretaget under ophold i et andet konventionsland. Der henvises herom til konventionens kapitel V og nedenfor i afsnit 7.

3.2.2. Kun ægtepar kan adoptere sammen

Adoptanter i konventionens forstand er ægtepar eller enkeltpersoner. Det er ikke i strid med konventionen at lade enkeltpersoner adoptere, selv om de ikke er enlige, og konventionen er ikke til hinder for, at en person, der er gift, adopterer alene. En enkeltadoptant kan således efter konventionen være gift, samboende i et ægteskabs-lignende forhold eller et registreret partnerskab eller være enlig. Til gengæld kan kun ægtepar adoptere sammen.

Dansk lovgivning opfylder konventionens bestemmelser på dette sidstnævnte punkt, idet adoptionslovens § 5, stk. 2, bestemmer, at kun ægtefæller kan adoptere sammen. Ganske vist ligestilles i følge lov om registreret partnerskab(13) § 3, stk. 1, registrerede partnere med ægtefæller, men ved lovens § 4, stk. 1, undtages adoptionslovens regler om ægtefæller herfra. Det følger af det anførte, at en ændring af de danske regler, således at f.eks. ugifte samboende eller homoseksuelle par kan adoptere sammen, ikke vil kunne rummes i adoptionskonventionen. Der-

11: Om det særlige udvalgs indstilling om de nærmere forholdsregler vedrørende adoption af flygtningebørn, se Report of the Special Commission on the Implementation of the Hague Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption (17-21 October 1994) med tilhørende bilag A.

12: T. Svenne Schmidt, s. 15-20 og Philip, s. 140ff og s. 163-166.

13: Lovnr. 372 af 7. juni 1989.

imod kan muligheden for at lade en ugift, men ikke enlig person, adoptere opretholdes, jf. herved adoptionsbekendtgørelsens § 6 a.

De nærmere godkendelseskriterier afgøres af lovgivningen i det land, der godkender ansøgere til adoption. Adoptionslovens § 5, stk. 1, hvorefter ægtefæller som hovedregel kun kan adoptere sammen, kan derfor opretholdes, selv om konventionen ikke opstiller noget krav herom. Reglen om, at ægtefæller kun kan adoptere sammen, gælder ikke ved stedbarnsadoptioner og ved adoptioner, hvor den ene ægtefælle er forsvundet eller ude af stand til at handle fornuftsmæssigt på grund af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand. Denne regel er ligeledes helt i overensstemmelse med konventionen. Danmark bestemmer også suverænt, under hvilke betingelser enkeltpersoner kan adoptere, herunder om den ene part i et registreret partnerskab eller i et samlivsforhold kan godkendes som adoptant. Konventionen berører således ikke adoptionsbekendtgørelsens § 6 a, hvorefter en enlig ansøger kan godkendes som adoptant, hvis det "efter en samlet vurdering kan lægges til grund, at ansøgeren er velegnet til at opfostre et barn alene".

3.2.3. Kun adoptioner, der skaber et varigt forældre-barn forhold

Midlertidige forhold, plejeforhold og fosterforhold, der ikke skaber et nyt slægtskabsforhold, falder uden for konventionens område(14). Dette er i overensstemmelse med **dansk ret**, hvor adoption netop har til formål at skabe en vedvarende forældre-barn relation og et slægtskabsforhold, jf. herved adoptionslovens § 16.

Om "svage adoptioner", se afsnit 7.2.1. og 1.2.2.

Adgangen til på visse betingelser at ophæve en adoption er reguleret i den danske adoptionslovs kapitel 3. Disse undtagelsesregler ændrer ikke ved, at formålet med adoption er at skabe et varigt forhold. Om ophævelsesreglerne er i overensstemmelse med konventionens krav til en adoptions retsvirkninger, behandles nedenfor i afsnit 7.2. i forbindelse med gennemgangen af artiklerne 26 og 27.

Sammenfattende kan det konkluderes, at artikel 2 **ikke** giver anledning til **ændringer** af bestemmelser i adoptionslovgivningen.

14: Det bemærkes, at Islam ikke tillader adoption, men kun retsinstituttet "kafala", der er af rent forsørgsmæssig karakter, og som ikke er omfattet af konventionen. Artikel 2, stk. 2, indebærer således, at der normalt ikke vil kunne gennemføres eller ske anerkendelse af adoptioner fra lande, der anvender islamisk ret. Se også van Loon, s. 25 og Parra-Aranguren, s. 551.

3.3. Kun børn og unge under 18 år.

"Artikel 3

Konventionen finder ikke længere anvendelse, såfremt de i artikel 17, litra c, omhandlede godkendelser ikke er givet, inden barnet har nået en alder af atten år."

Bestemmelsen begrænser konventionens anvendelsesområde til kun at gælde internationale adoptioner af personer under 18 år.

Skæringstidspunktet er det tidspunkt, hvor centralmyndighederne i oprindelses- og modtagerlandet har samtykket i, at der kan gennemføres en adoption, jf. artikel 17, litra c. Hvis ikke begge centralmyndigheders samtykke foreligger, inden personen er fyldt 18 år, er adoptionen ikke omfattet af konventionens bestemmelser.

Dansk ret afskærer ikke fra international adoption af personer over 18 år, såfremt betingelserne herfor i øvrigt skulle være til stede. Der er dog i praksis ikke eksempler på, at det er forekommet, og det synes ganske usandsynligt, at en sådan situation skulle komme til at foreligge.

Artikel 3 giver **ikke** anledning til **ændringer** af bestemmelser i adoptionslovgivningen.

4. KAPITEL II - VILKÅR FOR INTERNATIONALE ADOPTIONER

Kapitlet består af artiklerne 4 og 5, der begge er ufravigelige regler om, hvilke betingelser konventionen kræver opfyldt. Er betingelserne ikke opfyldt, må ingen af staterne tillade adoption. Til gengæld kan hver af staterne kræve yderligere betingelser opfyldt, hvilket bl.a. fremgår af artikel 17 og artikel 20(15). Der er således tale om *minimumsbetingelser* og ikke maksimumsbetingelser.

4.1. Oprindelsesstatens ansvarsområde.

"Artikel 4

En adoption indenfor konventionens anvendelsesområde, kan kun finde sted, såfremt de kompetente myndigheder i oprindelsesstaten:

a) har fastslået, at barnet kan bortadopteres;

b) har fastslået, at international adoption er til barnets bedste efter behørigt at have undersøgt mulighederne for barnets anbringelse i oprindelsesstaten,

c) har sikret sig,

1) at de personer, institutioner og myndigheder, hvis samtykke er påkrævet for adoption, er blevet rådgivet, i det omfang, det er nødvendigt, og er blevet behørigt informeret om virkningerne af deres samtykke, især med hensyn til hvorvidt det retlige forhold mellem barnet og dets oprindelige familie vil blive afbrudt som følge af adoptionen;

2) at disse frivilligt har givet deres samtykke i den foreskrevne lovpligtige form, og at dette samtykke er afgivet eller bevidnet skriftligt;

3) at samtykkerne ikke er opnået mod betaling eller nogen anden form for modydelse, og ikke er tilbagekaldt, og

4) at moderens samtykke, såfremt dette kræves, først er givet efter barnets fødsel, og

d) har sikret sig under hensyntagen til barnets alder og modenhed,

1) at det er blevet rådgivet og behørigt informeret om virkningerne af adoptionen og af dets samtykke til adoptionen, hvis sådant samtykke kræves;

2) at der er taget hensyn til barnets ønsker og meninger;

3) at barnets samtykke til adoptionen, hvis dette kræves, er afgivet frivilligt i den foreskrevne lovpligtige form, og at barnets samtykke er afgivet eller bevidnet skriftligt, samt

4) at dette samtykke ikke er opnået mod betaling eller nogen anden form for modydelse."

Før adoption kan gennemføres, skal de kompetente myndigheder i oprindelsesstaten påse tre betingelsers opfyldelse, nemlig *at* barnet kan bortadopteret (artikel 4, litra a), *at* subsidiaritetsprincippet er overholdt (artikel 4, litra b), og *at* kravene til information, rådgivning og gyldigt samtykke er indfriet (artikel 4, litra c og d). I praksis vil Danmark kun helt undtagelsesvist optræde som oprindelsesstat, men adoptionskonventionen forudsætter, at de kontraherende stater kan optræde både som oprindelses- og modtagerstater.

De **danske regler** om international adoption er ikke udarbejdet med henblik på international bortadoption af børn bosiddende i Danmark. Adoptionslovens § 29, der blev indsat ved en lovrevision i 1986(16) på baggrund af betænkning 1053(17), fastlægger Danmarks internationale kompetence. I følge stk. 1, kan ansøgere med bopæl i udlandet kun adoptere efter reglerne i adoptionsloven, såfremt de på grund af eget eller ægtefælles danske statsborgerskab er forhindret i at adoptere i deres bopælsland, og bopælslandet anerkender en dansk adoptionsbevilling. Denne bestemmelse kommenteres nærmere nedenfor i afsnit 8.1. Af § 29, stk. 2, følger det, at ju-

16: Lov nr. 326 af 4. juni 1986 om ændring af adoptionsloven og indfødsretsloven.

17: Jf. bemærkningerne til § 29 i lovforslag nr. L 164, Tillæg A til Folketingstidende 1985-86, spalte 4168, og betænkning 1053, s. 184-189 og s. 210.

stitsministeren i øvrigt kan tillade adoption, hvis sagen har en særlig tilknytning til Danmark. Dette stk. 2, er først og fremmest tænkt anvendt ved stedbarnsadoptioner, hvor ansøgeren i form af dansk statsborgerskab eller ophold her i landet har en særlig kvalificeret tilknytning til Danmark. Det fremgår ikke direkte af bestemmelsens ordlyd, men efter dens forarbejder er der ingen tvivl om, at den alene vedrører adoptioner, hvor barnet er bosiddende/statsborger i udlandet. Adoptionslovens § 29, der angår den danske kompetence til at udstede bevilling, dækker således ikke den situation, hvor Danmark optræder som oprindelsesstat i en international adoption, f.eks. ved familie- og stedbarnsadoptioner.

Adoptionsloven indeholder ikke bestemmelser, der inddrager de danske myndigheder for det tilfælde, at forældre skulle ønske at bortadoptere deres barn til udlandet. Vedrørende sager om stedbarns-, plejebarns- og familieadoptioner indeholder adoptionscirkulærets § 15, stk. 1, nr. 1, dog en bestemmelse om, at ansøgningen skal forelægges for Civilretsdirektoratet, hvis ansøgeren ikke har bopæl her i landet. Civilretsdirektoratet bør supplere bestemmelsen med en cirkulærskrivelse til statsamterne om den nærmere fremgangsmåde ved behandlingen af disse sager og med henblik på, at Civilretsdirektoratet kan afgive erklæring i henhold til artikel 16, jf. artikel 4. En bestemmelse svarende til adoptionscirkulærets § 15 findes ikke i adoptionsbekendtgørelsens § 4 om de amtskommunale socialforvaltningers behandling af bortadoptionssager, dvs. sager, hvor herboende forældre ønsker at adoptere deres barn til en ny familie. Det vil derfor være naturligt, at der med hjemmel i adoptionslovens § 25 indsættes en bestemmelse i adoptionsbekendtgørelsens § 4, svarende til bestemmelsen i adoptionscirkulærets § 15, om at også disse sager skal forelægges for Civilretsdirektoratet. Også denne bestemmelse bør suppleres med en cirkulærskrivelse om den nærmere behandling af sagen.

4.1.1. Artikel 4, litra a-c

Om et barn er *adopterbart* afgøres ud fra en samlet vurdering af, om de legale krav er opfyldt, og om barnets psyko-sociale situation gør det egnet til adoption⁽¹⁸⁾. I denne vurdering indgår f.eks. oplysninger om barnets helbred og alder. I artikel 16 opstilles en række krav til udarbejdelse af rapport om barnet. Disse krav beskrives under gennemgangen af artikel 16 i afsnit 6.3.

I følge *subsidiaritetsprincippet* går national adoption forud for international adoption. Ud fra de hidtidige danske forhold må det antages, at danske børn som

18: Parra-Aranguren, s. 567, pkt. 117.

altovervejende hovedregel adopteres i Danmark. Det fremhæves imidlertid i den forklarende rapport, at subsidiaritetsprincippet ikke må fortolkes så stramt, at hensynet til barnets bedste reelt nedprioriteres. Der kan være tilfælde, hvor international adoption må foretrækkes, selv om barnet kan adopteres af en egnet national familie. Som eksempel nævnes blandt andet adoption mellem slægtninge(19).

Adoptionskonventionens bestemmelser om *rådgivning, information om adoptionens virkninger og samtykke* i artikel 4, litra c, omfatter personer - bortset fra barnet - institutioner og myndigheder, der skal samtykke til, at adoption finder sted. Oprindelseslandets regler om hvem, der skal afgive et sådant samtykke, lægges til grund, ligesom oprindelseslandets regler bestemmer det nærmere indhold af rådgivningen og informationen. Informationen skal dog særligt omfatte oplysninger om adoptionens betydning for retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige familie.

Samtykket skal være afgivet *frivilligt*, må *ikke* være fremkaldt mod *betaling*, skal foreligge i *skriftlig* form, må *ikke* være *tilbagekaldt*, og skal for moderens vedkommende være afgivet *efter* barnets *fødsel*. Artikel 4, litra c, om betaling skal læses i sammenhæng med artikel 32, stk. 1.

De nærmere regler om samtykke, herunder om tilbagekaldelse fastsættes nationalt.

Selv om det nærmere indhold fastsættes lokalt ud fra de almindelige lovvalgsregler, skal betingelserne opfattes som gyldighedsbetingelser.

Et særligt udvalg under Haager-konventionen har udarbejdet en standardformular til samtykkeerklæring på engelsk og fransk (recommended model form for the statement of consent to adoption), som det anbefales konventionslandene at bruge, (optrykt som bilag 2).

Med hensyn til betingelsen om, at samtykke ikke må være opnået mod betaling eller anden form for modydelse, indeholder den **danske adoptionslov** i § 15, stk. 1, en bestemmelse om, at den bevilgende myndighed skal søge oplyst, om én af parterne har ydet eller agter at yde betaling og i bekræftende fald med hvilket beløb. Yder ansøgerne vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste, kan bevilling til adoption ikke meddeles, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 20. Det fremgår klart af

19: Parra-Aranguren, s. 569, pkt. 123 og 124.

forarbejderne, at statsamtet ikke må bevilge adoption, hvis der ydes vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til forældremyndighedens indehaver(e)(20).

Endelig indholder § 22 og § 35 i adoptionscirkulæret bestemmelser om vederlag. Hvis barnets forældre yder vederlag i forbindelse med adoptionen, kan statsamtet bestemme, at vederlaget skal indsættes i en godkendt forvaltningsafdeling som tilhørende barnet. Denne bestemmelse er en konkret udmøntning af adoptionslovens § 15, stk. 2. Det bemærkes i den forbindelse, at § 15 i adoptionsloven har været uændret siden den første adoptionslov fra 1923. Med den formulering bestemmelsen har, har den mere historisk betydning end praktisk værdi. Den bør derfor ændres, således at det af loven klart fremgår, at der slet ikke må ydes eller modtages nogen betaling eller anden form for modydelse fra dem, der afgiver samtykke i forbindelse med adoptionen. Vederlagsforbudet vil herefter omfatte adoptanterne, de biologiske forældre, barnets eller forældres værge, forældremyndighedsindehaveren, barnet og andre, der skal afgive samtykke til adoptionen.

Den danske adoptionslov indeholder ikke nogen særlig regel om de nærmere krav til *undersøgelse* af barnet, men efter § 2 må adoption kun bevilges, når den efter foretaget undersøgelse kan antages at være til gavn for barnet, og ifølge adoptionsbekendtgørelsens § 4, stk. 2, sørger den amtskommunale socialforvaltning ved danske børn for, at de nødvendige undersøgelser af såvel barn som forældres forhold foretages.

Adoptionslovens § 7 bestemmer, at *samtykke* til bortadoption af en umyndig under 18 år skal gives af forældre med forældremyndighed, med mindre vedkommende er forsvundet eller er ude af stand til at handle fornuftsmæssigt som følge af sindssygdom, åndssvaghed eller lignende tilstand. Kan ingen af forældrene herefter give samtykke, kræves der i stedet samtykke fra en værge. Endvidere stiller adoptionslovens § 13 krav om, at der som hovedregel skal indhentes en erklæring fra den af forældrene, der ikke skal afgive samtykke efter § 7. Beslutes det at gennemføre en adoption, selv om samtykke er tilbagekaldt, skal der i medfør af lovens § 9, stk. 2, indhentes samtykke fra den Sociale Ankestyrelse.

Forpligtelsen til at *rådgive* er opfyldt ved adoptionsbekendtgørelsens § 4, stk. 2 og 3, hvorefter de sociale myndigheder/den amtskommunale socialforvaltning skal vejlede forældrene om mulighederne for støtte efter den sociale lovgivning, hvis barnet beholdes. I adoptionscirkulærets § 28, stk. 1, bestemmes det, at før der

20: Bemærkningerne til lovforslag nr. L 164 om ændring af adoptionsloven og indfødsretsloven, Tillæg A til Folketingstidende 1985-86, sp. 4165 om bestemmelsens tilblivelse.

afgives samtykke efter adoptionslovens § 7, skal statsamtet eller socialforvaltningen give vejledning. Information om adoptionens virkninger og andre retlige forhold af betydning skal gives af statsamtet eller socialforvaltningen i medfør af adoptionslovens § 8, stk. 3, og adoptionscirkulærets § 28, stk. 2-5. Cirkulærets § 28, stk. 4 og 5, forudsætter endvidere, at der forud for afgivelse af en erklæring om samtykke i henhold til adoptionslovens § 13 gives vejledning og information. De nærmere regler om samtykkeafgivelse findes i adoptionslovens § 8, adoptionsbekendtgørelsens kapitel 3, og adoptionscirkulærets kapitel 7.

Konventionens krav om *frivillighed* er ikke direkte nævnt i de danske regler, men udgør en anerkendt dansk retsgrundsætning, der understøttes af reglerne om rådgivning og information og af cirkulærets § 29 om, at forældrene eller værgerne skal opfordres til at overveje sagen påny, hvis det findes betænkeligt at modtage samtykket. Et eksempel herpå er, at beslutningen om at give samtykke skønnes truffet uden fornøden overvejelse.

Kravet om *skriftlighed* er opfyldt i lovens § 8, stk. 1, og cirkulærets § 27. At et samtykke kan *tilbagekaldes* fremgår af adoptionslovens § 9, stk. 1, og i § 8, stk. 2, er det bestemt, at samtykket først kan modtages 3 måneder efter barnets fødsel, med mindre særlige forhold foreligger. Det fremgår ikke direkte af ordlyden, men det er en forudsætning, at samtykke ikke kan afgives før barnets fødsel(21).

På enkelte punkter er den danske lovgivning mere vidtgående end forudsat i konventionen. Adoptionsbekendtgørelsen fastslår således i § 13, at et samtykke skal være *ubetinget*, mens det i konventionen er forudsat, at oprindelseslandet kan acceptere visse betingelser fastsat af de biologiske forældre, f.eks. om at adoptanterne skal tilhøre samme religion som barnet(22).

De nævnte *høringsregler* er heller ikke direkte påkrævet efter konventionen, og det samme gælder høringsreglen i adoptionslovens § 14, hvorefter værgerne til en person under værgemål skal afgive en erklæring. Der er intet til hinder for, at Danmark opretholder reglerne, der er helt i konventionens ånd.

Selvom det formentlig ikke vil forekomme i praksis, at danske børn tvangsadopteret til udlandet, skal de danske regler om *tvangsadoption* kort nævnes. Adoptionsloven giver i §§ 9-12 mulighed for, at adoption under overholdelse af bestemte procedurer kan gennemføres, selv om samtykke efter § 7 ikke kan opnås, hvis hensynet til bar-

21: Horasiet og Danielsen, s. 143.

22: Parra-Aranguren, s. 571, pkt. 143.

nets bedste afgørende tilsiger det. Staten overtager da kompetencen til at afgive samtykke. Disse bestemmelser kan forenes med adoptionskonventionen, idet denne forudsætter, at oprindelseslandets lovgivning bestemmer, hvem der skal give samtykke, og at dette ikke altid er forældrene. Tvangsadoptionsinstituttet kan også opretholdes uden at krænke børnekonventionen, der i artikel 9, stk. 1, forudsætter, at tvangsindgreb kan være legitime, og i artikel 20, bestemmer, at staten skal sikre alternativ omsorg som f.eks. adoption for det barn, der ikke kan være hos sine forældre. Danmark afgør som oprindelsesland suverænt, om et barn kan frigives til international adoption. Som tidligere nævnt vil dette sjældent være relevant. Skulle tvangsadoption af et dansk barn til udlandet rent undtagelsesvist komme på tale, er der efter konventionen intet til hinder for, at dette sker i overensstemmelse med de gældende danske regler herom.

4.1.2. Artikel 4, litra d - information og rådgivning af barnet. Barnets samtykke

Oprindelsesstaten er efter artikel 4, litra d, forpligtet til at sikre, at barnet bliver rådgivet og informeret, og at der bliver indhentet samtykke fra barnet, hvis dette er påkrævet. Endvidere skal det sikres, at der tages hensyn til barnets ønsker og meninger. Det nærmere indhold af forpligtelserne afgøres under hensyntagen til barnets alder og modenhed. På de fleste punkter er bestemmelsen en parallel til artikel 4, litra c, og der kan derfor henvises til det ovenfor anførte om blandt andet frivillighed, betaling og adgang til at tilbagekalde samtykket. Det er ikke nævnt i konventionen for barnets vedkommende, at samtykket ikke må være tilbagekaldt, men i den forklarende rapport fremhæves det, at kravet alligevel gælder (23). I rapporten understreges det også, at barnets samtykke skal gives til en konkret adoption, hvor barnet ved, hvem adoptanterne er, i modsætning til forældrenes samtykke, der kan være abstrakt.

Den danske adoptionslov bestemmer i § 6, stk. 1, at der bør indhentes *samtykke* fra det barn, der er fyldt 12 år, med mindre indhentelsen skønnes at være til skade for barnet. Er den, der ønskes adopteret, fyldt 18 år, skal vedkommende give sit samtykke, jf. bekendtgørelsen § 11, stk. 2. I følge bekendtgørelsens § 11, stk. 1, kan samtykke afgives skriftligt eller mundtligt efter myndighedens nærmere bestemmelse. Afgives samtykket mundtligt, udfærdiges der en erklæring herom, jf. cirkulæret § 25, stk. 2. Bestemmelserne opfylder rigeligt konventionens krav.

Omfang og indhold af artikel 4, litra d, vedrørende såvel informations- og rådgivningsforpligtelse som høringsforpligtelse bestemmes af barnets alder og modenhed,

og ikke af om barnet skal afgive samtykke til adoptionen. I den danske adoptionslovgivning er der ingen regler om rådgivning og ingen regler om høring og hensyntagen til barnets særlige ønsker.

Før et barn giver samtykke, skal det gøres bekendt med adoptionens betydning, herunder om retsvirkningerne af adoptionen og samtykket, jf. adoptionslovens § 6, stk. 2, og adoptionscirkulærets § 26. Bestemmelserne opfylder konventionens krav til information.

Undladelse af at indhente samtykke fra et barn mellem 12 og 18 år vil oftest være begrundet i en antagelse om, at barnet på grund af manglende modenhed vil tage skade af at få viden om, at eksempelvis den formodede biologiske far i virkeligheden er en stedfar, der nu ønsker at adoptere. Ifølge Civilretsdirektoratets praksis gives der kun tilladelse til adoption uden barnets samtykke, hvis barnet er under 16 år, og der foreligger begrundet lægeerklæring om, at indhentelse af samtykke skønnes at være til skade for barnet.

En bestemmelse om information og rådgivning og om høring, der ikke er bundet til en bestemt aldersgrænse, vil formentlig harmonere bedre med adoptionskonventionen og også med FN's børnekonventions artikel 12. I børnekonventionen lægges der specielt vægt på, at børn får lejlighed til at ytre sig over for myndigheder, der træffer afgørelse i sager af væsentlig betydning for barnet, og Komité vedrørende Barnets Rettigheder, oprettet i medfør af børnekonventionens artikel 43, har i sin første udtalelse om Danmarks efterlevelse af børnekonventionen, fremhævet spørgsmålet om høring af børn som ét af hovedområderne, hvor den danske lovgivning og planlægning ikke i tilstrækkelig grad afspejler børnekonventionen(24).

Der er ikke i den nuværende lovgivning nogen bestemmelse om, at barnets samtykke ikke må være opnået mod betaling eller anden form for modydelse, og spørgsmålet undersøges heller ikke i praksis. Den særlige blanket, hvorpå barnet afgiver skriftligt samtykke, jf. adoptionscirkulærets § 25, stk. 1, indeholder ikke

24: Komiteens opgaver er blandt andet at undersøge, på hvilken måde og i hvilket omfang deltagerstaterne søger at efterleve konventionen. Deltagerstaterne er i overensstemmelse hermed forpligtet til løbende at aflægge rapport herom over for komiteen, jf. artikel 44, og i august 1993 udarbejdede og fremsendte Justitsministeriet den første, danske rapport. Efter forhandling om rapporten afgav komiteen en endelig udtalelse den 15. februar 1995, og som et hovedområde, der giver anledning til bekymring, fremhæver komiteen, at børnekonventionens artikel 3, 12, 13 og 15 ikke afspejles tilstrækkeligt i den nationale lovgivning og planlægning. På den baggrund anbefaler komiteen en fornyet gennemgang af lovgivningen med henblik på at sikre, at de nævnte bestemmelser indarbejdes i dansk ret, og man foreslår specielt, at Danmark overvejer at etablere mekanismer, der sikrer, at børn får mulighed for at udtrykke deres synspunkter, og at disse tages i betragtning, når der skal træffes beslutninger.

spørgsmål om vederlag i forbindelse med adoptionen.

Sammenfattende giver artikel 4 giver anledning til **ændring** af følgende bestemmelser:

En bestemmelse svarende til **adoptionscirkulærets** § 15, stk. 1, nr. 1, om at statsamtet forelægger en ansøgning om adoption, hvis ansøgeren ikke har bopæl her i landet, bør i medfør af adoptionslovens § 25 indsættes i adoptionsbekendtgørelsens § 4 om amtskommunernes behandling af sager om bortadoption. Den ny bestemmelse skal bl.a. sikre, at de danske myndigheder inddrages for det tilfælde, at forældre skulle ønske at adoptere deres barn til udlandet, og med henblik på, at den/de kompetente myndigheder i Danmark kan afgive erklæring om de i artikel 4 nævnte betingelser.

Civilretsdirektoratet bør endvidere udsende nærmere retningslinier til amtskommunerne og statsamtene om behandlingen af sager om adoption af børn med bopæl i Danmark til udlandet

Vederlagsforbudet i adoptionsbekendtgørelsens § 20 indsættes i adoptionslovens § 15, jf. bemærkningerne herom i afsnit 4.1.1., og adoptionsbekendtgørelsens § 20 kan derfor ophæves.

Endvidere bør der indsættes en bestemmelse om rådgivning af barnet i adoptionslovens § 6, stk. 2, og i adoptionscirkulærets § 26.

Endelig tilsiger FN's børnekonvention, at der i adoptionslovgivningen indsættes en bestemmelse, der ikke er aldersbetinget, om høring af barnet og hensyntagen til barnets ønsker. Bestemmelsen foreslås indsat i adoptionslovens § 6, stk. 3. Den foreslåede bestemmelse forudsætter, at også børn under 12 år orienteres om adoptionens betydning, herunder om retsvirkningerne af adoptionen. Hvis betingelserne i indfødsretslovens § 2A og adoptionsbekendtgørelsens § 23, stk. 1, i øvrigt er opfyldt, skal barnet oplyses om, at det ved adoptionen bliver dansk statsborger, fordi det er under 12 år.

4.2. Modtagerstatens ansvarsområde

"Artikel 5

En adoption kan inden for rammerne af konventionen kun finde sted, såfremt de kompetente myndigheder i modtagerstaten:

- a) har fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere;
- b) har sikret sig, at de kommende adoptivforældre har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt; samt
- c) har konstateret, at barnet har eller vil få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i denne stat."

Før adoption kan gennemføres, skal de kompetente myndigheder i modtagerstaten påse, at ansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere (artikel 5, litra a).

Det skal også påses, at adoptanterne har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt (artikel 5, litra b). Adoptionskonventionens artikel 4 skelner mellem *rådgivning*, der er et bredt begreb omfattende valgmuligheder, sociale tilbud med *videre*, og *information*, der omhandler (rets)virkningerne af adoption. Artikel 5 omfatter alene rådgivning uden nærmere angivelse af begrebets indhold, og i den forklarende rapport henvises der blot til artikel 9.

Endelig skal det påses, at barnet har eller vil få indrejse- og permanent opholdstilladelse i modtagerstaten (artikel 5, litra c). De nærmere regler for en sådan tilladelse fastsættes af modtagerstaten. Da Danmark i internationale adoptionsforhold i almindelighed er modtagerstat, er artikel 5 af væsentlig betydning.

Adoptionslovens § 4 a, stk. 1, og §§ 25, 25 a og 25 b, tillader kun adoption til ansøgere, der efter nærmere undersøgelse er *godkendt* hertil.

Under forundersøgelsen søges det afdækket, om ansøgerne opfylder betingelserne for godkendelse som adoptanter, jf. herved adoptionsbekendtgørelsens § 8. På grundlag af sagens oplysninger træffer samrådet afgørelse om godkendelse som adoptanter. Når ansøgerne er blevet godkendt, udfærdiger socialforvaltningen på baggrund af sagens oplysninger en socialrapport om ansøgernes forhold. På dette punkt sikrer Danmark sig således, at de kommende adoptanter opfylder de retlige betingelser af mere formel karakter, og det tilstræbes sikret, at ansøgerne opfylder betingelser af socio-psykologisk karakter.

Adoptionslovens § 4 a, stk. 2, jf. bekendtgørelsens § 5, stk. 2, undtager stedbarnsadoptanter fra lovens godkendelseskrav. Det samme gælder, hvis der består et nært slægtskab eller andet særligt tilknytningsforhold mellem adoptant og adoptivbarn eller dets forældre. I disse tilfælde ansøges statsamtet direkte om bevilling. Ansøgningen skal blandt andet indeholde oplysninger om ansøgers

statsborgerskabsforhold, og om ansøger er indforstået med, at der indhentes oplysninger i kriminalregistret, hvis der ikke er tale om en stedbarns adoption.

Hvis godkendelse som adoptant ikke kræves, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 5, stk. 2, indhenter statsamtet hos det sociale udvalg en erklæring om, hvorvidt ansøgeren efter de regler, der gælder om plejetilladelse, opfylder betingelserne for at have et barn i pleje med henblik på adoption, jf. adoptionscirkulærets § 17, stk. 1. Det skal oplyses, hvilke undersøgelser der ligger til grund for erklæringen, og om der har foreligget særlige forhold, der gør det tvivlsomt, om adoption er til gavn for barnet. Særlige forhold kan navnlig være ansøgerens strafforhold, økonomiske- eller helbredsmæssige forhold. Det vil i almindelighed være unødvendigt at indhente en erklæring fra det sociale udvalg, hvis der ansøges om stedbarns adoption eller om adoption af et barn over 18 år, der ikke er undergivet hjælpeforanstaltninger efter lov om social bistand, jf. adoptionscirkulærets § 17, stk. 2.

Hvis barnet har bopæl uden for Danmark eller ikke er dansk statsborger, kan statsamtet i medfør af adoptionscirkulærets § 17, stk. 3, anmode socialforvaltningen om at indhente "de nødvendige oplysninger" til afgørelse af, om adoption vil være til gavn for barnet, og denne fremgangsmåde bør benyttes, når slægtskabet er tilstrækkeligt dokumenteret, og adoption ikke umiddelbart kan anses for at være i strid med barnets bedste. Socialforvaltningen skal da foretage en undersøgelse, der i det væsentlige svarer til en undersøgelse med henblik på godkendelse til anonym adoption(25).

I artikel 15 opstilles der nærmere krav til udarbejdelse af en ret omfattende rapport om ansøgernes forhold. Betingelserne refereres mere præcist nedenfor i afsnit 6.2.

Adoptionsloven indeholder ikke bestemmelser om *rådgivning* eller *information* af ansøgerne. Efter adoptionscirkulærets § 19 skal statsamtet indkalde og informere en ansøger om adoptionens retsvirkninger, med mindre der er tale om en stedbarns adoption eller en adoptionsansøgning udfærdiget af en amtskommunal socialforvaltning. Reelt er der således ganske få sager, hvor der informeres efter denne bestemmelse. I de sager, hvor ansøgerne skal godkendes som adoptanter, yder medarbejderne i de amtskommunale socialforvaltninger i praksis rådgivning og information. Også de formidlende organisationer tilbyder ansøgerne rådgivning og information.

25: Jf. herved Familieretsdirektoratets cirkulærskrivelse nr. A2/1987 om behandling af sager om udenlandske familieadoptioner, afsnit II b.

De danske regler om *indrejse- og opholdstilladelse* findes i adoptionsbekendtgørelsens §§ 16 og 17, udlændingelovens § 9, stk. 2, nr. 1, udlændingebekendtgørelsens § 23, og §§ 37 a-d, og cirkulære om opholdstilladelse i forbindelse med adoption(26). Af den nævnte § 16, fremgår det, at ikke-nordiske statsborgere kun må indrejse og tage ophold i Danmark med henblik på adoption, såfremt der foreligger en opholdstilladelse og eventuelt et indrejsevisum. Adoptionsbekendtgørelsens § 17, stk. 1, om, at ansøgning indgives til Direktoratet for Udlændinge (nu Udlændingestyrelsen) er sat delvist ud af kraft ved den seneste ændring af udlændingebekendtgørelsen, hvor §§37 a-d, blev indsat. Ifølge disse bestemmelser er kompetencen til at meddele indrejse- og opholdstilladelse overført til statsamtene for så vidt angår tilladelser i forbindelse med adoption af udenlandske børn, der er omfattet af udlændingebekendtgørelsens § 23, stk. 1, nr. 1, dvs. tilfælde, hvor adoption forudsætter samrådets eller Adoptionsnævnets godkendelse af ansøgerne. I de øvrige tilfælde træffer udlændingestyrelsen fortsat afgørelse(27).

Opholdstilladelser med hjemmel i udlændingebekendtgørelsens § 23 gives til mindreårige udlændinge *med henblik på varigt* ophold hos andre end forældremyndighedens indehaver. Alligevel er tilladelsen *tidsbegrænset* til 24 måneder for § 23, stk. 1, nr. 1-tilladelserne, hvor adoption anbefales af et adoptionssamråd eller af Adoptionsnævnet, og til 12 måneder for § 23, stk. 1, nr. 2 og 3-tilladelserne, når barnet skal have ophold hos dets nærmeste familie eller andre. Opholdstilladelse efter stk. 1, nr. 2 og 3, kan i øvrigt ikke meddeles, før der foreligger en udtalelse fra Civilretsdirektoratet om, hvorvidt adoption vil kunne forventes gennemført.

Er adoptionen gennemført før tilladelsens udløb, kan barnet forblive i landet uden ansøgning om forlængelse af opholdstilladelse, men er adoptionsbevilling endnu ikke givet, skal der søges om forlængelse. I 1994, hvor Direktoratet for Udlændinge fortsat havde kompetence i alle sagerne, blev der givet 640 tilladelser, 5 afslag og 14 forlængelser. Der blev ikke i noget tilfælde givet afslag på ansøgning om forlængelse(28). Denne ordning må antages at opfylde adoptionskonventionens krav, idet formålet med artikel 5, litra c, er at afværge gennemførelse af en adoption, der er meningsløs, fordi barnet ikke vil få tilladelse til permanent ophold i modta-

26: Cirkulære nr. 48 af 19. marts 1996.

27: Ifølge cirkulære om opholdstilladelse i forbindelse med adoption § 1, stk. 3, er afgørelser om opholdstilladelse med henblik på privat adoption, hvor adoptivbarnet har en familiemæssig tilknytning til adoptanterne, jf. udlændingebekendtgørelsens § 23, stk. 1, nr. 2, ikke omfattet af statsamtets kompetence. Det må bero på en lapsus, at afgørelser efter § 23, stk. 1, nr. 3, ikke nævnes i samme forbindelse. Denne sidstnævnte bestemmelse inkluderer adoptioner, hvor der foreligger et særligt, ikke-familiemæssigt tilknytningsforhold.

28: Betænkning 1292, s. 145.

gerstaten(29). Hvis der udstedes en adoptionsbevilling, får barnet netop ret til at forblive i Danmark.

På et enkelt punkt, nemlig ved anvendelsen af udlændingelovens §9, stk. 4, skal man dog være opmærksom på, at adoptionskonventionens artikel 5, litra c, sætter en grænse for, hvor langt udlændingelovens § 9, stk. 4, kan strækkes: For at adoption må gennemføres, skal der foreligge en tilkendegivelse om, at barnet vil få permanent opholdstilladelse i Danmark. Giver en sådan tilkendegivelse, hvorefter adoptionen formelt gennemføres ved en *adoptionsbeslutning i oprindelseslandet*, som Danmark skal anerkende, vil en efterfølgende ansøgning om indrejse- og opholdstilladelse skulle behandles efter udlændingelovens § 9, stk. 1, nr. 3. Denne bestemmelse giver barnet et retskrav på familiesammenføring, såfremt barnet skal bo hos forældremyndighedsindehaveren, og denne eller dennes ægtefælle er fastboende her i landet. Retskravet på familiesammenføring er imidlertid begrænset af udlændingelovens § 9, stk. 4, der giver hjemmel til kun at give opholdstilladelse, såfremt den herboende person, godtgør at være i stand til at forsørge ansøgeren. En anvendelse af denne bestemmelse i relation til adoptivbørn vil udgøre en overtrædelse af adoptionskonventionen. Problemet synes dog mere at være af teoretisk end af praktisk art, allerede fordi man forud for godkendelse af ansøgerne indhenter oplysninger om de økonomiske forhold, med mindre der er tale om en stedbarnsadoption, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 19, stk. 2, nr. 5.

Det følger af det anførte, at opfyldelse af artikel 5 vil kræve **ændringer** i de administrative regler om adoption. Der bør således indsættes en bestemmelse, der forpligter amtskommunen til at sikre, at adoptionsansøgere har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt. Det foreslås, at denne bestemmelse indsættes i adoptionsbekendtgørelsens § 5, der vedrører godkendelse som adoptant. Da internationale familie- og stedbarnsadoptioner er omfattet af konventionen, og da der efter artikel 15 skal sendes en rapport om ansøgerne til barnets oprindelsesland, bør Civilretsdirektoratet udsende en cirkulærskrivelse til statsamterne hvorefter de til brug for den nævnte rapport pligtmæssigt skal indhente en erklæring i henhold til adoptionscirkulærets § 17, stk. 2, jf. stk. 1, og § 17, stk. 3, om hvorvidt adoption vil være til gavn for barnet.

5. KAPITEL III - CENTRALMYNDIGHEDER OG AUTORISEREDE ORGANER

Dette kapitel består af artiklerne 6-13. Hensigten med kapitlet er at fremme det generelle formål med konventionen gennem at opstille fælles regler for organisering af og kontrol med de internationale adoptioner.

"Artikel 6

1) Hver kontraherende stat skal udpege en centralmyndighed, der skal opfylde de forpligtelser, som pålægges den af konventionen.

2) Føderale stater, stater med mere end ét retssystem eller stater, som har autonome territoriale enheder, er frit stillet til at udpege mere end én centralmyndighed og fastsætte omfanget af de enkelte centralmyndigheders territoriale eller personlige opgaver. Stater, som har udpeget mere end én centralmyndighed, skal angive den centralmyndighed, hvortil al henvendelse kan rettes med henblik på videregivelse til den kompetente centralmyndighed i den pågældende stat."

I lighed med flere andre Haager-konventioner bestemmes det i konventionens artikel 6, at alle stater skal udpege en centralmyndighed med forpligtelse til at varetage en række opgaver, og der skal gives meddelelse herom til det permanente kontor i Haag, jf. artikel 13.

Nogle opgaver er centralmyndigheden forpligtet til selv at udføre, andre opgaver kan delegeres til andre offentlige myndigheder eller til autoriserede organer, og enkelte opgaver kan også overlades til personer eller institutioner uden autorisation. Navn og adresse på autoriserede organer skal oplyses overfor kontoret i Haag.

Civilretsdirektoratet er af justitsministeren udpeget som *centralmyndighed* i henhold til lovn. 793 af 27. november 1990 om international fuldbyrdelse af forældre-myndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser) § 3, og en tilsvarende ordning synes naturlig i relation til adoption. I praksis varetager direktoratet allerede i dag en lang række af de opgaver, der skal påhvile centralmyndigheden.

Med henblik på at opfylde artikel 6 skal der i adoptionsloven indsættes en bestemmelse om centralmyndigheden og dens opgaver i henhold til artikel 7. Bestemmelsen foreslås indsat som en ny § 29 a i adoptionsloven.

5.1. Opgaver, der ikke kan delegeres

"Artikel 7

1) Centralmyndighederne skal samarbejde med hinanden og fremme samarbejdet

mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater for at beskytte børn og for at opnå de øvrige formål med denne konvention.

2) De skal tage alle passende forholdsregler med henblik på:

a) at levere oplysninger om lovgivningen i deres stat vedrørende adoption samt andre generelle oplysninger, som for eksempel statistikker og standardformularer;

b) at holde hinanden underrettet om, hvorledes konventionen fungerer, og, så vidt det er muligt, fjerne enhver hindring for dens anvendelse."

Centralmyndighederne skal samarbejde med hinanden og fremme samarbejdet mellem den enkelte stats kompetente myndigheder. Desuden skal de stille oplysninger til rådighed om blandt andet lovgivning vedrørende adoption og om statistiske forhold, brug af standardformularer m.v. Endelig skal man underrette hinanden om, hvordan konventionen fungerer og søge at fjerne hindringer for dens anvendelse. Bortset fra det sidstnævnte punkt varetages disse generelle opgaver i praksis allerede af Civilretsdirektoratet, men informationsopgaven vil formentlig blive væsentlig større, bl.a. fordi der skal rapporteres til Haagerkonferencen, jf. herved artikel 42.

Der bør **indsættes en bestemmelse** i adoptionsloven om centralmyndighedens opgaver, jf. ovenfor under artikel 6.

5.2. Opgaver, der kun kan delegeres til andre offentlige myndigheder

"Artikel 8

Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder, tage alle passende forholdsregler for at hindre utilbørlig økonomisk eller anden form for vinding i forbindelse med en adoption og for at afværge enhver praksis, der er i strid med konventionens formål."

Denne bestemmelse stiller krav om, at centralmyndigheden selv eller gennem en anden offentlig myndighed udøver kontrol med henblik på at hindre enhver praksis, der er eller ville være i strid med konventionen. Som særligt område nævnes opnåelse af utilbørlig vinding af såvel økonomisk som anden art i forbindelse med adoption.

Bestemmelsen skal sammenholdes med bestemmelserne i artikel 32, der forbyder utilbørlig økonomisk eller anden vinding, og med artikel 33 om underretning af centralmyndigheden om overtrædelse af konventionen eller risiko herfor, se bemærkningerne hertil afsnit 8.4. og 8.5.

Uetisk adoption søges i **dansk ret** modvirket gennem reglerne om mellem-

mandsvirksomhed i adoptionslovens § 30 og § 31, med justitsministeren og Civilretsdirektoratet som kompetente myndigheder og gennem reglerne om samrådsgodkendelse af adoptionsansøgere i adoptionslovens § 4 a.

Kravet om indrejse- og opholdstilladelse i udlændingelovens §§ 4 og 5, hvor henholdsvis statsamt og udlændigemyndigheder har kompetence, udgør også foranstaltninger, der begrænser mulighederne for en praksis i strid med konventionen.

Der kræves **ikke ændringer** i adoptionslovgivningen til opfyldelse af artikel 8. Det bemærkes i øvrigt, at artikel 8 er formuleret i meget generelle vendinger. Det vil derfor være op til de enkelte konventionsstater at afgøre, om en praksis er i strid med konventionens formål.

5.3. Opgaver, der kan delegeres til såvel andre offentlige myndigheder som autoriserede organer

"Artikel 9

Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller behørigt godkendte institutioner i deres stat, tage alle passende forholdsregler navnlig med henblik på

a) at indsamle, bevare og udveksle oplysninger vedrørende barnets og de kommende adoptivforældres forhold i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre adoptionen;

b) at lette, følge og fremme procedurer med henblik på at gennemføre adoptionen;

c) at fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen i deres respektive stater;

d) at forsyne hinanden med generelle evalueringsrapporter om erfaringerne vedrørende international adoption;

e) at besvare berettigede henvendelser fra andre centralmyndigheder eller offentlige myndigheder med anmodning om oplysninger om et bestemt adoptionsforhold i det omfang, det er tilladt indenfor rammerne af den pågældende stats lovgivning."

Til de opgaver, der kan delegeres til andre offentlige myndigheder eller autoriserede organer, hører indsamling, opbevaring og udveksling af adoptionsrelevante oplysninger om barnet og de kommende adoptanter med henblik på at kunne gennemføre en adoption (artikel 9, litra a), fremme af adoptionssagen (artikel 9, litra b), fremme af udbygning af forudgående og opfølgende rådgivning (artikel 9, litra c), udveksling af evalueringsrapporter om international adoption (artikel 9, litra d), og besvarelse af henvendelser i enkeltsager inden for den nationale lovgivnings rammer (artikel 9, litra e).

Spørgsmålet om *indsamling* og registrering af oplysninger i forbindelse med adoptionssagen er for så vidt angår barnet behandlet ovenfor i afsnit 4.1.1. og for så vidt angår ansøgerne belyst ovenfor i afsnit 4.2. Lovgivningen i indsamlingslandet bestemmer de nærmere detaljer vedrørende hvilke oplysninger, der skal søges indhentet, idet kravene i artiklerne 15 og 16 dog skal opfyldes. Artiklerne 30 og 31 omhandler indsamling og videregivelse af oplysninger, se afsnit 8.3.

Opbevaring af oplysninger vedrørende barnets og de kommende adoptivforældres forhold er for offentlige forvaltningsmyndigheders vedkommende, det vil sige amtskommunerne, kommunerne, statsamterne og Civilretsdirektoratet, omfattet af arkivloven, lov nr. 337 af 14. maj 1992 om offentlige arkiver m.v. Efter loven skal myndighederne drage omsorg for, at deres arkivalier opbevares på betryggende måde. Myndighederne skal, med mindre modstående hensyn gør sig gældende, aflevere deres arkivalier til Rigsarkivet eller landsarkiverne, når de er 30 år gamle.

Organisationerne skal videregive alle oplysninger om barnet til brug for samrådets afgørelse i matchingsagen, og der synes derfor ikke af hensyn til konventionen at være grundlag for at fastsætte nærmere regler om arkivering af organisationernes materiale.

Formidlingen af de relevante oplysninger mellem modtagerstat og oprindelsesstat finder i **Danmark** normalt sted gennem de formidlende organisationer, men er der tale om private adoptioner, må den amtskommunale socialforvaltning og samrådet i almindelighed sørge for udveksling af oplysninger.

Der er ingen særlige regler i dansk adoptionslovgivning, der angiver *frister* for en adoptionssags behandling, men det følger af almindelige principper for god forvaltningsskik, at en sag skal fremmes uden unødigt ophold. Se også bemærkningerne herom under artikel 35.

Reglerne om *rådgivning forud for adoption* er behandlet ovenfor under afsnit 4.1.1., afsnit 4.1.2. og afsnit 4.2. Der er ikke i adoptionslovgivningen regler om *rådgivningsservice efter adoptionens gennemførelse*, men adoptanterne og barnet kan på lige fod med andre opnå rådgivning og bistand inden for sociallovgivningens rammer. I praksis yder den amtskommunale socialforvaltning endvidere en vis rådgivning, vejledning og information i perioden fra barnets hjemtagelse og indtil meddelelse af adoptionsbevilling.

Der er kun gennemført få danske, generelle evalueringsprojekter om erfaringerne

vedrørende international adoption(30).

Videregivelse af de nødvendige oplysninger i konkrete sager før adoptionens gennemførelse må accepteres af alle parter. Se også bemærkningerne herom under artikel 31. Efter at adoptionen er gennemført, bestemmes muligheden for videregivelse af oplysninger fra Danmark til andre landes centralmyndigheder eller offentlige myndigheder suverænt af de danske regler, og konventionen stiller ikke noget krav til deres indhold.

Artikel 9 kræver **ikke ændringer** i den danske lovgivning. Efter artikel 9, litra c, forpligtes centralmyndigheden til at fremme udviklingen af rådgivning før og efter adoptionen.

5.4. Særligt om autoriserede organer

"Artikel 10

Autorisation kan kun opnås og bibeholdes af organer som dokumenterer deres kompetence til på rette måde at udføre de opgaver, de måtte få betroet."

Den kontraherende stat - ikke nødvendigvis centralmyndigheden - kan autorisere organer til at varetage bestemte opgaver, såfremt den relevante kompetence dokumenteres.

Et organ kan fratages sin autorisation, hvis det ikke længere kan honorere kravene.

"Artikel 11

Et autoriseret organ skal:

a) udelukkende forfølge almennyttige mål på de vilkår og inden for de rammer, der er fastsat af de kompetente myndigheder i den stat, hvor de er autoriseret;

*b) ledes af og have ansat personer, der i kraft af deres moralske **retsskaffenhed** og deres uddannelse eller erfaring er kvalificerede til at arbejde med international adoption; og*

c) være underkastet tilsyn fra statens kompetente myndigheder med hensyn til sammensætning, drift og økonomiske forhold."

Artikel 11 er en rammebestemmelse, der angiver de minimumskrav, en organisation skal opfylde for at opnå og bevare autorisation:

30: Den seneste undersøgelse er gennemført af socialrådgiver Mette Rørbech, Mit land er Danmark, der er udgivet af Socialforskningsinstituttet i 1989.

For det første må der udelukkende forfølges *almennyttige formål*, og dette skal ske under overholdelse af de *vilkår*, myndigheden har fastsat.

For det andet skal virksomheden ledes og administreres af et personale, der er kvalificeret til at arbejde med international adoption. Der stilles dels et *etisk kvalifikationskrav*, dels et krav om *uddannelse* eller *erfaring*.

For det tredje skal en offentlig myndighed føre *tilsyn* med virksomhedens sammensætning, drift og økonomiske forhold, jf. også artikel 8.

"Artikel 12

Et autoriseret organ i en kontraherende stat kan kun handle i en anden stat, såfremt de kompetente myndigheder i begge stater har givet tilladelse hertil."

Artiklen bestemmer, at et autoriseret organ kun kan handle i en anden stat med tilladelse fra myndighederne i begge stater.

"Artikel 13

Udnævnelsen af centralmyndighederne og eventuelt omfanget af deres arbejde samt navn og adresse på de autoriserede organer skal af hver af de kontraherende stater meddeles til Den internationale privatretlige Haagerkonventions permanente kontor."

Artiklen bestemmer, at hver af de kontraherende stater skal underrette Haagerkonventionens permanente kontor om udnævnelsen af den eller de centralmyndigheder, der er er udnævnt.

De **danske regler** lever op til konventionens artikel 10 og artikel 11:

Det følger af adoptionslovens § 30, at justitsministeren (Civilretsdirektoratet) har kompetence til at autorisere private organisationer til at formidle adoption af udenlandske børn, og at ministeren fastsætter de nærmere vilkår for formidlingsarbejdet samt fører tilsyn med virksomheden. Ifølge adoptionsbekendtgørelsens § 2, har tre organisationer opnået en sådan autorisation. Organisationerne må alene yde adoptionshjælp til personer med bopæl i Danmark med henblik på adoption af børn, som ikke har statsborgerskab eller bopæl i et nordisk land. Civilretsdirektoratet kan give organisationerne særskilt tilladelse til at yde adoptionshjælp i andre enkelttilfælde, jf. autorisationernes § 2. (Organisationernes autorisationer er optrykt som bilag 4). Autorisationerne er meddelt på en række vilkår, herunder at et eventuelt overskud ved formidlingsarbejdet alene må anvendes til *humanitært* arbejde.

Kvalifikationskravene er opfyldt ved, at der stilles krav om, at der i organisationens bestyrelse skal være medlemmer med lægelig og juridisk indsigt og indsigt i socialt arbejde samt international adoptionsformidling. Der stilles endvidere krav om, at organisationen skal råde over medarbejdere med indsigt i og erfaring med adoptionsarbejde. I de generelle krav til virksomhedens udøvelse må tillige indfortolkes en forudsætning om, at medarbejderne har den moralske retsskaffenhed, konventionen henviser til, selv om der ikke anvendes en lignende udtryksmåde.

Der udøves *tilsyn* i den forstand, at organisationen er forpligtet til på opfordring at give Civilretsdirektoratet oplysning om organisationens økonomiske, personale-mæssige og andre forhold, herunder om behandlingen af konkrete formidlingssager, ligesom det fremgår af bevillingskrivelsen, at autorisationen er tidsbegrænset, og at den til enhver tid kan tilbagekaldes, begrænses eller ændres som følge af organisationens egne forhold eller som følge af eksterne forhold.

Indirekte opfyldes også artikel 12, idet det i autorisationen er bestemt, at en organisation kun må samarbejde med personer, institutioner og myndigheder i et **giver**-land, hvis deres virksomhed er lovlig efter reglerne i dette land. I praksis foretager Civilretsdirektoratet imidlertid kun en ret begrænset kontrol af organisationernes udenlandske formidlingskontakter. Inden statsamtet meddeler adoptionsbevilling, foretager direktoratet i hver enkelt sag en prøvelse af den udenlandske afgørelse, der skal danne grundlag for den danske bevilling. Der foretages ikke i den forbindelse nogen undersøgelse af, om kontakten mellem barnet og ansøgere er formidlet af en person, institution eller myndighed, hvis virksomhed er lovlig i oprindelsesstaten. Med henblik på opfyldelse af artikel 12 bør der i Civilretsdirektoratet overvejes en skærpelse af tilsynet med de formidlende organisationernes virksomhed i udlandet. De formidlende organisationer skal efter artikel 12 bl.a. fremover indhente en generel eller konkret tilladelse til at formidle fra et konventionsland, og Civilretsdirektoratet skal give tilladelse til, at organisationen formidler fra det pågældende land.

Sammenfattende kan det konkluderes, at artikel 10 **ikke** nødvendiggør **ændringer** i adoptionslovgivningen, da betingelserne svarer til dansk praksis. Artikel 11 kræver heller **ikke ændringer** i adoptionsloven. Til opfyldelse af artikel 12 bør det sikres, at organisationerne kun kan etablere samarbejde i andre lande med Civilretsdirektoratets tilladelse. Dette kan ske ved **indsættelse af en bestemmelse** herom i de meddelte autorisationer, jf. adoptionslovens § 30, stk. 2. Artikel 13 giver **ikke** anledning til **ændringer**.

6. KAPITEL IV - PROCEDUREREGLER FOR INTERNATIONAL ADOPTION

Kapitlet omfatter artiklerne 14-22 med det overordnede formål at opstille en procedure, der kan tjene til beskyttelse af alle involverede parter grundlæggende interesser, herunder særligt barnets, de biologiske forældres og de kommende adoptanternes.

Herudover tilstræbes det at forenkle de eksisterende procedurer og at forbedre hjemløse børns muligheder for at blive integrerede i passende hjem i andre kontraherende stater(31).

De enkelte kontraherende stater kan indgå særlige aftaler, hvor artiklerne 14 til 16 og 18 til 21 fraviges med henblik på at fremme konventionens anvendelse, jf. herved artikel 39, stk. 2.

Bortset herfra er reglerne ufravigelige og skal anvendes i forhold omfattet af konventionen, det vil sige i forhold, hvor barnet har fast bopæl i ét kontraherende land, mens adoptionsansøgerne har bopæl i et andet kontraherende land.

I artiklerne 14-21 henvises der konsekvent til centralmyndigheden som det kompetente organ, men artikel 22 gør det i vid udstrækning muligt for den enkelte stat at overlade kompetencen til andre. Artikel 22, stk. 1, bestemmer, at samtlige opgaver i henhold til artiklerne 14-21 kan udøves af andre offentlige myndigheder eller autoriserede organer, i det omfang det tillades efter den nationale lovgivning. I artikel 22, stk. 2, accepteres privat mellemmandsvirksomhed som en mulighed, idet opgaver omfattet af artiklerne 15 til 21 - men altså *ikke* artikel 14 - kan overlades til private organer eller personer uden autorisation i overensstemmelse med det enkelte lands lovgivning og under tilsyn fra dets myndigheder. De nærmere betingelser herfor beskrives nedenfor i afsnit 6.8.

6.1. Adoptionssagens indledning

"Artikel 14

Personer, som har bopæl i en kontraherende stat, og som ønsker at adoptere et barn med bopæl i en anden kontraherende stat, skal henvende sig til centralmyndigheden i den stat, hvor de har deres bopæl."

31: Parra-Aranguren, s. 593 pkt. 282.

Sagen startes altid i modtagerlandet, idet ansøgerne skal rette henvendelse til centralmyndigheden i deres eget bopælsland. Den nærmere fremgangsmåde ved ansøgning bestemmes af modtagerlandets lovgivning. Formålet med bestemmelsen er at sikre mod misbrug ved at hindre kommende adoptanter i at rette direkte henvendelse til oprindelseslandets myndigheder(32). Det ville være nærliggende at antage, at modtagerlandet som modtager af adoptionsansøgninger også bevilger den endelige adoption. Dette synspunkt blev imidlertid afvist under forhandling af konventionens bestemmelser, og konventionen afgør herefter ikke spørgsmålet om bevillingskompetence.

Adoptionsloven bestemmer i § 28, at den, der har bopæl i Danmark, kun kan adoptere efter reglerne i adoptionsloven.

Henvendelse om anonym adoption af et barn født i Danmark kan ske til et amtskommunalt socialcenter, mens henvendelse om adoption af et barn, der ikke har statsborgerskab i et af de nordiske lande, kan ske til en af de tre autoriserede organisationer Adoption Center, DanAdopt og Terre des Hommes, jf. herved adoptionsbekendtgørelsen § 1 og § 2.

Ved en privat fremmedadoption skal ansøgerne indlede sagen ved henvendelse til den amtskommunale socialforvaltning(33). Adoptioner gennemført i udlandet uden de danske myndigheders medvirken anerkendes ikke, hvis adoptanterne på adoptionstidspunktet var domicileret i Danmark.

Adoptionsbevilling udfærdiges af statsamtet, jf. adoptionsloven § 1, og såfremt der ikke kræves godkendelse af ansøgerne ifølge lovens § 4 a, stk. 2, indgives ansøgning om adoption direkte til det statsamt, hvor ansøgeren bor, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Artikel 14 er i overensstemmelse med gældende dansk ret.

6.2. Krav til undersøgelse af ansøgernes forhold

"Artikel 15

1) Hvis centralmyndigheden i modtagerstaten finder det godtgjort, at ansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere et barn, skal den udarbejde en rapport med oplysninger om deres identitet, kvalifikation og egnethed til at adoptere, baggrund,

32: Parra-Aranguren, s. 593, pkt. 291-292.

33: Familieretsdirektoratets cirkulærskrivelse nr. A3/1987 om behandling af ansøgninger om private fremmedadoptioner.

familieforhold og sygdomshistorie, sociale miljø, bevæggrunde til at adoptere, egnethed til at påtage sig en international adoption, samt en beskrivelse af hvilke børn, de måtte være i stand til at påtage sig ansvaret for.

2) *Den skal fremsende rapporten til centralmyndigheden i oprindelsesstaten."*

Artikel 15 udbygger artikel 5, idet centralmyndigheden i modtagerstaten her pålægges at udarbejde en rapport om ansøgernes kvalifikationer og egnethed til at adoptere og at fremsende denne rapport til centralmyndigheden i oprindelsesstaten. Forpligtelsen gælder dog kun, hvis ansøgerne kan godkendes til adoption.

Myndigheden skal påse, at ansøgerne opfylder de retlige kvalifikationskrav, herunder kravene om samtykke, og at de i øvrigt opfylder de nødvendige socio-psykologiske krav, der skal være til stede for at garantere, at adoptionen får et gunstigt udfald.⁽³⁴⁾

Vurderingen af adoptanterne ligger endvidere i bestemmelsen af kravene til rapportens indhold. Rapporten skal indeholde alle nødvendige oplysninger, specielt om ansøgernes identitet, om deres kvalifikationer og egnethed, om baggrund, familieforhold, sygdomshistorie, sociale miljø, religion, bevæggrunde for at adoptere, og om hvilke børn ansøgerne må forventes at kunne drage omsorg for. En simpel registrering af en række oplysninger om objektive forhold vedrørende ansøgerne, er således utilstrækkelig til opfyldelse af konventionen. Opremsningen er ikke udtømmende, og rapporten kan omfatte enhver anden oplysning, som centralmyndigheden i modtagerstaten finder relevant med henblik på oprindelseslandets matching.

Den nærmere fremgangsmåde ved udformning af rapporten og de underliggende undersøgelser reguleres af national ret.

De danske regler opfylder konventionen på dette punkt, jf. ovenfor i afsnit 4.2. Dog kan det bemærkes, at dansk lovgivning forudsætter anonym adoption forstået på den måde, at barnets forældre ikke får at vide, hvem adoptanten er, jf. herved adoptionsbekendtgørelsens § 1.1 praksis meddeles adoptanternes *identitet* imidlertid til oprindelseslandet, og det er herefter dette lands lovgivning, der er bestemmende for f.eks. de biologiske forældres mulighed for at få oplyst adoptanternes identitet. Denne praksis kræves fortsat i henhold til artikel 15, hvorimod artikel 16 giver oprindelsesstaten mulighed for at tilbageholde oplysninger om de biologiske forældre.

34: Parra-Aranguren, s. 595, pkt. 294.

Artikel 15 kræver således ingen ændringer i dansk ret.

6.3. Krav til undersøgelse af barnets forhold

"Artikel 16

1) Hvis centralmyndigheden i oprindelsesstaten har forvisset sig om, at barnet kan bortadopteres, skal den

a) udarbejde en rapport med oplysninger om barnets identitet, adopterbarhed, baggrund, sociale miljø, familieforhold, sygdomshistorie herunder familiens, samt om barnets særlige behov;

b) tage behørigt hensyn til barnets opdragelse samt til dets etniske, religiøse og kulturelle baggrund;

c) sikre sig, at samtykker er indhentet i overensstemmelse med artikel 4, og

d) afgøre, navnlig på grundlag af rapporterne om barnet og de kommende adoptivforældre, om den påtænkte anbringelse er til barnets bedste.

2) Den skal til centralmyndigheden i modtagerstaten fremsende sin rapport om barnet, bevis for, at de krævede samtykker er indhentet og begrundelserne for sin beslutning om anbringelsen, idet den skal sørge for ikke at afsløre moderens og faderens identitet, såfremt denne ikke må afsløres i oprindelsesstaten."

Artikel 16 udbygger artikel 4, idet centralmyndigheden i barnets bopælsland pålægges at udarbejde en rapport for det barn, der skønnes at kunne bortadopteres. Rapporten skal indeholde oplysninger om barnets identitet, dets adopterbarhed, baggrund, sociale miljø, familiehistorie, egen og familiens sygdomshistorie samt om barnets eventuelle særlige behov (artikel 16, litra a).

Rapporten er første skridt i matching-processen, og oprindelsesstaten skal i den forbindelse tage hensyn til barnets opdragelse og til dets etniske, religiøse og kulturelle baggrund (artikel 16, litra b), ligesom man skal sikre sig, at de fornødne samtykker i henhold til artikel 4 er indhentet (artikel 16, litra c). Endelig skal oprindelseslandet navnlig på baggrund af den fremsendte rapport om ansøgerne og statens egen rapport om barnet tage stilling til, om den påtænkte anbringelse er til barnets bedste (artikel 16, litra d).

Centralmyndigheden i oprindelsesstaten skal fremsende dokumentation for, at de påkrævede samtykker er indhentet, og begrundelsen for beslutning om anbringelse skal oplyses. Endvidere skal myndigheden fremsende rapporten om barnet til modtagerstatens centralmyndighed, idet man dog kan tilbageholde de biologiske forældres identitet, såfremt dette følger af oprindelsesstatens nationale lovgivning, jf. artikel 16, stk. 2. Dette sidste punkt er udtryk for et kompromis. Flere

modtagerstater fandt det bedst stemmende med børnekonventionens artikel 7 om ret til at kende sine forældre og artikel 8 om ret til identitet at lade oplysninger om de biologiske forældres identitet fremgå af det fremsendte materiale. Flere oprindelsesstater mente imidlertid, at de nævnte artikler skulle fortolkes i lyset af børnekonventionens artikel 3, hvorefter der skal anlægges en helhedssynsvinkel, hvor hensynet til barnet afvejes over for blandt andet hensynet til de biologiske forældre. Det blev herefter accepteret, at det enkelte land måtte afgøre, hvorvidt landets særlige forhold gjorde tilbageholdelse af f.eks. moderens identitet legitim(35).

Hvis en oprindelsesstat imidlertid fremsender oplysninger om de biologiske forældres identitet til **Danmark** som modtagerstat, afgøres det efter forvaltningslovens regler, herunder især § 10, stk. 1 og § 15, stk. 1, i hvilket omfang en anmodning om aktindsigt skal imødekommes. I praksis gives der herefter oplysning til adoptanter og/ eller adoptivbørn om de biologiske forældres navne, fødselsdatoer og bopæl på adoptionstidspunktet, hvis disse oplysninger fremgår af adoptionssagens akter(36). Se herom endvidere afsnit 8.3. nedenfor.

Om Danmarks opfyldelse af artikel 16 i rollen som oprindelsesstat henvises der til afsnit 4.1. ovenfor.

Artikel 16 kræver **ikke ændringer** i dansk ret.

6.4. Betroelse af barnet i de kommende adoptanters varetægt. Bevilling

"Artikel 17

Enhver beslutning om at betro et barn i de kommende adoptivforældres varetægt kan kun træffes i oprindelsesstaten, såfremt

a) centralmyndigheden i den pågældende stat har sikret sig adoptivforældrenes samtykke;

b) centralmyndigheden i modtagerstaten har godkendt denne beslutning, når lovgivningen i denne stat eller centralmyndigheden i oprindelseslandet kræver det;

c) centralmyndighederne i begge stater har godkendt, at adoptionsproceduren kan fortsætte, og

d) det i overensstemmelse med artikel 5 er fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere, og at barnet har eller vil

35: Parra-Aranguren, s. 599, pkt. 322 og 323.

36: Se Familieretsdirektoratets cirkulærskrivelse nr. Al/1987 om oplysning til biologisk slægt i udlandet om børn adopteret i Danmark m.v. og Civilretsdirektoratets skrivelse af 21. juni 1991 vedr. fremgangsmåden, når organisationerne modtager forespørgsler vedrørende adoptivbørn eller adoptivbørns biologiske families adresser.

få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i modtagerstaten.

Artikel 17 er en af konventionens helt centrale bestemmelser. Til fuldførelse af en adoption kræves tre forskellige typer af betingelser opfyldt: 1) betingelser for at gennemføre en adoption, 2) betingelser for at anbringe barnet og 3) betingelser for at overføre barnet fra oprindelsesstaten til modtagerstaten.

Artikel 17, der er en ufravigelig bestemmelse, opstiller udtrykkelige betingelser for, at oprindelsesstaten kan overlade barnet til (de kommende) adoptanter: Centralmyndigheden i oprindelsesstaten skal have sikret sig, *at* adoptanterne har samtykket heri (artikel 17, litra a), *at* modtagerstatens centralmyndighed har godkendt beslutningen om betroelse, hvis dette kræves efter den nationale lovgivning i modtager- eller oprindelsesstat (artikel 17, litra b), *at* begge staters centralmyndighed har godkendt, at adoptionsproceduren kan fortsætte (artikel 17, litra c), *og at* artikel 5, litra a om godkendelse af adoptanter og litra c om indrejse- og opholdstilladelse til barnet er opfyldt (artikel 17, litra d).

Oprindelsesstaten er forpligtet til at påse, at samtlige betingelser er opfyldt, før barnet betros til ansøgerne, og formålet med bestemmelsen er at tilgodese de forskellige parter grundlæggende interesser. Det generelle spørgsmål om forudgående kontakt mellem barn og ansøgere reguleres for så vidt ikke af artikel 17, men artikel 29 indeholder bestemmelser herom.

6.4.1. Ansøgernes samtykke

Betingelsen er indlysende, idet en beslutning om at overlade barnet til ansøgerne mod deres vilje er uden mening. Bestemmelsen betyder, at ansøgerne skal have accepteret at adoptere det konkrete barn. Der er ikke i bestemmelsen taget stilling til, hvem der skal indhente samtykket fra adoptanterne, og på hvilken måde dette skal foregå.

Betingelsen om, at betroelsesbeslutning kun kan træffes, hvis ansøgerne er enige heri, er i overensstemmelse med **dansk praksis**, og kræver i sig selv ikke nogen ændringer i de danske regler. I praksis stiller Danmark krav om den nærmere fremgangsmåde, idet oplysningerne om det foreslåede barn sendes via den formidlende organisation til adoptionssamrådet, der træffer afgørelse om, hvorvidt forslaget kan tiltrædes. Først herefter får adoptanterne lejlighed til at tage stilling til forslaget, idet sagsbehandleren meddeler dem oplysningerne om barnet i

anonymiseret form⁽³⁷⁾. Denne praksis er medvirkende til at hindre forudgående kontakt mellem barn og ansøgere, der ikke på forhånd har forbindelse til hinanden. Efter § 8 i organisationernes autorisationer skal organisationerne ved kontakt til formidlingsparter og udenlandske myndigheder orientere om danske adoptionsforhold og ved aftaler eller på anden måde virke for, at der ikke anvises børn til danske adoptionsansøgere i strid med danske adoptionsregler. Dette indebærer bl.a., at organisationerne skal sikre, at der ikke skabes kontakt mellem ansøgerne og barnet, inden den danske godkendelse af matchingen foreligger.

6.4.2. Modtagerstatens godkendelse

Denne bestemmelse er udtryk for, at der blandt de deltagende stater var forskellige holdninger til, i hvilket omfang modtagerstaten bør inddrages i den konkrete matching. Under forhandlingerne om konventionen blev det således fra flere oprindelsesstater, herunder de latinamerikanske lande, gjort gældende, at modtagerstaterne bør påtage sig et ansvar for matchingen, mens andre oprindelsesstater og også nogle modtagerstater gav udtryk for, at matching burde foretages af oprindelseslandet. Efter artikel 17, litra b, kan enhver af staterne i deres nationale lovgivning stille krav om, at modtagerstaten skal godkende forslag til en konkret anbringelse, før beslutning herom kan træffes af oprindelsesstaten.

Efter **dansk ret** er det et krav, at det forud er godkendt, at barnet overlades til ansøgerne. Denne godkendelse er dels en (formel) godkendelse overfor oprindelseslandet af den foretagne matching, og af at adoptionsproceduren kan fortsætte, men den er også en kontrol af, at matchingen er i overensstemmelse med ansøgernes generelle godkendelse som adoptanter.

Adoptionsbekendtgørelsen § 7 har som forudsætning, at barnet ikke overlades til ansøgerne uden de danske myndigheders accept. Reglen bestemmer, at adoptionsrådet afgør, om et forslag om matching fra oprindelseslandet kan tiltrædes, ligesom samrådet afgør, om ansøgning om godkendelse som adoptant til et bestemt barn skal imødekommes.

Reglerne om indrejse- og opholdstilladelse samt om plejetilladelse skal også ses i lyset af ønsket om at have kontrol med barnets eventuelle betroelse til (kommende) adoptanter.

37: Betænkning 1053, s. 72-74.

6.4.3. Godkendelse af adoptionsprocessens fortsættelse

Artikel 17 omhandler betingelserne for at overlade barnet til de konkrete ansøgere. Betingelsen i litra c, om, at begge centralmyndigheder skal give samtykke til adoptionsprocessens fortsættelse, før overdragelsesbeslutningen kan træffes, omhandler imidlertid indirekte kravene til adoptionens gennemførelse. Det fremgår af den forklarende rapport, at udtrykket "adoptionsprocessens fortsættelse" betyder, at der er enighed om, at man går videre til det næste stade i processen frem mod den endelige bevilling af adoption, men at samtykket til fortsættelse netop ikke automatisk rummer en accept af, at bevilling eller lignende nu kan udstedes(38). F.eks. kan modtagerstaten erklære, at adoptionsprocessen kan fortsætte, således at den prøveperiode eller ventetid modtagerstaten måtte forlange overholdt, før adoption bevilges, kan påbegyndes(39). Af den forklarende rapport fremgår det, at anbringelse af barnet i almindelighed går forud for selve adoptionen, og at de procedurer, der relaterer sig til barnets betroelse til de kommende adoptivforældre, samt de betingelser, der skal opfyldes, skal være til stede, før selve adoptionsbeslutningen træffes, med mindre de to beslutninger træffes samtidig. Dette betyder, at samtlige betingelser i § 17 skal være opfyldt senest på adoptions-tidspunktet(40).

Erklæring om, at adoptionsforløbet kan fortsætte indeholder ikke i sig selv nogen garanti for, at adoptionen rent faktisk gennemføres. F.eks. er en administrativ erklæring fra oprindelseslandet om, at der på det foreliggende grundlag ikke ser ud til at være afgørende hindringer for adoptionens gennemførelse, ikke bindende for eksempelvis den domstol i oprindelseslandet, der måtte have den bevilgende kompetence.

Som beskrevet ovenfor i afsnit 4.1. og 4.2. kan adoption kun finde sted, når betingelserne i artikel 4 og artikel 5 er opfyldt, og disse betingelser er minimumsbetingelser. Enhver oprindelses- eller modtagerstat kan således stille yderligere betingelser, og artikel 17, litra c, indeholder derfor reelt en vetoet.

Efter det **danske system** skal ansøgere med bopæl i Danmark adoptere efter dansk lov og herunder have en dansk adoptionsbevilling, jf. adoptionslovens § 28 og § 1. *Principielt* er konventionen ikke til hinder for, at dette system opretholdes, men i praksis kan netop dette spørgsmål volde problemer. Det hænger sammen med, at

38: Parra-Aranguren, s. 601, pkt. 335 og 336.

39: Parra-Aranguren, s. 603, pkt. 338.

40: Parra-Aranguren, s. 599f, pkt. 325 og 326.

hverken artikel 17 eller andre bestemmelser i konventionen gør op med, hvem der har kompetence til at udstede den *endelige* adoptionsbevilling eller anden beslutning, der danner grundlag for anerkendelse. Efter artikel 14 indgives ansøgning om adoption i ansøgers bopælsland, og herudfra må dette land også have kompetence til at udfærdige bevilling. Samtidig forudsættes det dog i artikel 28, at en oprindelsesstat kan have en lovgivning, der medfører, at adoption skal finde sted i denne stat. Hvordan en eventuel lovkonflikt skal løses, findes der ikke svar på i konventionen, men enhver af staterne kan nedlægge veto, jf. artikel 17, litra c. Dette fører imidlertid ikke til løsning af problemet, men "blot" til blokering af adoptionen. Artikel 28 kom til efter ønske fra en række oprindelseslande, specielt latinamerikanske, der allerede i dag stiller krav om, at barnet først overføres til modtagerstaten, når adoption er gennemført i oprindelseslandet.

Den praktiske løsning på problemet må formentlig være, at den danske adoptionslov ændres, således at Danmark som modtager- og ansøgerstat har den bevilgende myndighed, med mindre der gives forhåndsgodkendelse til, at adoption bevilges i oprindelsesstaten. Det må herefter ved forhandling med de relevante stater afgøres, om den bevilgende kompetence skal overlades til en oprindelsesstat. I det omfang Danmark accepterer, at adoption kan gennemføres i oprindelseslandet, kan den gældende praksis, hvorefter barnet opholder sig 3-6 måneder her i landet, før bevilling udstedes, næppe opretholdes, med mindre dette er et krav fra oprindelsesstatens side, jf. herved artikel 20(41). Kan Danmark ikke opnå en betryggende orden om bevillingskompetencen, kan den yderste konsekvens blive, at der ikke er basis for at modtage adoptivbørn fra det pågældende land(42).

Som konklusion på hele afsnit 6.4. bemærkes, at adoptionskonventionens artikel 17 gør det hensigtsmæssigt at præcisere, at Danmark som hovedregel har bevillingskompetence, jf. adoptionslovens § 1, men at kompetencen kan overlades til oprindelsesstaten. En bestemmelse herom foreslås indsat som et nyt stk. 2 i adoptionslovens §28.

Udvalget finder det naturligt, at de amtskommunale adoptionssamråd tillægges kompetencen til at godkende, at adoptionsproceduren kan fortsætte. I sager, hvor ansøgerne ikke skal godkendes som adoptanter, bør statsamtene tillægges kompetencen til på en række nærmere fastsatte betingelser at godkende, at adoptionsproce-

41: Praksis med hensyn til mellemprioriteten er blandt andet beskrevet i betænkning 1053, s. 74 og s. 189-197.

42: Forholdet mellem artikel 17 og artiklerne 23 og 24 om anerkendelse behandles nedenfor i afsnit 7.1.

duren kan fortsætte.

6.5. Ansørgodkendelse, indrejse- og opholdstilladelse

"Artikel 18

Centralmyndighederne i begge stater skal tage alle nødvendige skridt til, at barnet kan opnå udrejsetilladelse fra oprindelsesstaten samt indrejse- og permanent opholdstilladelse i modtager staten."

De nærmere krav til den abstrakte godkendelse af ansøgerne samt betingelser for opnåelse af indrejse- og opholdstilladelse er gennemgået ovenfor i afsnit 4.2, hvor indholdet af artikel 5 diskuteres.

Centralmyndighederne i begge stater er efter artikel 18 forpligtet til at tage de nødvendige skridt til, at barnet kan opnå de fornødne rejse- og opholdstilladelser. Efter artikel 17, litra d, påhviler det oprindelsesstaten at afklare, om den abstrakte godkendelse er givet, og om barnet har fået eller vil få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i modtagerstaten.

Bestemmelserne kræver **ingen ændring** i de danske regler.

6.6. Barnets overførsel til modtagerstaten

"Artikel 19

1) Barnets overførsel til modtagerstaten må kun finde sted, såfremt betingelserne i artikel 17 er opfyldt.

2) Centralmyndighederne i begge stater skal sørge for, at overførslen foregår under sikre og passende omstændigheder og om muligt under ledsagelse af adoptivforældrene eller de kommende adoptivforældre.

3) Såfremt overførslen ikke finder sted, skal de i artikel 15 og 16 omhandlede rapporter sendes tilbage til afsendermyndighederne."

Barnet kan først hjemtages til modtagerstaten, når betingelserne i artikel 17 er opfyldt. Både oprindelsesstat og modtagerstat er forpligtet til at sørge for, at overførslen finder sted under sikre og passende former. Det er ikke nogen betingelse, at (de kommende) adoptanter ledsager barnet, men enhver af staterne kan for så vidt stille det som en betingelse for, at adoptionsprocessen kan fortsætte efter artikel 17, litra c. Hvis barnet ikke overføres, skal rapporterne om henholdsvis ansøgere og barn returneres til de respektive stater.

Efter **dansk praksis** er det oprindelsesstaten, der bestemmer, om adoptivforældrene skal ledsage barnet, og de formidlende organisationer har ifølge deres autorisationsvilkår til opgave at sørge for, at barnet rejser til Danmark under behørig ledsagelse. Hvis ansøgernes tilstedeværelse i barnets hjemland er nødvendig, skal den relevante formidlende organisation også være behjælpelig med at tilrettelægge deres rejse og ophold. For de få internationale adoptioner, der finder sted uden en formidlende organisations mellemkomst, må myndighederne som led i behandling af adoptionsansøgningen, kunne stille krav til fremgangsmåden ved barnets overførsel til Danmark. Hvis et barn ikke overføres til Danmark, f.eks. fordi der ikke kan opnås samrådsgodkendelse af den foreslåede matching, sendes oplysningerne om barnet retur, jf. Civilretsdirektoratets cirkulærskrivelse A 5/1985 af 14. november 1985. De danske regler og praksis opfylder hermed konventionens krav til modtagerstaten.

Artikel 19 gør således **ingen ændringer** påkrævet i dansk ret.

6.7. Prøvetid

"Artikel 20

Centralmyndighederne skal holde hinanden underrettet om adoptionsproceduren og om de foranstaltninger, der er truffet til dens gennemførelse, samt om prøvetidens forløb, såfremt en sådan kræves."

Efter artikel 20 skal centralmyndighederne holde hinanden underrettet om sagens forløb, herunder om forløbet af en eventuel prøveperiode. Bestemmelsen er en samarbejdsbestemmelse, men derudover illustrerer den også, at den enkelte centralmyndighed kan betinge sig, at barnet opholder sig hos ansøgerne i en periode, før adoptionen gennemføres. Flere europæiske modtagerlande har en sådan prøveperiode på 6-24 måneder, lige som en række oprindelseslande i dag stiller krav om en prøveperiode forud for den endelige adoption, og man ønskede ikke dette forhold ændret ved konventionen.

Artikel 20 skal læses i forlængelse af artikel 9, litra b, der stiller krav om, at modtagerstaten letter, følger og fremmer adoptionsprocessen. Formålet med en eventuel prøveperiode er derfor at fremme barnets integration og adoptanternes følelsesmæssige parathed. En modtagerstat kan derimod ikke betinge sig en prøveperiode for at anerkende en allerede gennemført adoption.

Artikel 20 indebærer, at den **danske praksis**, hvorefter bevilling først udstedes, når

barnet har opholdt sig 3-6 måneder hos sin nye familie i Danmark, ikke behøver at ændres i forhold til de lande, som accepterer en mellemperiode, og at den skal opretholdes i forhold til de lande, som kræver det. Se også bemærkningerne under afsnit 6.4.3.(43) Det skal bemærkes, at en række afgiverlande stiller krav om en mellemperiode.

Der er ingen **danske** lovbestemmelser om, at international adoption af et barn med dansk domicil, først kan finde sted efter en prøveperiode.

Artikel 20 kræver **ingen ændringer** i dansk lovgivning. Det bemærkes, at det i Civilretsdirektoratets cirkulæreskrivelse af 6. april 1995 er tilkendegivet, at kravet om mellemperioden kan fraviges.

6.8. Mislykkede anbringelser

"Artikel 21

*1) Hvis adoptionen skal finde sted, efter at barnet er flyttet til **modtager**. staten, og centralmyndigheden i denne stat skønner, at barnets **forbliven** i modtagerfamilien ikke er til barnets bedste, skal centralmyndigheden træffe de nødvendige foranstaltninger til at beskytte barnet, navnlig*

a) at sørge for at barnet flyttes fra de personer, der ønskede at adoptere det, og at sørge for midlertidig pasning af det;

b) efter rådførelse med centralmyndigheden i oprindelsesstaten uden ophold at sørge for en ny anbringelse af barnet med henblik på adoption eller, hvis dette ikke er muligt, at arrangere en alternativ, varig anbringelse; en adoption kan kun finde sted, såfremt centralmyndigheden i oprindelsesstaten er blevet behørigt underrettet om de ny, kommende adoptivforældre;

c) som en sidste udvej at sørge for, at barnet sendes tilbage, hvis barnets bedste kræver dette.

2) Under hensyntagen navnlig til barnets alder og modenhed skal det høres, og hvor det er passende skal dets samtykke indhentes vedrørende de foranstaltninger, der skal træffes i henhold til nærværende artikel."

Artikel 21 angiver, hvilke foranstaltninger modtagerstatens centralmyndighed skal træffe, hvis man skønner, at det ikke længere er til barnets bedste at opholde sig i modtagerfamilien.

Bestemmelsen finder kun anvendelse i mellemperioden, når barnet bor hos

43: Af Civilretsdirektoratets cirkulæreskrivelse af 6. april 1995 om mellemperioden fra hjemtagelse af adoptivbørn og indtil udfærdigelse af adoptionsbevilling fremgår det, at mellemperioden kan bortfalde i de tilfælde, hvor mellemperioden giver anledning til problemer i forhold til afgiverlandet, således som det f.eks. er tilfældet i relation til Kina.

ansøgerne, og adoption endnu ikke er bevilget. For det første skal man sørge for, at barnet bliver flyttet til en anden, midlertidig pasning (artikel 21, stk. 1, litra a). Dernæst skal man sørge for en ny anbringelse med henblik på adoption. Kan dette ikke lade sig gøre, skal centralmyndigheden arrangere en alternativ, varig anbringelse. Den ny anbringelse skal finde sted efter rådføring med oprindelsesstaten, og en alternativ adoption forudsætter, at oprindelsesstaten er blevet behørigt underrettet om de nye adoptivforældre (artikel 21, stk. 1, litra b). Først som en sidste udvej skal man sørge for, at barnet returneres til oprindelseslandet, hvis dette er til barnets bedste (artikel 21, stk. 1, litra c). Artikel 21, stk. 2, pålægger centralmyndigheden at tage barnet med på råd og eventuelt indhente dets samtykke navnlig under hensyntagen til dets alder og modenhed.

Efter den gældende **danske praksis** vil langt de fleste internationale adoptioner med Danmark som modtagerstat falde indenfor bestemmelsens anvendelsesområde, fordi adoption normalt først bevilges 3-6 måneder efter barnets ankomst til Danmark. I praksis vil behovet for bestemmelsen formentlig være ganske ringe. Der findes kun meget få eksempler på mislykkede anbringelser, der får som konsekvens, at adoptionen ikke gennemføres som forudsat.

6.8.1. Den midlertidige flytning og anbringelse

Formålet med artiklen er at bringe den mislykkede anbringelse til ophør, og dette kan ske ved såvel familieanbringelse som ved institutionsanbringelse. Den nærmere fremgangsmåde reguleres af den nationale lovgivning.

De **danske regler** lever op til konventionen på dette punkt. Reglerne findes i lov om social bistand(44), kapitel 8 "Særlige regler om børn og unge", kapitel 15 "Privat døgnpleje", kapitel 17, §§ 96-100 om døgninstitutioner og kapitel 18 "Sagsbehandlingsregler, klageregler og domstolsprøvelse ved foranstaltninger for børn og unge". F.eks. pålægger § 32 kommunerne en generel tilsynsforpligtelse med de forhold, børn og unge under 18 år lever under, med hjemmel i § 33, stk. 2, nr. 10, kan der foretages en frivillig anbringelse af barnet i en (ny) plejefamilie eller på en institution, og § 35, giver mulighed for at foretage en tvangsmæssig anbringelse.

6.8.2. Alternativ adoption frem for varig anbringelse eller tilbagesendelse

Alternativ adoption forudsætter, at oprindelsesstaten tages med på råd, og at den

44: Se også adoptionslovens § 32.

underrettes behørigt om de nye adoptivforældre. Bestemmelsens indhold og konsekvenser er langt fra klar, hvilket hænger sammen med, at der blandt de involverede stater var uenighed om, i hvilket omfang oprindelseslandet skal have indlydelse på en omplacering af barnet(45). Det er f.eks. ikke specificeret, hvad "behørigt underrettet" dækker. Oprindelsesstaten skal ikke give samtykke efter bestemmelsens ordlyd, men der tages ikke stilling til, om oprindelsesstaten udtrykkeligt skal samtykke til den ny matching og anbringelse, eller om man i hvert fald kan benytte vetoretten i artikel 17, litra c. Har oprindelsesstaten kompetencen til at udstede den endelige bevilling, hvad man under forhandlingerne forudsatte var undtagelsen, skal denne stat også reelt samtykke i den ny matching.

Bestemmelsen stiller ikke krav om nyt samtykke fra de biologiske forældre med flere. I de fleste tilfælde vil samtykket også have en sådan generel karakter, at et nyt samtykke vil være overflødigt. Er det givet til bortadoption til et bestemt par eller en bestemt person, vil det imidlertid være i strid med forældrenes grundlæggende rettigheder at bortadoptere barnet til anden side uden samtykke, med mindre der foreligger helt, helt særlige omstændigheder.

Udgangspunktet for **dansk ret** må i overensstemmelse med konventionen være, at barnet omplaceres i Danmark. I det omfang problemet om forældresamtykke til adoption til anden side måtte forekomme i praksis, må det søges løst efter forhandlinger med centralmyndigheden i oprindelsesstaten.

De almindelige regler om godkendelse af de nye adoptanter finder naturligvis anvendelse. Derudover findes der i adoptionslovens § 10 hjemmel til at bortadoptere uden samtykke fra forældrene, men med samtykke fra den Sociale Ankestyrelse, når barnet er undergivet sociale hjælpeforanstaltninger, og samtykke efter § 7 ikke kan opnås. Efter § 9, stk. 2, kræves, at hensynet til barnet afgørende tilsiger en bortadoption. Endelig må man af hensyn til barnet tilstræbe, at situationen afklares så hurtigt som muligt. En praksis, hvorefter man handler hurtigt uden overhovedet at inddrage oprindelseslandet, vil imidlertid være konventionsstridig.

6.8.3. Barnets tilbagesendelse til oprindelseslandet

Denne del af artikel 21 tænkes alene anvendt som en allersidste løsning, når alt andet er mislykkedes. **Adoptionsloven** indeholder ingen særlige bestemmelser om returnering, og en sådan løsning har kun været anvendt i enkeltstående og helt

45: Parra-Aranguren, s. 607, pkt. 364-370.

ekstraordinære tilfælde. Et eksempel er en sag fra 1980, hvor det efter flere forgæves forsøg lykkedes et dansk ægtepar at smugle et thailandsk barn til Danmark. De thailandske myndigheder krævede barnet udleveret, idet det var fjernet fra Thailand i strid med thailandsk lovgivning. Da de danske udlændingemyndigheder gav afslag på opholdstilladelse for barnet, gik hustruen under jorden med barnet i ca. 4 mdr. før hun udleverede barnet, der herefter blev sendt tilbage til Thailand.

6.8.4. Høring af barnet. Samtykke

Artikel 21, stk. 2, om høring af barnet og indhentelse af dets samtykke skal læses i sammenhæng med artikel 4, litra d, og børnekonventionens artikel 12. Der henvises herom til afsnit 4.1.2.

For foranstaltninger efter **bistandsloven** gælder denne lovs regler om samtykke og høring. I relation til anbringelse uden for hjemmet betragtes den unge som en selvstændig part fra det fyldte 15. år, jf. bistandsloven § 33, stk. 1, sidste pkt. Den unges samtykke eller mangel på samme er herefter afgørende for vurderingen af, om der foreligger en frivillig eller en tvangsmæssig anbringelse, og den unge får visse partsrettigheder, som børn ikke har i andre sager. Bistandsloven indeholder endvidere i § 124 a en høringsregel, der klart opfylder børnekonventionens artikel 12. Efter bestemmelsen har børn, der er fyldt 12 år, et absolut retskrav på at blive hørt, før der træffes afgørelse i en sag om foranstaltninger efter bistandsloven. For børn under 12 år skal der foreligge oplysning om barnets holdning til den påtænkte foranstaltning i det omfang barnets modenhed og sagens art tilsiger det(46).

Som konklusion på hele afsnit 6.8. bemærkes, at adoptionskonventionens artikel 21 ikke kræver **ændringer** i dansk adoptionslovgivning.

6.9. Delegation af kompetence. Private adoptioner

"Artikel 22

1) Centralmyndighedens opgaver i henhold til dette kapitel kan udøves af offentlige myndigheder eller af organer, der er autoriseret i henhold til kapitel III, i den udstrækning, det er tilladt efter lovgivningen i den pågældende stat.

2) En kontraherende stat kan overfor konventionens depositar erklære, at centralmyndighedens opgaver efter artiklerne 15 til 21, i det omfang det er tilladt i henhold til loven og under tilsyn fra denne stats kompetente myndigheder, også kan

46: Socialministeriets vejledning nr. 218 af 15. december 1992 om bistandslovens bestemmelser om særlig støtte til børn og unge, § 37.

udøves i denne stat af organer eller personer, der

a) opfylder denne stats betingelser med hensyn til integritet, faglig dygtighed, erfaring og ansvarlighed, og

b) er kvalificeret i kraft af deres moralske retsskaffenhed og deres uddannelse eller erfaring med at arbejde med international adoption.

3) Den kontraherende stat, der har afgivet den i stk. 2 omhandlede erklæring, skal regelmæssigt holde Den internationale privatretlige Haagerkonferences permanente kontor underrettet om disse organers og personers navne og adresser.

4) En kontraherende stat kan overfor konventionens depositar afgive erklæring om, at adoption af børn med bopæl på dens territorium kun kan finde sted, såfremt centralmyndighedernes opgaver, udøves i henhold til stk. 1.

5) Uanset enhver erklæring, der afgives i medfør af stk. 2, skal de i artikel 15 og 16 nævnte rapporter i hver sag udarbejdes under ansvar af centralmyndigheden eller andre myndigheder eller organer i henhold til stk. 1."

Forpligtelsen til at varetage de opgaver, der er skitseret i artiklerne 14-21, påhviler de enkelte landes centralmyndigheder, men i artikel 22 gives der en vidtgående adgang til overlade den praktiske udførelse til andre.

6.9.1. Delegation til andre offentlige myndigheder og til autoriserede organer

Artikel 22, stk. 1, bestemmer, at samtlige opgaver eller funktioner, der er nævnt i artiklerne 14-21 kan varetages af andre offentlige myndigheder end centralmyndigheden eller af organer med autorisation i henhold til konventionens kapitel III i det omfang, det tillades i det pågældende lands lovgivning.

Den **danske ordning**, hvorefter visse opgaver er henlagt til de tre formidlende organisationer, mens andre er henlagt til de amtskommunale socialforvaltninger og samråd, Adoptionsnævnet og statsamterne, kan således opretholdes.

Artikel 22, stk. 1, medfører således **ikke** behov for **ændringer** i dansk ret.

6.9.2. Overladelse af kompetence til personer eller organer uden autorisation

Artikel 22, stk. 2-5, giver mulighed for, at de opgaver, der er omfattet af artiklerne 15 til 21, varetages af uautoriserede, i det omfang den kontraherende stats lovgivning tillader det. Kompetencen til at modtage en adoptionsansøgning efter artikel 14 kan derimod ikke overlades til uautoriserede. Overladelse af kompetence efter artiklerne 15 til 21 forudsætter, at de pågældende institutioner eller personer opfylder statens kvalifikationskrav af etisk, faglig, uddannelsesmæssig og

erfaringsmæssig karakter. Desuden forudsættes det, at adoptionsarbejdet udføres under tilsyn af statens kompetente myndigheder, og rapporter om barn og ansøger skal altid udarbejdes under ansvar af myndighed eller autoriseret organ.

En konventionsstat, der ønsker at benytte sig af denne mulighed, skal give meddelelse herom til konventionens depositar, det vil sige det hollandske udenrigsministerium. Ligeledes skal man efter stk. 3 holde det permanente kontor i Haag orienteret om navne og adresser på de pågældende institutioner og personer. Enhver oprindelsesstat kan over for depositaren erklære, at man ikke vil medvirke til adoptioner, hvor centralmyndighedens opgaver varetages af private, ikke-autoriserede personer eller organer, jf. artikel 22, stk. 4. En tilsvarende mulighed har modtagerstaterne ikke, men i den konkrete adoptionssag, har man mulighed for at benytte sin veto efter artikel 17, litra c.

Artikel 22, stk. 2-5, er udtryk for et kompromis. Mange oprindelseslande så helst de såkaldt private eller uafhængige adoptioner forbudt, men visse modtagerstater, f.eks. USA kunne ikke acceptere en sådan ordning, der ville kræve en total ændring af deres gældende system. Ud fra en dansk betragtning er konventionens accept af privat mellemmandsvirksomhed meget vidtgående.

Ifølge den **danske** adoptionslovs § 31, må alene bestemte myndigheder og de tre autoriserede organisationer yde adoptionshjælp, og uautoriseret mellemmandsvirksomhed er som følge heraf forbudt.

Denne retstilstand er helt i overensstemmelse med konventionens udgangspunkt.

§ 31, stk. 2, tillader, at ansøgerne indhenter juridisk bistand og lignende i forbindelse med henvendelse til myndighederne og til fremskaffelse af de oplysninger, myndighederne kræver. Det vil sige, at den, der søges hjælp hos, ikke medvirker ved fastlæggelsen af, hvem der skal adoptere, og hvilket barn der skal adopteres(47). Kernen i denne bestemmelse er, at man som ansøger kan overlade udførelsen af de opgaver, man selv som ansøger skal varetage, til f.eks. en advokat. Denne form for virksomhed er ikke berørt i konventionen og kan derfor fortsætte også uden meddelelse herom til depositar og sekretariat. Der er derfor ikke grundlag for, at Danmark afgiver erklæring efter artikel 22, stk. 2. Selvom Danmark kun vil optræde som afgiverland i enkeltstående tilfælde bør **Danmark** afgive **erklæring** efter artikel 22, stk. 4, for herved at tilkendegive den danske holdning til privat mellemmandsvirksomhed.

47: Bemærkningerne til lovforslag nr. L 164, Tillæg A til Folketingstidende 1985-86, spalte 4170, og Betænkning 1053, kapitel 3, s. 22-28.

Artikel 22, stk. 2-5, kræver **ikke ændringer** i dansk ret.

7. KAPITEL V - ANERKENDELSE OG VIRKNINGER AF ADOPTION

Artiklerne 23-25 omhandler konventionsstaternes gensidige anerkendelse af adoptioner gennemført i overensstemmelse med konventionen, mens artiklerne 26 og 27 omhandler retsvirkningerne af en sådan anerkendelse. Anerkendelse og retsvirkninger heraf er spørgsmål, der begrebsmæssigt knytter sig til forholdene i de kontraherende stater, der ikke har bevilget adoptionen. Ved at sondre mellem anerkendelse og retsvirkning har konventionen valgt at følge den anglo-amerikanske og den nordiske retstradition, hvorefter en udenlandsk afgørelse, der har opnået anerkendelse, transformeres til national ret(48). Det betyder, at den samme adoption kan have forskellige retsvirkninger i forskellige stater. Konventionens bestemmelser, der er udtryk for en række kompromiser, er ganske komplicerede og ikke helt entydige. Selv om bestemmelserne ikke løser alle de spørgsmål, der knytter sig til anerkendelsen og dennes retsvirkninger, er hovedformålene dog klare: For det første skal konventionen sikre, at alle adoptioner, der finder sted i overensstemmelse med de mål og krav, konventionen opstiller, også anerkendes i de øvrige kontraherende stater. For det andet tilstræbes det, at barnet ved en international adoption opnår en retsstilling, der i hvert fald ikke er dårligere, end den retsstilling barnet ville have opnået ved at blive adopteret nationalt(49).

7.1. Anerkendelse

"Artikel 23

1) Når den kompetente myndighed i den kontraherende stat, hvor adoptionen har fundet sted, har attesteret, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen, skal den anerkendes efter lovgivningen i de øvrige kontraherende stater. Attesten skal angive, hvornår og af hvem samtykke er blevet givet ifølge artikel 17, litra c.

2) Enhver kontraherende stat skal på tidspunktet for undertegnelsen, ratifikationen, vedtagelsen, godkendelsen eller tiltrædelsen underrette konventionens depositar om hvilken eller hvilke myndigheder, der i denne stat har kompetence til at udstede erklæringen og om denne/disse myndigheders opgaver. Den skal også underrette depositaren om enhver ændring i udnævnelsen af disse myndigheder.

Artikel 24

En kontraherende stat kan kun nægte at anerkende en adoption, såfremt den åbenbart strider mod statens grundlæggende retsprincipper, idet der skal tages hensyn til barnets bedste.

48: Anderledes f.eks. i tysk ret, hvorefter anerkendelse af en udenlandsk afgørelse betyder, at afgørelsen anerkendes med det retlige indhold, den har i afgørelseslandet.

49: Parra-Aranguren, s. 623, pkt. 465, hvor der henvises til børnekonventionens artikel 21.

Artikel 25

Enhver kontraherende stat kan overfor konventionens depositar erklære, at den ikke vil være forpligtet i henhold til denne konvention til at anerkende adoptioner, der finder sted i overensstemmelse med en aftale indgået i medfør af artikel 39, stk. 2."

Et af konventionens væsentlige formål er som nævnt at sikre anerkendelsen af adoptioner gennemført i de kontraherende lande. Artikel 25 indskrænker dog forpligtelsen til at anerkende adoptioner, idet enhver kontraherende stat kan meddele til depositaren, at man ikke ønsker at anerkende adoptioner, der har fundet sted i overensstemmelse med en artikel 39, stk. 2-aftale(50). Aftalen indgås bi- eller multilateralt med det formål at smidiggøre adoptionsproceduren gennem fravigelse af artiklerne 14-16 og 18-21, men ikke artikel 17. Enhver stat kan med hjemmel i artikel 25 fastholde, at samtlige procedurer skal være overholdt(51).

Artikel 23 og 24 sonderer ikke mellem kontraherende tredjestater og stater, der har medvirket til den konkrete adoption uden dog at være bevilgende myndighed. Ifølge artikel 23 skal enhver konventionsstat *i henhold til loven* ("by operation of law") anerkende en adoption, når den kompetente myndighed i den bevilgende(52) stat har udstedt en erklæring om, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen. Det skal endvidere fremgå af erklæringen, hvornår og af hvem tilladelse til, at adoptionsprocessen kan fortsætte, er givet i henhold til artikel 17, litra c. Depositaren skal til enhver tid være orienteret om, hvilke(n) myndighed(er), der har kompetence til at udstede erklæring, og om dennes/disses opgaver. Konventionen indeholder ingen formelle krav til erklæringen, men det særlige udvalg under Haager-konventionen har udarbejdet standardformular på engelsk og fransk (recommended model form for the certificate of conformity of intercountry adoption/formule modele recommandée pour le certificat de conformité d'une adoption internationale), som det anbefales konventionslandene at bruge(53), (optrykt som bilag 3). Hvis der ikke er udstedt en fyldestgørende erklæring, er andre stater ikke forpligtede til at anerkende den pågældende adoption. Udtrykket "by operation of law" betyder, at adoptionen skal anerkendes automatisk, det vil sige uden en særlig procedure og gennemførelse af en særlig registrering eller lignende. Den anerkendende stat kan efterprøve erklæringens gyldighed, men det er ikke meningen, at den enkelte stat skal gå ind i en nærmere undersøgelse og

50: Bestemmelsen er behandlet ovenfor under indledningen til afsnit 6.

51: Se endvidere nedenfor i afsnit 8.9.

52: Adoptionslovens § 28, der stiller krav om, at adoptionsbevilling til personer bosat i Danmark skal udstedes af de danske myndigheder, er behandlet ovenfor i afsnit 6.4.3.

53: Permanent Bureau of the Conference, Report of the Special Commission on the Implementation of the Hague Convention of 29 May 1993 on Protection of Children and Co-operation in Respect of Intercountry Adoption (17-21 October 1994).

fortolkning af, om konventionens regler faktisk er overholdt. Den anerkendende stat kan kun afvise at anerkende adoptionen i henhold til artiklerne 24 og 25. Det kan derfor tænkes, at en bevilling må anerkendes, selv om konventionen rent faktisk er overtrådt. Af artikel 23's ordlyd følger dog, at en stat ikke er forpligtet til at anerkende en adoption, der er bevilget af en myndighed uden retlig kompetence hertil.

Henvisningen i artikel 23, stk. 1, til artikel 17, litra c, er indsat for så vidt muligt at forebygge mere ekstreme situationer, hvor konventionen overtrædes. Har man imidlertid først afgivet erklæringen, vil såvel *tredjelande* som *modtager-/oprindelseslande* være forpligtede til at anerkende adoptionen, selv om der f.eks. er udstedt bevilling, før en krævet venteperiode er udløbet. Er der tale om mere grundlæggende spørgsmål, kan forholdet dog falde ind under ordre public klausulen i artikel 24, hvorefter anerkendelse (kun) kan nægtes, hvis adoptionen er i åbenbar modstrid med statens retsorden. Ved vurderingen heraf skal der tages hensyn til barnets bedste. Ordre public reglen gælder i almindelighed inden for international privatret, men henvisningen til barnets bedste, og brugen af ordet "kun", viser dog, at bestemmelsen skal fortolkes indskrænkende.

Adoption finder sted i et samarbejde mellem oprindelses- og modtagerstat, og Danmark vil som *modtagerstat* kunne sikre sig, at de danske krav til adoption, f.eks. i relation til matching er opfyldt, før erklæring efter artikel 17, litra c afgives. En bevilling udstedt i oprindelseslandet før en mellempperiode i Danmark er udløbet, men efter afgivelse af artikel 17-erklæring, kan kun nægtes anerkendt, hvis der foreligger et ordre public forhold i artikel 24's forstand, og adoptionen dermed er i åbenbar modstrid med den danske stats retsorden. Hertil må kræves et klart retsgrundlag. Da der skal tages hensyn til barnets bedste, vil Danmark selv i den situation være forpligtet til at anerkende adoptionen i de tilfælde, hvor barnet har opholdt sig i Danmark i længere tid, er faldet godt til, og hvor anbringelsen i øvrigt ville have ført frem til en adoption.

Som *tredjestat* anerkender Danmark ifølge de uskrevne internationalprivatretlige regler adoptioner bevilget i det land, hvor ansøgerne har domicil. Dette princip er i overensstemmelse med konventionens udgangspunkt i artikel 14. Derudover anerkendes i hvert fald adoptioner gennemført i ansøgernes statsborgskabsland, når adoptionen også anerkendes i domicillandet⁵⁴). Omvendt er det i almindelighed antaget, at Danmark ikke kan anerkende adoptioner, der hverken hviler på et

54: Homslet og Danielsen, s. 50, Philip, s. 240, og *Svenné* Schmidt s. 109f.

domicil- eller nationalitetskriterium(55).

Da konventionen bygger på et bopælskriterium og ikke på et statsborgerskabs- eller nationalitetskriterium, vil Danmark efter en ratifikation af konventionen ikke være forpligtet til at anerkende adoptioner, der er bevilget uden samarbejde mellem barnets og ansøgernes bopælslande.

Danmark kan ikke som tredjeland nægte at anerkende adoptioner, der f.eks. er gennemført med udstrakt, men konventionslovlige brug af private, ikke-autoriserede personer. Danmark vil heller ikke som modtagerland kunne nægte anerkendelse med den begrundelse, at mindre betydningsfulde bestemmelser i konventionen ikke er opfyldt fuldt ud.

Konkluderende bemærkes, at artikel 23 **ikke** kræver **ændringer** i den danske retstilstand. For såvidt angår den i artiklens stk. 1, nævnte erklæring finder udvalget det naturligt, at erklæringen afgives af statsamtet efter udfærdigelsen af adoptionsbevillingen, når bevilling skal meddeles her i landet.

Artikel 24 stiller **ikke krav om lovfæstelse** af de uskrevne anerkendelsesregler, som Danmark følger.

Da der ved en artikel 39, stk. 2-aftale vil kunne ske væsentlige tilsidesættelser af bestemmelser i konventionen, bør Danmark i forbindelse med ratifikationen tage forbehold efter artikel 25 for anerkendelse af adoptioner, der er gennemført i overensstemmelse med en sådan aftale. Et forbehold vil ikke afskære Danmark fra eventuelt at anerkende disse adoptioner efter de almindelige internationalprivatretnlige regler.

7.2. Anerkendelsens retsvirkninger

I forbindelse med adoptionskonventionens forhandling mente nogle stater, at det væsentligste formål med konventionen var at skabe et samarbejdsinstrument, og at man derfor ikke skulle indsætte bestemmelser om det adopterede barns retsstilling. Artiklerne 26 og 27 er udtryk for et kompromis, hvor det accepteres, at nogle retsordener kun opererer med stærk adoption, det vil sige fuldt familieskifte, mens andre alene bevilger svage adoptioner, det vil sige opretholdelse af visse retsforhold mellem adoptivbarnet og dets biologiske slægt, mens atter andre retsordener tillader

begge typer af adoption(56). I Danmark kan der kun meddeles stærke adoptioner.

7.2.1. Adoptionens umiddelbare retsvirkninger

"Artikel 26

1) Anerkendelse af en adoption indebærer anerkendelse af:

a) det retlige forældre-barn forhold mellem barnet og dets adoptivforældre;

b) adoptivforældrenes forældreansvar overfor barnet;

c) afbrydelse af et tidligere eksisterende retsforhold mellem barnet og dets moder og fader, såfremt adoptionen har denne virkning i den kontraherende stat, hvor den fandt sted.

2) Hvis en adoption medfører, at et tidligere eksisterende retsforhold mellem forældre og barn ophører, skal barnet i modtagerstaten og i enhver anden kontraherende stat, hvor adoptionen anerkendes, have rettigheder, der svarer til dem, der er en følge af en adoption med denne virkning i vedkommende stat (er).

3) De foregående afsnit er således ikke til hinder for at anvende bestemmelser, der er mere gunstige for barnet, og som gælder i den kontraherende stat, der anerkender adoptionen."

Artikel 26, stk. 1 bestemmer, at det retlige forhold mellem barnet og dets adoptivforældre skal anerkendes (litra a), at adoptanternes forældreansvar skal anerkendes (litra b), og at afbrydelse af retsforholdet mellem barnet og dets biologiske forældre skal anerkendes, såfremt denne retsvirkning er knyttet til adoptionen i det bevilgende land (litra c). Disse retsvirkninger er minimumsbetingelser, der er bindende uafhængigt af den lovgivning, der måtte gælde i den anerkendende stat ud fra almindelige lovvalgsregler (57). Litra a og b udtrykker indirekte en negativ afgrænsning af adoptionsbegrebet som sådan, jf. også artikel 2. En konsekvens af litra c er, at en anerkendende stat kan være forpligtet til at acceptere et fuldt familieskifte, selv om dette ikke harmonerer med den nationale lovgivning. Konventionen forudsætter ved litra c, at visse konventionsstater bevilger såkaldt svage adoptioner, men bestemmelsen afklarer ikke, hvor omfattende konsekvenser dette bør have i relation til anerkendelse(58).

56: Parra-Aranguren, s. 617, pkt. 436-438.

57: Parra-Aranguren, s. 619, pkt. 439.

58: I denne fremstilling anvendes udtrykket "svag adoption" for de adoptioner, hvor der efter en adoption stadig består et vist retsforhold mellem barnet og de biologiske forældre og evt. den biologiske slægt. I andre lande benævnes disse adoptioner typisk "simple adoptioner". Udtrykket "stærk adoption" anvendes for de adoptioner, hvor adoptionen har den retsvirkning, at ethvert retsforhold mellem barnet og de biologiske forældre og slægt afbrydes fuldstændigt. I andre lande benævnes disse adoptioner typisk "fuldstændige adoptioner".

Hvis retsforholdet mellem barnet og dets biologiske familie ophæves ved adoptionen, skal barnet ifølge artikel 26, stk. 2, i modtagerstaten eller enhver anden anerkendende stat nyde rettigheder svarende til de rettigheder, som ville følge af en sådan adoption i disse lande. Bestemmelsen skal læses i sammenhæng med artikel 26, stk. 1. Det vil sige, at den angår situationer, hvor adoptionsbevillingen fastsætter fuldt familieskifte, uanset om den bevilgende stat er oprindelsesstat eller modtagerstat. I disse situationer er den anerkendende stat, hvad enten det er en oprindelsesstat, en modtagerstat eller en tredje stat, forpligtet til at indrette sin nationale lovgivning således, at barnet får en retsstilling svarende til den, barnet ville have, hvis adoptionen var blevet bevilget i det anerkendende land med fuldt familieskifte til følge. På trods af bestemmelsens formulering har det næppe været hensigten at begrænse reglens anvendelsesområde til modtagerstater og tredjestater. Det kan heller ikke antages, at bestemmelsen stiller krav om, at alle anerkendende staters retsorden skal have særlige regler for stærke adoptioner, idet konventionen i øvrigt accepterer, at de deltagende stater har forskellige adoptionsmønstre.

Artikel 26, stk. 3, giver den anerkendende stat mulighed for at tildele det adopterede barn en gunstigere retsstilling, end staten er forpligtet til efter konventionen.

Princippet i artikel 26 er altså, at den bevilgende stat bestemmer, hvorvidt retsforholdet mellem barnet og dets biologiske familie skal afbrydes, mens den anerkendende stat bestemmer, hvilke specifikke retsvirkninger, adoptionsforholdet skal tillægges. Når den anerkendende konventionsstat fastsætter nationale regler for adoptionens retsvirkninger, er den dog forpligtet til at opfylde minimumsbetingelserne i artikel 26, stk. 1, og til at efterleve artikel 26, stk. 2's krav om ligestilling mellem andre landes stærke adoptioner og egne (internationale) adoptioner.

Den danske adoptionslov bestemmer i § 16, stk. 1 og 2, at der ved adoption indtræder samme retsforhold mellem adoptant og adoptivbarn som mellem forældre og deres ægtebarn. Dette gælder i enhver civilretlig henseende, f.eks. også i arveretlig henseende. En forudsætning for, at en udenlandsk, anerkendt adoptionsafgørelse kan få de retsvirkninger, der følger af adoptionslovens § 16, er dog, at afgørelsen er *substitutionsegnet*. Hertil kræves, at den udenlandske adoptionsafgørelse med hensyn til sit grundlag og de retsvirkninger, den har i henhold til det bevilgende land, må kunne sidestilles med en adoptionsafgørelse truffet i Danmark⁵⁹).

Den trykte praksis på området er sparsom, men en ratifikation af konventionen må

59: Allan Philip, s. 116 f. og Svénné Schmidt, s. 38f om ægteskaber, s. 109f om adoptioner og s. 134f om arveret.

betyde, at substitutionsreglen skal fortolkes således, at retsvirkningerne af en adoption, der skal anerkendes i henhold til artikel 23, ikke kan indskrænkes under henvisning til substitutionsprincippet(60).

Under forhandling af konventionen gav spørgsmålet om anerkendelse af adoptioner med svage retsvirkninger anledning til nogen diskussion. Flere lande udtrykte betænkelighed ved at skulle anerkende, at retsforholdet til de biologiske forældre ikke blev afbrudt, idet man frygtede, at en konsekvens heraf kunne være forsøg på omgåelse af den stramme europæiske indvandrerpolitik. Kritikken blev afvist med, at der er mulighed for at undlade at give tilladelse til adoptionsprocessens fortsættelse efter artikel 17, litra c, med mindre retsforholdet til den biologiske slægt ophører(61). Synspunktet er vel rigtigt for så vidt angår *modtagerstaten*, og optræder Danmark som *bevilgende stat*, har man mulighed for at undlade at udstede bevilling, med mindre de indhentede samtykker efter artikel 4, litra c, er givet til fuldt familieskifte (62). Dette svarer til den gældende praksis efter adoptionslovens § 28 og bekendtgørelsens § 14, hvorefter samtykke afgivet i udlandet ikke accepteres som grundlag for adoption, hvis der alene er givet samtykke til en svag adoption. Denne praksis kan fastholdes, uanset om Danmark er oprindelses- eller modtagerstat, og konsekvensen er, at såvel samarbejdsstaten som tredje-lande skal anerkende fuldt familieskifte som retsvirkning.

Som *tredje-stat* har Danmark imidlertid ikke samme muligheder, men vil være forpligtet til at anerkende en vis fortsættelse af retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige familie, hvis der i øvrigt er tale om en adoption, der skal anerkendes i henhold til artikel 23. Som eksempel på et retligt forhold, Danmark skal respektere, kan nævnes bevarelse af en *arveret* for barnet efter de biologiske forældre.

60: Se f.eks. skifteretsafgørelse fra 1963 (UfR1963.619): En amerikansk statsborger afgik ved døden her i Danmark med den følge, at boet skulle skiftes i Danmark efter dansk ret. Han efterlod sig en enke samt et barn, som han i et tidligere ægteskab havde adopteret på Hawaii. Af bevillingen fremgik blandt andet, at barnet skulle have samme arveretlige stilling efter adoptanten som et biologisk barn. Efter hawaiiansk ret var biologiske børn ikke tvangsarvinger, men den danske domstol lagde til grund, at adoptivbarnet var tvangsarving i overensstemmelse med dansk ret. Betingelserne for substitution ansås altså for opfyldt. Et eksempel med modsat resultat kan ses i en afgørelse fra 1990 (UfR1990.7970LD): En dansk mand afgik ved døden i Danmark. Han efterlod sig et barn født uden for ægteskab i januar 1963 i Grønland. Faderen havde anerkendt faderskabet i Grønland, men på det tidspunkt havde børn født uden for ægteskab ikke arveret efter faderen i henhold til grønlandsk ret i modsætning til dansk ret. Selv om vedgåelsen af faderskabet blev anerkendt i Danmark, og selv om boet skulle behandles efter dansk ret, fandt domstolen, at der var så stor forskel på det grønlandske og det danske faderskabsinstitut, at den grønlandske anerkendelse ikke kunne tillægges retsvirkning efter den danske arvelovs § 1 om børns arveret. Betingelserne for substitution var altså ikke opfyldt.

61: Parra-Aranguren, s. 621, pkt. 450.

62: Foreligger et sådant samtykke vil Danmark kunne ændre en svag adoption til en stærk adoption med hjemmel i konventionens artikel 27, stk. 1.

En mere kompliceret situation kan opstå, hvis de biologiske forældre i henhold til oprindelseslandets lovgivning bevarer ret til en vis *kontakt* og *samvær* med barnet. I følge udlændingelovens § 39, stk. 2, kan justitsministeren bestemme, at udlændinge, der ikke kommer fra et andet nordisk eller EU-land, kun kan indrejse i Danmark, hvis de har opnået et visum. Af udlændingelovens § 3 og § 4 følger, at en udlænding normalt kun kan opholde sig 3 måneder i Danmark. Dette gælder også, hvor der er udstedt visum. De nærmere regler for visumpligt fremgår af udlændingebekendtgørelsens §§ 13-18, hvorefter borgere fra en lang række lande kun kan indrejse lovligt i Danmark med visum. Til personer fra en række lande gives der normalt ikke visum, med mindre den pågældende må antages at være berettiget til opholdstilladelse efter udlændingelovens § 9, der blandt andet omfatter reglerne om familiesammenføring. Baggrunden herfor er et ønske om at undgå forsøg på omgåelse af indvandrerstoppet(63). Udlændingelovens § 9 giver ikke biologiske forældre adgang til varigt ophold i Danmark med henblik på, at de kan bevare kontakten med deres bortadopterede barn.

Adoptionskonventionen afgør ikke entydigt, hvor vidtrækkende anerkendelsesforpligtelsen er, og det er nærliggende at fortolke adoptionskonventionen i overensstemmelse med Den europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om familiens enhed(64). Det må herefter antages, at Danmark som udgangspunkt kan opretholde sin visumpraksis, men at der kan tænkes konkrete tilfælde, hvor der på *ansøgningstidspunktet* er en sådan nær forbindelse mellem de biologiske forældre og barnet, at de danske myndigheder vil være forpligtede til at bevilge de biologiske forældre turistvisum til Danmark med henblik på udøvelse af samvær. Derimod er Danmark ikke forpligtet til at give en videregående ret til ophold her i landet(65).

En begrænsning i rækkevidden af adoptionslovens § 16 om ligestilling mellem adoptivbørn og forældres biologiske børn findes i lov om dansk indfødsret § 2A og adoptionsbekendtgørelsen § 23, hvoraf det fremgår, at et udenlandsk barn under 12 år, der adopteres ved en dansk adoptionsbevilling, automatisk opnår *dansk statsborgerskab* ved adoptionen, hvis det adopteres af enten et ægtepar med dansk statsborgerskab eller en ugift dansk statsborger, og barnet er bosiddende i Danmark sammen med adoptivforældrene. Er barnet over 12 år ved adoptionen kan statsborgerskab kun opnås efter ansøgning og på visse betingelser.

63: Den kommenterede Udlændingelov, s. 57ffog s. 318.

64: Konventionen er inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992.

65: Denne forståelse af konventionen er i overensstemmelse med forståelsen af Den europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 om retten til familieliv, jfr. herved Den kommenterede Udlændingelov s. 227ff. Se endvidere Den kommenterede Menneskeretskonvention, s. 238.

Hverken artikel 26, stk. 1, eller artikel 26, stk. 2, stiller krav om, at det adopterede barn skal have fuldstændig samme retsstilling som det biologiske barn. På grund af artikel 26, stk. 2, må de danske regler i adoptionsbekendtgørelsens § 23 og indfødsretslovens § 2A imidlertid **ændres**, således at adgangen til statsborgerskab ikke forbeholdes situationer, hvor Danmark har udstedt adoptionsbevillingen, men også omfatter situationer, hvor Danmark er modtagerstat, og adoptionen gennemføres i barnets oprindelsesland.

Endvidere bør reglerne i navnelovens § 3 om adoptivbørns erhvervelse af navn ved meddelelse af adoptionsbevillingen **ændres** således, at adgangen til at erhverve for-, mellem og efternavne efter dansk navneret ikke alene forbeholdes de situationer, hvor bevillingen meddeles i Danmark, men også i de tilfælde, hvor adoptionen gennemføres i barnets oprindelsesland. Det er samtidig et hensyn, at barnet ikke ved oprindelseslandets afgørelse tillægges navne, der ikke lovligt ville kunne tilægges det efter dansk ret. Det bør derfor være en betingelse for afgivelse af erklæring om adoptionsprocedurens fortsættelse efter artikel 17, litra c, at de danske myndigheder forud har godkendt det navn, som adoptanterne ønsker barnet tillagt ved adoptionen.

Spørgsmål om *tilbagekaldelse* eller *ophævelse* af en adoption er ikke omfattet af konventionen, og en ophævelse kan ikke kræves anerkendt i medfør af artikel 23. Kompetencen til at behandle en sag herom bestemmes således af de almindelige internationalprivatretnlige regler, og på samme måde bestemmes lovvalget.

De danske regler om ophævelse i adoptionslovens §§ 18-24 kan opretholdes. I praksis anvendes adgangen til ophævelse næsten udelukkende på nationale adoptioner, og Civilretsdirektoratet har kun behandlet ganske få ansøgninger om ophævelse af internationale adoptioner.

Ophæves adoptionen i enighed mellem adoptanter og biologiske forældre, genindtræder retsforholdet mellem barnet og dets virkelige slægt automatisk, såfremt barnet er mindreårigt. Det samme gælder, hvis adoptanterne er døde, og adoptionsforholdet ophæves på begæring af de biologiske forældre, jf. adoptionslovens § 23, stk. 2, sammenholdt med § 18, stk. 2 og 3. En dom om ophævelse af adoptionsforholdet på grund af adoptanternes forhold kan også bestemme, at retsforholdet mellem barnet og dets oprindelige familie skal genopstå, jf. § 23, stk. 3, sammenholdt med § 19. Sådanne reetableringer er andre konventionsstater altså ikke forpligtede til at anerkende. Det følger også heraf, at en readoption ikke automatisk skal nyde anerkendelse og tillægges retsvirkning.

Artikel 26 kræver **ingen ændringer** i den danske adoptionslovgivning. Ved fremtidige anerkendelser af udenlandske adoptionsafgørelser efter Haagerkonventionen må dog også svage adoptioner anerkendes med de retsvirkninger, der følger af den udenlandske afgørelse.

Der er **ikke** behov for **ændring** af udlændingereglerne, men visumpraksis skal efterleve konventionen. Endelig medfører artikel 26, at lov om indfødsret § 2A og adoptionsbekendtgørelsens § 23 må **justeres**.

7.2.2. Ændring af svage adoptioner til stærke adoptioner

"Artikel 27

1) Hvis en adoption, der er bevilget i oprindelsesstaten, ikke medfører afbrydelse af et tidligere eksisterende retsforhold mellem forældre og barn, kan den i modtagerstaten, som anerkender adoptionen i henhold til konventionen, omdannes til en adoption, der har denne virkning,

a) hvis modtagerstatens lovgivning tillader dette, og

b) hvis de i artikel 4, litra c og d omhandlede samtykkeerklæringer er eller bliver afgivet med henblik på en sådan adoption.

2) Artikel 23 finder anvendelse ved beslutning om ændring af adoptionen."

Selv om en oprindelsesstat alene har bevilget en svag adoption, hvor retsforholdet mellem barnet og dets biologiske slægt ikke er fuldstændig afbrudt, har *modtagerstaten* mulighed for at konvertere denne adoption til en fuldstændig adoption, såfremt betingelserne i artikel 27, stk. 1, er opfyldt. Disse betingelser er for det første, at modtagerstatens lovgivning skal tillade omdannelsen (litra a), og for det andet at de samtykker, der gives i henhold til artikel 4, litra c og d, omfatter samtykke til fuldt familieskifte (litra b). I følge artikel 27, stk. 2, skal andre kontraherende stater anerkende en beslutning herom i overensstemmelse med artikel 23.

Den danske adoptionsbekendtgørelse stiller i § 14 krav om, at samtykke afgivet i udlandet skal forelægges Civilretsdirektoratet, der tager stilling til, om det kan sidestilles med et samtykke afgivet over for et statsamt eller en amtskommune. Da det må forventes, at Danmark vil fastholde den stærke adoption som eneste type adoption, må man efter en ratifikation af konventionen fortsat påse, at samtykket er givet til en fuldstændig adoption, for at det kan sidestilles med et samtykke afgivet i Danmark. Da oprindelsesstaten i henhold til konventionens artikel 16, stk. 2, er

forpligtet til at fremsende dokumentation for, at de nødvendige samtykkeerklæringer foreligger, til centralmyndigheden eller en anden myndighed, der har fået overladt kompetencen, jf. artikel 22, og da Danmark kan afvise at lade en adoptionsproces fortsætte jf. artikel 17, vil Danmark have mulighed for at sikre sig, at denne betingelse er opfyldt(66).

Artikel 27 kræver således **ikke ændringer** i de danske regler.

8. KAPITEL VI - ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Kapitel VI omfatter de 15 artikler fra artikel 28 til og med artikel 42. De enkelte artikler er af meget blandet karakter. F.eks. omhandler nogle bestemmelser kompetencespørgsmål, mens andre bestemmelser angiver, hvilke procedurer og øvrige formelle krav, der skal følges, og atter andre regler stiller materielle krav til blandt andet adoptanterne.

8.1. Bevillingskompetence

"Artikel 28

Konventionen har ingen indvirkning på de love i en oprindelsesstat, som kræver, at adoption af et barn med bopæl i denne stat, skal finde sted i denne stat, eller som forbyder barnets anbringelse i eller flytning til modtagerstaten inden adoptionen."

Artiklen er også behandlet ovenfor i afsnit 6.4.3, hvortil henvises.

Haager-konventionen lægger vægt på, at adoption finder sted i samarbejde mellem barnets oprindelsesstat og modtagerstaten, men konventionen fastlægger ikke, hvilket land der har kompetence til at udfærdige adoptionsbevilling. Formålet med artikel 28 sammenholdt med artikel 14 er imidlertid at fastslå, at adoptionsbevilling kan meddeles enten af *barnets oprindelige bopælsland* eller af *ansøgnernes bopælsland*.

Ifølge den **danske** adoptionslovs § 29, stk. 1, kan en adoptionssag gennemføres efter reglerne i adoptionsloven i situationer, hvor ansøgeren eller dennes ægtefælle har bopæl i et andet land, men på grund af dansk statsborgerskab er forhindret i at gennemføre en adoption i bopælslandet. Hvis Danmark under konventionen udøver

66: Den særlige kommission under Haager-konferencen anbefaler en standard samtykke-formular, hvoraf det fremgår, om der gives samtykke til afbrydelse af retsforholdet mellem adoptivbarnet og de biologiske forældre.

denne kompetence, kommer man herved til at bryde med princippet om, at adoption alene kan finde sted i et samarbejde mellem oprindelsesland og modtagerland.

I § 29, stk. 2, åbnes der mulighed for at gennemføre en adoptionssag efter dansk ret i tilfælde, hvor sagen har en særlig tilknytning til Danmark. Af bemærkningerne til bestemmelsen fremgår, at den først og fremmest er tænkt anvendt "ved stedbarnsadoptioner, hvor ansøgeren i form af dansk statsborgerskab eller ophold her i landet har en særlig kvalificeret tilknytning til Danmark "(67). Efter konventionen er som nævnt ovenfor et *bopælskriterium* og ikke statsborgerskabs- eller opholdskriterium afgørende for, om Danmark kan have bevillingskompetencen.

Som følge af ovennævnte bør det **præciseres**, at adoptionslovens § 29 ikke finder anvendelse på adoptioner omfattet af konventionen.

8.2. Kontakt mellem adoptanter og biologiske forældre eller andre

"Artikel 29

Der må ikke være nogen kontakt mellem de kommende adoptivforældre og barnets forældre eller nogen anden person, der har barnet i sin varetægt, før kravene i artikel 4, litra a til c, og i artikel 5, litra a, er opfyldt, medmindre adoptionen finder sted indenfor en familie, eller kontakten er i overensstemmelse med de vilkår, der er fastsat af den kompetente myndighed i oprindelsesstaten."

Formålet med artikel 29 er at forebygge handel med børn og andre transaktioner i strid med konventionens ånd. Artiklen forbyder kontakt mellem de kommende adoptanter og barnets forældre eller andre, der har barnet i varetægt, så længe visse krav ikke er opfyldt. Der henvises til artikel 4, litra a, om barnets adopterbarhed, artikel 4, litra b, om international adoption til barnets bedste, artikel 4, litra c, om samtykke fra andre end barnet og artikel 5, litra a, om adoptanternes egnethed. Forbudet gælder dog ikke familieadoptioner. Artikel 29 accepterer også en kontakt, der udøves under overholdelse af vilkår fastsat af den kompetente myndighed i oprindelsesstaten.

Den **danske praksis** vedrørende matching og betroelse af barnet i adoptanternes varetægt som beskrevet ovenfor under afsnit 6.4. stemmer godt overens med artikel 29's formål. Da Danmark primært optræder som modtagerstat i forbindelse med internationale adoptioner, vil den største mulighed for at håndhæve forbudet for Danmarks vedkommende ligge i muligheden for at afvise fortsættelse af en adop-

67: Bemærkningerne til lovforslag nr. L 164, Tillæg A til Folketingstidende 1985-86, spalte 4168.

tionsproces efter artikel 17.

8.3. Opbevaring, videregivelse og brug af oplysninger

"Artikel 30

1) De kompetente myndigheder i en kontraherende stat skal sørge for at opbevare de oplysninger, de har om barnets herkomst, herunder navnlig oplysninger om dets forældres identitet samt sygdomshistorie.

2) De skal sikre, at barnet eller dets repræsentant har adgang til disse oplysninger under passende vejledning, i det omfang lovgivningen i denne stat tillader det.

Artikel 31

Med forbehold for artikel 30 må personlige oplysninger, der er indsamlet eller fremsendt i henhold til konventionen, især oplysninger som nævnt i artikel 15 og 16, kun anvendes til de formål, som de er indsamlet eller fremsendt til."

I henhold til artikel 30, stk. 1, skal de kontraherende stater sørge for opbevaring af de oplysninger, de har om barnets herkomst, og herunder navnlig om forældrenes identitet og sundhedsforhold. Bestemmelsen, der skal læses i sammenhæng med artikel 9 og artikel 16(68), gælder såvel oprindelsesstater som modtagerstater og tredjestater. Opbevaringsstatens lovgivning definerer, hvilke krav der skal indfries, herunder hvor mange informationer der skal gemmes, og hvor længe oplysningerne skal opbevares. Opbevaringsstaten bestemmer også de nærmere regler for *aktindsigt* for adoptivbarnet og dets repræsentant, hvilket følger af artikel 30, stk. 2.

Artikel 31 omhandler *brug og videregivelse* af oplysninger, og bestemmelsen fastsætter en minimumsbekyttelse for de involverede parter, idet personlige oplysninger, der er indsamlet eller fremsendt i henhold til konventionen, alene må anvendes til de formål, de er indsamlet og indsendt til. Bestemmelsen hindrer ikke, at oplysningerne kan anvendes i generaliseret form f.eks. ved udarbejdelse af statistikker. Oplysningerne kan også bruges i anonymiseret form f.eks. til eksemplificering af bestemte problemstillinger eller til forskningsformål.

Adoptionsområdet er efter **dansk** ret ikke underkastet speciel regulering for så vidt angår indsamling, opbevaring og videregivelse af personoplysninger. Det er derfor de almindelige regler om registrering af enkeltpersoners private/personlige forhold, der finder anvendelse. De gældende regler, der er i overensstemmelse med adoptionskonventionen, går i hovedtræk ud på følgende: For *offentlige myndigheder*

68: Bestemmelsen skal også ses i lyset af børnekonventionens artikel 7, jf. herved Para-Aranguren, s. 631, pkt. 512.

følger det af § 13 i lov om offentlige registre, der alene vedrører edb-registre, og af forvaltningslovens § 9, der også vedrører manuelle registre, at en *part* som hovedregel har adgang til oplysninger om sig selv. Efter lov om forældremyndighed og samvær § 2, stk. 1, repræsenterer forældremyndighedsindehaveren det umyndige barn, og det er derfor forældremyndighedsindehaveren, der kan begære aktindsigt. Hvis barnet indtager en selvstændig partsstatus, hvilket vil være tilfældet, hvis det har skullet give sit samtykke til adoptionen, kan barnet på egen hånd begære aktindsigt(69). Børn under 18 år, der ikke indtager en selvstændig partsstatus, kan i medfør af offentlighedslovens § 4 få aktindsigt i deres adoptionssag, med mindre forældremyndighedens indehaver protesterer(70). Under visse omstændigheder er der mulighed for at begrænse eller afvise aktindsigt, f.eks. ud fra hensynet til parten eller ansøgeren selv. *Videregivelse* af personfølsomme oplysninger må som hovedregel ikke gives til hverken private eller andre offentlige myndigheder, jf. herved lov om offentlige registre §§ 16 og 21, forvaltningsloven §§ 27 og 28 samt lov om offentlighed i forvaltningen § 12, stk. 1. Der findes dog en række undtagelser. F.eks. kan den registrerede give samtykke til videregivelse, der kan foreligge en særlig hjemmel, det kan være et nødvendigt led i sagens behandling, eller videregivelse kan være påkrævet til nødvendig varetagelse af legitime interesser. Reglerne forhindrer ikke, at der videregives oplysninger til forskningsformål. Undtagelsesreglerne, der giver adgang til videregivelse uden samtykke, skal efter en ratifikation af adoptionskonventionen fortolkes i lyset af konventionens artikel 31 om anvendelse af oplysningerne.

Private registre er underlagt lov om private registre m.v., der finder anvendelse på såvel edb-registre som manuelt førte registre. De formidlende organisationers arkiver er omfattet af denne lov. Ifølge lovens § 3 kræver indsamling af oplysninger om rent personlige forhold enten lovhjemmel, samtykke hertil fra den registrerede, burde-viden om at registrering vil finde sted, eller særlig tilladelse fra Registertilsynet. Kun hvis der er tale om et edb-baseret register, har *den registrerede* adgang til oplysningerne, jf. lov om private registre § 7 a. Som hovedregel må oplysninger alene *videregives* med den registreredes samtykke, jf. lovens § 4. Der er dog undtagelser svarende til undtagelserne for offentlige registre, ligesom der er klar hjemmel til at videregive oplysninger til forskningsbrug.

Artikel 30 og artikel 31 kræver **ikke ændringer** i dansk ret.

69: Frost, s. 19.

70: Vejledning om lov om offentlighed i forvaltningen, Kapitel IV, punkt 15-16.

8.4. Forbud mod uberettiget vinding

"Artikel 32

1) Ingen må drage nogen utilbørlig økonomisk eller anden vinding i forbindelse med en international adoptionsvirksomhed.

2) Kun omkostninger og udgifter, herunder rimelige honorarer til personer, der medvirker ved adoptionen, kan kræves eller betales.

3) Ledere, administratorer og ansatte i organer, der medvirker ved en adoption, må ikke modtage betaling, der står i et misforhold til den leverede tjenesteydelse."

Et meget væsentligt formål med adoptionskonventionen er at modvirke salg og anden handel med børn. Artikel 32 indeholder i stk. 1 et forbud mod opnåelse af enhver form for utilbørlig vinding, herunder økonomisk vinding, i forbindelse med international adoptionsvirksomhed. Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med de principper, der er udtrykt i artikel 4, litra c og d, og med børnekonventionens artikel 21, litra d. Den omfatter f.eks. formidlende organisationer, myndigheder, embedsmænd, advokater, dommere, notarer og privatpersoner, der beskæftiger sig med adoption efter konventionen.

En vis vinding kan tænkes at være berettiget. Dette er nærmere klargjort i artikel 32, stk. 2, hvorefter omkostninger og andre udgifter så som rimelige honorarer kan modtages, og i stk. 3, der forbyder ledere, sagsbehandlere og ansatte i organisationer, der medvirker ved adoption, at modtage betaling, som står i misforhold til den leverede tjenesteydelse. Honorarreglen omfatter alle, der medvirker i adoptionsprocessen, herunder advokater, psykologer og læger. Hvad der nærmere ligger i begrebet rimeligt vederlag eller rimeligt honorar, bestemmes af den enkelte kontraherende stat, og konventionen indeholder ikke nogen egentlig sanktionsbestemmelse. Dette er også overladt til den enkelte stat. En overtrædelse af konventionen på dette punkt kan tænkes at få som konsekvens, at anerkendelse af adoptionen kan nægtes. Ved afgørelsen heraf skal der dog tages hensyn til barnets bedste⁷¹). Kontrol med reglens overholdelse skal også af den grund ske forud for adoptionens bevilling.

Den **danske** holdning er klart, at man skal stræbe mod at undgå handel med børn, og praksis må anses for at være i overensstemmelse med konventionen.

Civilretsdirektoratet har et vist indseende med de formidlende organisationers

71: Para-Aranguren, s. 635, pkt. 529.

økonomiske forhold. Ifølge autorisationernes § 17 skal organisationerne underrette Civilretsdirektoratet om størrelsen af det gebyr, som ansøgerne skal betale til organisationerne. Endvidere skal organisationerne i henhold til autorisationernes § 20 indsende revideret årsregnskab til Civilretsdirektoratet.

Organisationerne Adoption Center og DanAdopt er begge etablerede som fonde. Civilretsdirektoratet fører som fondsmyndighed kontrol med disse to organisationers forhold i medfør af fondslovgivningen. Som adoptionsmyndighed påser direktoratet navnlig, at organisationernes økonomi er tilrettelagt på en sådan **måde**, at igangværende sager kan færdigbehandles også i tilfælde af formidlingsvirksomhedens ophør, jf. autorisationernes § 18.

Bestemmelsen i autorisationernes § 19 om, at overskud fra formidlingsvirksomheden eller fra andre kilder alene må anvendes til humanitært arbejde, imødekommer i et vist omfang artikel 32. Som nævnt oven for i afsnit 5.2. er centralmyndigheden i medfør af konventionens artikel 8, pålagt en tilsynspligt for bl.a. at hindre utilbørlig økonomisk eller anden form for vinding i forbindelse med en adoption. Det bør overvejes, om omfanget af Civilretsdirektoratets hidtidige kontrol lever op til den kontrol, som artikel 32 forudsætter. En skærpet kontrol vil kræve en langt større detaljeringsgrad i organisationernes regnskaber end hidtil, ligesom det vil kræve, at organisationerne i højere grad skal redegøre for beregningerne af deres gebyrer.

Til opfyldelse af artikel 32, bør indholdet af tilsynsforpligtelsen i adoptionslovens § 30, stk. 2, **præciseres** i bekendtgørelsesform eller eventuelt i autorisationerne.

8.5. Anmeldelsespligt

"Artikel 33

Enhver kompetent myndighed, der konstaterer, at en bestemmelse i konventionen ikke er blevet overholdt, eller at der er en alvorlig risiko for, at den ikke bliver det, skal straks underrette egen centralmyndighed herom. Denne centralmyndighed har ansvar for, at der træffes de nødvendige foranstaltninger."

Hvis en myndighed erfarer, at konventionen ikke bliver overholdt, eller at der er alvorlig risiko for overtrædelse, skal den pågældende myndighed straks underrette sin centralmyndighed herom. Centralmyndigheden er da forpligtet til at træffe de nødvendige foranstaltninger.

Artikel 33 omfatter såvel overtrædelser i enkelsager som mere systematisk

tilsidesættelse af konventionen. Også forsøg på overtrædelse er omfattet. Selv om anmeldelsespligten er pålagt myndighederne, er der naturligvis intet til hinder for, at centralmyndigheden kan modtage informationer også fra anden side. Da artikel 7, litra b endvidere pålægger centralmyndigheden en direkte forpligtelse til så vidt muligt at fjerne de hindringer, der måtte være, for at konventionen får virkning efter sin hensigt, må det antages, at centralmyndigheden også har pligt til at gribe ind over for overtrædelser.

En **dansk** bestemmelse svarende til artikel 33 findes **ikke**.

Artikel 33 opfyldes for så vidt angår centralmyndigheden ved udvalgets forslag til den ny bestemmelse i adoptionslovens § 29 a. For så vidt angår de øvrige adoptionsmyndigheders anmeldelsespligt foreslås det at indsætte en bestemmelse herom i adoptionscirkulæret. Autoriserede organer er også omfattet af anmeldelsespligten, og der bør derfor indsættes en tilsvarende bestemmelse i de formidlende organisationers autorisationer.

8.6. Oversættelse

"Artikel 34

Såfremt den kompetente myndighed i den stat, der er modtager af et dokument, kræver det, skal der leveres en bekræftet oversættelse. Medmindre andet er bestemt, påhviler udgifterne til oversættelsen de kommende adoptivforældre."

En myndighed kan forlange, at de relevante dokumenter fremlægges i en bekræftet oversættelse. Med mindre andet er bestemt, påhviler udgifterne til oversættelse adoptionsansøgerne.

Dette svarer til den **danske** praksis, der er udtrykt i adoptionsbekendtgørelsens § 24. Ifølge denne bestemmelse skal adoptionsansøgerne på anmodning fremlægge erklæringer, attester, domsudskrifter med videre i bekræftet, dansk oversættelse, hvis originaldokumentet ikke er udfærdiget på et af de skandinaviske sprog, på engelsk eller på tysk.

Artikel 34 kræver således **ingen ændringer** i dansk ret.

8.7. Sagsbehandlingstid

"Artikel 35

De kompetente myndigheder i de kontraherende stater skal behandle adoptionssager hurtigst muligt."

Adoptionskonventionen fastsætter ikke særlige sagsbehandlingsfrister, men det fremgår af artikel 35, at sagen skal behandles hurtigst muligt.

Bestemmelsen må forstås således, at de nødvendige undersøgelser skal foretages, og den nødvendige tid hertil må medgå til sagens behandling. Derimod er der en forpligtelse til at undgå unødvendige forsinkelser. Bestemmelsen udtrykker et almindeligt princip for god forvaltningsskik.

Artikel 35 kræver således **ingen ændringer** i dansk ret.

8.8. En stat - flere retssystemer

"Artikel 36

Hvor der er tale om en stat, som har to eller flere retssystemer med hensyn til adoption, der finder anvendelse i forskellige territoriale enheder, skal

a) enhver henvisning til bopæl i denne stat fortolkes som værende bopælen i en territorial enhed i den pågældende stat;

b) enhver henvisning til denne stats lov fortolkes som den lov, der er gældende i den pågældende territoriale enhed;

c) enhver henvisning til de kompetente myndigheder eller de offentlige myndigheder i denne stat fortolkes som de myndigheder, der er bemyndigede til at handle i den pågældende territoriale enhed;

d) enhver henvisning til autoriserede organer i denne stat fortolkes som de organer, der er autoriseret i den pågældende territoriale enhed.

Artikel 37

Hvor der er tale om en stat, som har to eller flere retssystemer med hensyn til adoption, der finder anvendelse på forskellige grupper af personer, skal enhver henvisning til loven i denne stat fortolkes som en henvisning til det retssystem, der er præciseret ved lov i denne stat.

Artikel 38

En stat, i hvilken forskellige territoriale enheder har deres egne regler med hensyn til adoption, er ikke forpligtet til at anvende konventionen i tilfælde, hvor en stat med et forenet retssystem ikke ville være forpligtet til at anvende den."

Disse artikler, der retter sig specielt til stater med forskellige regelsystemer for bestemte territorier eller bestemte grupper inden for statens grænser, er udtryk for, at konventionen respekterer en sådan pluralisme. Efter artikel 36 skal konventionens

henvisninger til bopælsbegrebet, til statens lovgivning, til de kompetente myndigheder og til autoriserede organer forstås som henvisninger til den relevante territoriale enhed.

For Danmark betyder disse regler, at de gældende ordninger for **Færøerne** og **Grønland** kan opretholdes.

Ved kongelig anordning nr. 63 af 26. februar 1976 er adoptionsloven, lov nr. 279 af 7. juni 1972, som ændret ved lov nr. 623 af 21. december 1972, sat i kraft for *Grønland*, idet den Sociale Ankestyrelses kompetence i relation til bortadoption uden forældresamtykke med hjemmel i adoptionslovens §§ 9 og 10 dog er henlagt til arbejds- og socialdirektionen, og domstolsprøvelse af tvangsadoptioner er reguleret af lov om rettens pleje i Grønland kapitel 4 F. Behandlingen af adoptionssager finder sted på grundlag af cirkulæreskrivelse nr. 68 af 26. marts 1976 om adoptionslovens ikraftsættelse på Grønland. Denne skrivelse henviser i vid udstrækning til det i øvrigt ophævede danske cirkulære nr. 150 af 28. juni 1968 om behandlingen af adoptionssager. De senere lovændringer er ikke sat i kraft for Grønland. Det vil sige, at §§ 4 a, 25 a, 25 b, samt 28-34 ikke finder anvendelse. Den nugældende danske bekendtgørelse og cirkulæret gælder heller ikke for Grønland.

Ved kongelig anordning nr. 552 af 8. oktober 1982 er adoptionsloven, lov nr. 279 af 7. juni 1972, som ændret ved lov nr. 623 af 21. december 1972 og ved § 10 i lov nr. 313 af 10. juni 1976, sat i kraft for *Færøerne*, idet den Sociale Ankestyrelses kompetence er overført til Færøernes nævn for børneforsorg. I henhold til adoptionslovens § 25 er adoptionsbekendtgørelse nr. 553 af 8. oktober 1982 for Færøerne udstedt sammen med adoptionscirkulære nr. 164 af 8. oktober 1982 for Færøerne, hvorimod nugældende danske bekendtgørelse og cirkulære ikke er sat i kraft. Adoptionslovens §§ 28-34, der stammer fra 1986, er heller ikke sat i kraft for Færøerne.

Artiklerne 35, 36, 37 og 38 **kræver ikke ændringer** i dansk adoptionslovgivning.

8.9. Andre internationale aftaler

"Artikel 39

1) Konventionen har ikke nogen indvirkning på noget internationalt instrument, som de kontraherende stater er part i, og som indeholder bestemmelser på områder, der er reguleret af denne konvention, medmindre der er afgivet en modsat erklæring af de stater, der er parter i et sådant instrument.

2) Enhver kontraherende stat kan indgå aftaler med en eller flere andre

kontraherende stater med henblik på at fremme konventionens anvendelse i deres gensidige forhold. Sådanne aftaler kan kun fravige bestemmelserne i artikel 14 til 16 og 18 til 21. De stater, som har indgået sådanne aftaler skal fremsende en genpart til konventionens depositar."

Adoptionskonventionen er subsidær i forhold til andre, allerede eksisterende internationale aftaler med bestemmelser inden for adoptionskonventionens område, med mindre disse aftalers kontraherende parter selv giver meddelelse om andet. Andre af adoptionskonventionens medlemsstater er dog ikke forpligtet til at anerkende adoptioner bevilget efter sådanne andre aftaler(72). Dette følger af artikel 39, stk. 1. Inden for konventionens område kan konventionsstaterne indbyrdes indgå visse yderligere aftaler med henblik på at fremme konventionens anvendelse, jf. artikel 39, stk. 2(73). Enhver medlemsstat kan under henvisning til artikel 25 erklære, at man ikke vil anerkende adoptioner bevilget i medfør af sådanne aftaler. Af den forklarende rapport fremgår det, at tiltræden af blandt andet Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civile retlige virkninger af internationale barnebortførelser ikke giver andre medlemsstater adgang til at fremkomme med en erklæring efter artikel 25, selv om en tiltræden først finder sted efter ratifikation af adoptionskonventionen(74).

Danmark er sammen med Norge, Sverige, Finland og Island part i den Nordiske Ægteskabskonvention af 6. februar 1931, jf. lov nr. 279 af 11. november 1931. Ægteskabskonventionen indeholder i artiklerne 11-13 og 22 bestemmelser om adoption, og den finder anvendelse på nordiske statsborgere, der er bosat i et nordisk land. Procedurereglerne er lempeligere end de almindelige adoptionsregler. Ved regelkollision går ægteskabskonventionen forud for Haager-konventionen om adoption, og såfremt man ønsker at ændre ægteskabskonventionen, kan det efter en ratifikation af adoptionskonventionen alene ske under iagttagelse af artikel 39, stk. 2. De andre nordiske lande har foreløbig ikke i forbindelse med ratifikationsarbejdet ønsket at ændre den nordiske konvention.

Desuden har Danmark ved kongelig resolution af 23. august 1978 ratificeret den europæiske konvention af 24. april 1967 om adoption af børn. Denne konvention tilstræber en materiel retsharmonisering mellem Europarådets medlemslande. Den har således til dels et andet sigte end Haager-adoptionskonventionen, og de to konventioner er ikke i konflikt med hinanden.

72: Parra-Aranguren, s. 631, pkt. 566.

73: Bestemmelsen er behandlet ovenfor under indledningen til afsnit 6 og under afsnit 7.1., hvor det foreslås, at Danmark tager forbehold for anerkendelse af adoptioner, der er gennemført i overensstemmelse med en aftale i henhold til artikel 39, stk. 2.

74: Parra-Aranguren, s. 631, pkt. 571.

Endelig har Danmark ratificeret FN's konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, ved kgl. resolution af 5. juli 1991. Haager-konventionen henviser i sin præambel til børnekonventionen.

Artikel 39 gør **ingen ændringer** påkrævet.

8.10. Forbehold, ikrafttræden og opfølgning.

"Artikel 40

Der accepteres ikke forbehold til konventionen.

Artikel 41

Konventionen skal finde anvendelse i hvert tilfælde, hvor en anmodning i medfør af artikel 14 modtages efter konventionens ikrafttræden i modtagerstaten og i oprindelsesstaten.

Artikel 42

Generalsekretæren for Den internationale privatretlige Haagerkonference indkalder jævnligt et særligt udvalg, der skal undersøge konventionens anvendelse i praksis."

I følge artikel 40 kan der ikke tages *forbehold* ved ratifikation af konventionen. Formålet hermed er at opnå så effektiv en konvention som muligt. Som det dog vil være fremgået af det foregående, har staterne enkelte muligheder for at erklære, at de ikke ønsker at være forpligtet af enkeltstående bestemmelser. Det drejer sig f.eks. om artikel 22, stk. 4, og artikel 25, jf. afsnit 6.9.2. og afsnit 7., hvor det foreslås, at Danmark tager forbehold over for artikel 22, stk. 4, om privat ikke-autoriseret mellemmandsvirksomhed samt forbehold for anerkendelse af adoptioner, der er gennemført i overensstemmelse med en aftale i henhold til artikel 39, stk. 2.

Artikel 41 fastsætter konventionens *skæringdato* i forhold til den enkelte ansøgning, således at konventionen kun finder anvendelse, hvis den er trådt i kraft i såvel modtager- som oprindelsesstat på det tidspunkt, hvor en artikel 14-anmodning om adoption fremsættes.

Generalsekretæren for Den internationale privatretlige Haagerkonference skal jævnligt indkalde et særligt udvalg med henblik på *opfølgning* af konventionens anvendelse i praksis, jf. artikel 42.

9. KAPITEL VII - AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

"Artikel 43

1) Konventionen er åben for undertegnelse af de stater, der var medlemmer af Den internationale privatretlige Haagerkonference på tidspunktet for dens 17. samling, samt af de øvrige stater, der deltog i denne samling.

2) Den skal ratificeres, accepteres eller godkendes, og ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrumenterne skal deponeres i udenrigsministeriet i Kongeriget Nederlandene, som er konventionens *depositar*.

Artikel 44

1) Enhver anden stat kan tiltræde konventionen efter dens ikrafttræden i henhold til artikel 46, stk. 1.

2) Tiltrædelsesinstrumentet skal deponeres hos depositaren.

3) Tiltrædelsen har kun retsvirkning i forholdet mellem den tiltrædende stat og de kontraherende stater, der ikke har gjort indsigelse mod dennes tiltrædelse inden seks måneder efter modtagelsen af den i artikel 48, litra b, nævnte bekendtgørelse. En sådan indsigelse kan ligeledes rejses af enhver stat på tidspunktet for dens ratifikation, accept eller godkendelse af konventionen efter tiltrædelsen. Sådanne indsigelser skal meddeles til depositaren.

Artikel 45

1) En stat, der består af to eller flere territoriale enheder, i hvilke der anvendes forskellige retssystemer med hensyn til de forhold, som er omhandlet i denne konvention, kan i forbindelse med undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen erklære, at denne konvention skal finde anvendelse i samtlige territoriale enheder eller kun i én eller flere af disse, og den kan til enhver tid ændre erklæringen ved at afgive en ny erklæring.

2) Disse erklæringer skal meddeles til depositaren og udtrykkeligt angive, i hvilke territoriale enheder konventionen finder anvendelse.

3) Hvis en stat ikke afgiver nogen erklæring i henhold til nærværende artikel, finder konventionen anvendelse i samtlige territoriale enheder i denne stat.

Artikel 46

1) Konventionen træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter deponeringen af det tredie ratifikations-, accept-, eller godkendelsesinstrument, der er nævnt i artikel 43.

2) Herefter skal konventionen træde i kraft:

a) for hver stat, som ratificerer, accepterer eller godkender den på et senere tidspunkt, eller som tiltræder den, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter deponeringen af dens ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument;

b) for de territoriale enheder, som konventionen er blevet udvidet til at gælde for i henhold til artikel 45, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en

periode på tre måneder efter den i denne artikel omhandlede meddelelse.

Artikel 47

1) Enhver stat, der er part i konventionen, kan opsig denne ved en skriftlig meddelelse til depositaren.

2) En opsigelse bliver virksom den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder efter den dag, på hvilken meddelelsen om opsigelsen blev modtaget af depositaren. Når der i meddelelsen er angivet en længere opsigelsesperiode, bliver opsigelsen virksom efter udløbet af den pågældende længere periode efter den dag, på hvilken meddelelsen er modtaget.

Artikel 48

Depositaren skal underrette medlemsstaterne af Den internationale privatretlige Haagerkonference, de øvrige stater, som deltog i den 17. samling, samt de stater, som har tiltrådt konventionen i henhold til artikel 44, om:

a) de i artikel 43 omhandlede undertegnelser, ratifikationer, accepter og godkendelser;

b) de i artikel 44 omhandlede tiltrædelser og indsigelser mod tiltrædelser;

c) datoen for konventionens ikrafttræden efter artikel 46;

d) de erklæringer og udnævnelser som er nævnt i artikel 22, 23, 25 og 45;

e) de i artikel 39 nævnte aftaler;

f) de i artikel 47 omhandlede opsigelser."

Det afsluttende kapitel indeholder bestemmelserne for *tiltræden* af de stater, der har deltaget i samlingen om udarbejdelse af adoptionskonventionen (artikel 43) og for andre stater (artikel 44). Tiltræder andre stater konventionen, får dette kun retsvirkning for de kontraherende stater, der ikke har gjort indsigelse herimod inden seks måneder efter modtagelse af bekendtgørelse herom. Artikel 45 omhandler tiltræden for stater, der består af flere end én territorial enhed.

Konventionens *ikrafttræden* er omhandlet i artikel 46, og reglerne for *opsigelse* af konventionen behandles i artikel 47. Endelig pålægger artikel 48 depositaren at *orientere* de deltagende stater om modtagelsen af undertegnelser, indsigelser, erklæringer med videre i henhold til konventionen.

Ingen af bestemmelserne i kapitel VII giver anledning til **særlige overvejelser** vedrørende dansk lovgivning, men Danmark bør i forbindelse med ratifikationen erklære, at konventionen ikke skal finde anvendelse i Grønland eller på Færøerne.

KAPITEL 4

UDVALGETS LOVFORSLAG OG FORSLAG TIL ÆNDRING AF ADOPTIONSBEKENDTGØRELSEN OG -CIRKULÆRET

1. ALMINDELIGE BEMÆRKNINGER

Med henblik på, at Danmark kan ratificere Haager-konventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner har udvalget udarbejdet forslag til ændring af adoptionsloven, indfødsretsloven og navneloven. Udvalget har endvidere udarbejdet forslag til ændring af adoptionsbekendtgørelsen og adoptionscirkulæret. De foreslåede bestemmelsers baggrund og udvalgets overvejelser er nærmere beskrevet i betænkningens kapitel 3 om gennemgangen af Haager-konventionen sammenholdt med dansk adoptionslovgivning.

Formålet med Haager-konventionen er at opstille garantier for at sikre, at internationale adoptioner finder sted i barnets interesse og med respekt for dets grundlæggende rettigheder, der er fastslået i bl.a. FN-konventionen om Barnets Rettigheder, som Danmark har ratificeret. For at sikre overholdelsen af disse garantier, og herved at hindre børnebortførelser, salg af og handel med børn samt brug af ulovlige eller uetiske fremgangsmåder fastlægger konventionen et samarbejdssystem mellem medlemsstaterne. Konventionen skal endvidere medvirke til at sikre medlemsstaternes anerkendelse af adoptioner, der er gennemført i henhold til konventionen.

Konventionen vedrører kun adoption af børn fra andre konventionslande til Danmark og omvendt. Udvalget finder det imidlertid rigtigst, at der i videst muligt omfang gælder de samme regler for alle adoptioner, det vil sige at reglerne også gælder for adoptioner mellem Danmark og lande, der ikke har ratificeret Haager-konventionen, samt for adoption til herboende ansøgere af børn, der bor her i landet.

I det omfang ændringer af lovgivningen kun vedrører adoptioner mellem Danmark og et andet konventionsland, fremgår det direkte af bestemmelsen.

Kommissoriet for udvalget lægger op til en - rent tidsmæssig - prioritering af de ændringer af adoptionsloven og af de administrative forskrifter, der er nødvendige for, at Danmark kan ratificere konventionen. Udvalget har derfor i første omgang kun behandlet spørgsmålet om disse ændringer, men fortsætter herefter sit arbejde

med at overveje behovet for yderligere ændringer af adoptionslovgivningen.

2. UDVALGETS FORSLAG TIL LOV OM ÆNDRING AF ADOPTIONS-LOVEN, INDFØDSRETSLOVEN OG NAVNELOVEN

§ 1.

I adoptionsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 629 af 15. september 1986, som ændret ved § 4 i lov nr. 209 af 5. april 1989, § 13 i lov nr. 389 af 7. juni 1989 og § 12 i lov nr. 389 af 14. juni 1995, foretages følgende ændringer:

1. § 6, stk. 2, affattes således:

"Stk. 2. Samtykket skal afgives under personligt fremmøde for statsamtet eller anden myndighed eller institution, der er godkendt i medfør af § 8, stk. 1. Inden barnet afgiver samtykke, skal der finde en samtale sted med barnet om adoptionen, og barnet skal gøres bekendt med adoptionens betydning."

2. I § 6 indsættes som stk. 3:

"Stk. 3. Er barnet under 12 år, skal der foreligge oplysning om dets holdning til den påtænkte adoption, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det."

3. § 15 affattes således:

"§ 15. Adoption kan ikke meddeles, hvis nogen, der skal afgive samtykke til adoptionen, yder eller modtager vederlag eller nogen anden form for modydelse, herunder betaling for tabt arbejdsfortjeneste. Alle vedkommende kan afkræves skriftlig erklæring om vederlag og modydelse"

4. I § 28 indsættes som stk. 2:

"Stk. 2. Justitsministeren, eller den ministeren bemyndiger hertil, kan bestemme, at en adoption kan bevilges i et andet land, når adoptionen er gennemført i overensstemmelse med Haager-konventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner."

5. I § 29 indsættes som stk. 3:

"Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder dog ikke anvendelse på adoptioner, der er omfattet af Haager-konventionen om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner."

6. Efter § 29 indsættes i kapitel 4:

"§ 29 a. Justitsministeren udpeger en centralmyndighed, der skal varetage de opgaver og forpligtelser, som påhviler den efter Haager-konventionen af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte nærmere bestemmelser om centralmyndighedens virksomhed."

§2.

I lov om dansk indfødsret, jf. lovbekendtgørelse nr. 757 af 14. september 1995, foretages følgende ændringer:

1. § 2A, stk. 1, affattes således:

"Et udenlandsk barn under 12 år, der adopteres ved en dansk bevilling, bliver dansk statsborger ved adoptionen, hvis barnet adopteres af et ægtepar, hvor begge ægtefæller er danske statsborgere, eller af en ugift dansk statsborger, og barnet bor her i riget sammen med adoptivforældrene (adoptanten). Det samme gælder, hvis barnet er adopteret ved en udenlandsk afgørelse, der skal anerkendes i henhold til adoptionslovens § 28, stk. 2.

2. § 2A, stk. 2, affattes således:

"Stk. 2. Erhvervelse af dansk indfødsret har virkning fra den dag, dansk bevilling udstedes, eller fra den dag hvor den udenlandske adoptionsafgørelse træffes."

§3.

I lov om personnavne, lov nr. 193 af 29. april 1981, som ændret ved § 2 i lov nr. 845 af 20. december 1989, § 8 i lov nr. 396 af 13. juni 1990 og § 5 i lov nr. 386 af 20. maj 1992, foretages følgende ændringer:

1. § 3, stk. 1, affattes således:

"Ved adoption erhverver adoptivbarnet navne efter reglerne i denne lov. Det kan dog i bevillingen bestemmes, at barnet skal beholde et eller flere af dets oprindelige navne, jf. dog § 14.

1. og 2. pkt. gælder også, hvis barnet er adopteret ved en udenlandsk afgørelse, der skal anerkendes i henhold til adoptionslovens § 28, stk. 2.

2. I § 14 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

"Stk. 2. Inden et barn under 12 år tillægges et eller flere nye navne, skal der forelig-

ge oplysning om barnets holdning hertil, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det."

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 4.

Justitsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

§ 5.

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

2.1. Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1, nr. 1 og 2

De foreslåede bestemmelser i § 6, stk. 2 og 3, er en følge af kravene i konventionens artikel 4, litra d, nr. 1-2, om barnets samtykke, samt FN's børnekonventions artikel 12 om høring af barnet.

Efter den gældende bestemmelse i § 6, stk. 2, bør der ikke meddeles bevilling til adoption af et barn, der er fyldt 12 år, uden barnets samtykke.

Det foreslås, at § 6, stk. 2, ændres, således at der inden barnet giver sit samtykke til en adoption, tillige skal finde en samtale sted med barnet, hvorunder det rådgives og informeres om virkningerne af samtykket.

Det foreslås endvidere, at der i loven indsættes en bestemmelse som § 6, stk. 3, hvorefter også børn, der ikke er fyldt 12 år, gives lejlighed til at udtale sig, inden der træffes afgørelse om adoption. Bestemmelsen forudsætter, at oplysningerne om barnets holdning tilvejebringes på en måde, der er afpasset barnets alder, modenhed og sagens omstændigheder. Da det drejer sig om børn under 12 år, er det vigtigt, at barnet ikke sættes i en situation, som det ikke kan overskue, og som det ikke har forudsætninger for at kunne tage stilling til. Selv om der ikke er tale om en ubetinget høringsregel, vil det være en følge af den foreslåede bestemmelse, at barnets holdning til den påtænkte adoption inddrages i videst muligt omfang. Heri ligger tillige, at barnets holdning skal fremgå af sagen.

Bestemmelsernes baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 4.1.2.

Til § 1, nr. 3

Det foreslås, at bestemmelsen i lovens § 15 ændres, således at den opfylder forbudet mod vederlag i konventionens artikel 4, litra c, nr. 3, og litra d, nr. 4, og samtidig imødekommer konventionens grundlæggende hensyn om at undgå børnehandel og hindre uetiske fremgangsmåder. Efter de gældende regler er adoptanterne omfattet af et betalingsforbud, jf. adoptionsbekendtgørelsens § 20, medens betaling fra de biologiske forældre kan tillades, jf. adoptionslovens § 15, stk. 2, og adoptionscirkulærets § 22. Forslaget indebærer, at også barnets forældre, forældremyndighedsindehaveren, barnets eller forældrenes værge(r), barnet og andre, der efter lovgivningen skal give samtykke til adoption, herefter omfattes af betalingsforbudet. Dette skal sikre, at afgivne samtykker ikke er givet under indflydelse af et betalt eller lovet vederlag eller anden form for modydelse.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 3.1., 4.1.1. og 4.1.2.

Til § 1, nr. 4

Ifølge § 28 kan personer med bopæl her i landet kun adoptere efter reglerne i adoptionsloven. Dette indebærer bl.a., at bevillingen efter § 1 skal udstedes af statsamtet.

Konventionens artikel 28 sammenholdt med artikel 14 åbner imidlertid mulighed for, at afgørelse om adoption træffes i barnets oprindelsesland.

Den foreslåede bestemmelse i § 28, stk. 2, indebærer, at der for personer bosat her i landet gives mulighed for at fravige adoptionslovens regler på et enkelt punkt, nemlig med hensyn til udstedelse af bevillingen. Således vil justitsministeren, eller den ministeren bemyndiger hertil, kunne bestemme, at en adoption kan bevilges i et andet land. Bestemmelsen vil have betydning i de tilfælde, hvor Danmark forud for adoptionens gennemførelse i medfør af konventionens artikel 17 har godkendt, at afgørelsen om adoption kan træffes i barnets oprindelsesland.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 3.2., 6.4.3. og 8.1.

Til § 1, nr. 5

Ifølge § 29, stk. 1, kan den, der har bopæl i udlandet, kun adoptere efter reglerne i

adoptionsloven, hvis ansøgeren eller dennes ægtefælle har dansk statsborgerskab, og adoption som følge heraf ikke kan gennemføres i det land, hvor ansøgeren bor. Det er tillige en forudsætning, at en dansk adoptionsbevilling får gyldighed i bopælslandet. Ifølge § 29, stk. 2, kan justitsministeren i øvrigt tillade adoption, hvis sagen har en særlig tilknytning til Danmark.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at der ikke kan gives ansøgere, der har bopæl i et andet konventionsland, tilladelse til at gennemføre en adoption efter den danske adoptionslov, da dette vil være i strid med konventionens regler om, at adoption alene kan finde sted i et samarbejde mellem barnets oprindelsesland og det land, hvor ansøgeren har bopæl.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 8.1.

Til § 1, nr. 6

Efter konventionens artikel 6 skal alle konventionslande udpege en centralmyndighed, der skal opfylde de opgaver og forpligtelser, som den pålægges af konventionen. Der henvises til konventionens artikler 6, 7, 8, 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22 og 33.

Efter artikel 7 er centralmyndighederne forpligtet til at samarbejde bl.a. med henblik på at fremme beskyttelsen af børn og for at opnå de øvrige formål med konventionen, udveksling af oplysninger m.v. Efter artikel 33 har centralmyndigheden endvidere ansvaret for at træffe de nødvendige foranstaltninger, hvis den modtager underretning om, at konventionen ikke er blevet overholdt, eller at der er alvorlig risiko for, at den ikke bliver det. Disse opgaver kan ikke delegeres til andre myndigheder eller organer.

Andre opgaver som f. eks. kontrol med henblik på at hindre konventionsstridig praksis efter artikel 8 kan delegeres helt eller delvist til andre offentlige myndigheder.

Opgaver som f.eks. modtagelse og behandling af adoptionsansøgning, indhentelse og udveksling af adoptionsrelevante oplysninger om barnet og de kommende adoptanter med henblik på at kunne gennemføre en adoption, fremme af adoptionssagen, forudgående og opfølgende rådgivning, udveksling af evalueringsrapporter om international adoption og besvarelse af henvendelser i enkeltsager inden for den nationale lovgivnings rammer efter artikel 14-21, jf. artikel 9, kan helt eller delvist delegeres

til såvel offentlige myndigheder som til autoriserede organer.

Udvalget har ikke fundet det hensigtsmæssigt at medtage bestemmelser, der detaljeret regulerer centralmyndighedens opgaver. Det forudsættes, at justitsministeren i medfør af den foreslåede bestemmelse i adoptionslovens § 29 a, stk. 2, fastsætter nærmere administrative regler herom, i det omfang, konventionen pålægger ny opgaver og forpligtelser, der ikke er fastsat i de nuværende administrative forskrifter og praksis. I det omfang, der er behov for det, vil centralmyndigheden også kunne varetage opgaver i relation til lande, der ikke har ratificeret konventionen.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 5 og 8.5.

Til § 2, nr. 1 og 2

Ifølge de gældende bestemmelser i indfødsretslovens § 2A er det bl.a. en betingelse for, at et adoptivbarn under 12 år bliver dansk statsborger ved adoptionen, at adoptionsbevillingen udstedes i Danmark.

Haager-konventionens artikel 28 sammenholdt med artikel 17 åbner imidlertid mulighed for, at afgørelse om adoption træffes i adoptivbarnets oprindelsesland. Det er dog en forudsætning, at Danmark forud for adoptionens gennemførelse i medfør af artikel 17, litra c, har godkendt, at adoption kan bevilges i barnets oprindelsesland.

Efter artikel 26, stk. 2, skal barnet i modtagerlandet og i andre konventionslande, hvor adoptionen anerkendes, have rettigheder, der svarer til dem, der er en følge af en adoption i det land, hvor adoptionen anerkendes. Reglen omfatter kun adoptioner med fuldt familieskifte til følge, og vedrører således ikke de såkaldt svage adoptioner, hvor der efter adoptionen stadig består et vist retsforhold mellem barnet og de biologiske forældre og evt. den biologiske slægt.

Som en følge heraf må reglerne i lovens § 2A om adoptivbørns erhvervelse af dansk indfødsret ændres til ikke alene at omfatte adoptioner, der er meddelt ved dansk bevilling, men også adoptioner, der efter forudgående dansk godkendelse er meddelt i et andet konventionsland.

De foreslåede bestemmelser indebærer, at myndighederne i barnets oprindelsesland efter forudgående dansk godkendelse kan træffe afgørelse om adoption med bestemmelse om, at barnet tillægges dansk indfødsret ved adoptionen.

Bestemmelsernes baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 3.2., 6.4.3., 7.2.1. og 8.1.

Til § 3, nr. 1

Ifølge den gældende bestemmelse i lovens § 3, stk. 1, erhverver adoptivbarnet adoptantens efternavn efter reglerne i § 1. Det kan dog i bevillingen bestemmes, at barnet skal beholde sit eget navn eller bære dette navn i forbindelse med det navn, det får ved adoptionen.

Den gældende bestemmelse skal sammenholdes med adoptionsbekendtgørelsens §§ 21 og 22, hvorefter der i en dansk adoptionsbevilling tillige kan træffes bestemmelse om adoptivbarnets fornavn(e) og mellemnavn(e) efter navnelovens øvrige regler.

Haager-konventionens artikel 28 sammenholdt med artikel 17 åbner imidlertid mulighed for, at afgørelse om adoption træffes i adoptivbarnets oprindelsesland. Det er dog en forudsætning, at Danmark forud for adoptionens gennemførelse i medfør af artikel 17, litra c, har godkendt, at adoption kan bevilges i barnets oprindelsesland.

Efter artikel 26, stk. 2, skal barnet i modtagerlandet og i andre konventionslande, hvor adoptionen anerkendes, have rettigheder, der svarer til dem, der er en følge af en adoption i det land, hvor adoptionen anerkendes. Reglen omfatter kun adoptioner med fuldt familieskifte til følge, og vedrører således ikke de såkaldt svage adoptioner, hvor der efter adoptionen stadig består et vist retsforhold mellem barnet og de biologiske forældre og evt. den biologiske slægt.

Som en følge heraf må den gældende bestemmelse i navnelovens § 3 om adoptivbørns erhvervelse af navne ændres til ikke alene at omfatte adoptioner, der er meddelt ved dansk bevilling, men også adoptioner, der efter forudgående dansk godkendelse er meddelt i et andet konventionsland.

De foreslåede bestemmelser indebærer, at myndighederne i barnets oprindelsesland efter forudgående dansk godkendelse kan træffe afgørelse om adoption med bestemmelse om, at barnet ved adoptionen tillægges navn(e) efter dansk ret.

Om bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser henvises til betænkningens afsnit 7.2.1.

Til § 3, nr. 2

Efter den gældende bestemmelse i lovens § 14, stk. 1, kræver forandring af et barns

navn samtykke fra barnet, hvis det er fyldt 12 år. Hvis særlige grunde, taler for det, kan navneforandring dog tillades, selvom samtykke ikke foreligger, jf. nugældende stk. 2.

Den foreslåede bestemmelse omfatter alle børn under 12 år, og ikke blot adoptivbørn.

Bestemmelsen foreslås indsat med henblik på at opfylde artikel 12 i FN's børnekonvention om en ikke-aldersbestemt høring af børn i sager, der vedrører barnet. Et af formålene med Haager-konventionen er at sikre overholdelsen af barnets rettigheder efter FN's børnekonvention, som Danmark har ratificeret.

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at børn, der ikke er fyldt 12 år, gives lejlighed til at udtale sig, inden der træffes afgørelse om navneændring. Bestemmelsen forudsætter, at oplysningerne om barnets holdning tilvejebringes på en måde, der er afpasset barnets alder, modenhed og sagens omstændigheder. Da det drejer sig om børn under 12 år, er det vigtigt, at barnet ikke sættes i en situation, som det ikke kan overskue, og som det ikke har forudsætninger for at kunne tage stilling til. Selv om der ikke er tale om en ubetinget høringsregel, vil det være en følge af den foreslåede bestemmelse, at barnets holdning til den påtænkte navneændring inddrages i videst muligt omfang. Heri ligger tillige, at barnets holdning skal fremgå af sagen.

Bestemmelsernes baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 2.3. og 4.1.2. (note 24).

Til § 4

Af hensyn til ratifikationsproceduren foreslås det, at tidspunktet for lovens ikrafttræden fastsættes af justitsministeren.

Til § 5

Efter bestemmelsen gælder loven ikke for Færøerne og Grønland.

Dette følger af, at ratifikationen af Haager-konventionen vil ske med territorielt forbehold for Grønland og Færøerne samt af, at FN's børnekonvention ikke er gældende for disse landsdele.

Om bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser henvises til betænkningens afsnit 8.8.

3. FORSLAG TIL ÆNDRING AF ADOPTIONSBEKENDTGØRELSEN

I adoptionsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 597 af 5. september 1986, som ændret ved bekendtgørelse nr. 783 af 14. december 1988, foretages følgende ændringer:

§ 1.

1. I § 4 indsættes som stk. 5:

"Stk. 5. Ønskes barnet adopteret af ansøgere med bopæl i udlandet, forelægges sagen for Civilretsdirektoratet."

2. I § 5 indsættes som stk. 4:

"Stk. 4. Amtskommunen skal sikre, at adoptionsansøgere har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt."

3. § 19, stk. 1, nr. 6, affattes således:

"6) Om nogen, der afgiver samtykke til adoptionen, yder eller modtager vederlag eller nogen anden form for modydelse, herunder betaling for tabt arbejdsfortjeneste."

4. § 20 ophæves.

5. § 23, stk. 1, affattes således:

"Et udenlandsk barn under 12 år, der adopteres ved en dansk bevilling, bliver dansk statsborger ved adoptionen, hvis barnet adopteres af et ægtepar, hvor begge ægtefæller er danske statsborgere, eller af en ugift dansk statsborger, og barnet bor her i riget sammen med adoptivforældrene (adoptanten). Det samme gælder, hvis barnet er adopteret ved en udenlandsk afgørelse, der skal anerkendes i henhold til adoptionslovens § 28, stk. 2."

§ 2.

Bekendtgørelsen træder i kraft den...

§ 3.

Bekendtgørelsen gælder ikke for Færøerne og Grønland.

3.1. Bemærkninger til forslag til ændring af adoptionsbekendtgørelsen

Til nr. 1

Den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelsens § 4, stk. 5, indsættes med hjemmel i adoptionslovens § 25 og skal sikre overholdelsen af konventionens principper og rette procedure over for modtagerlandet, afgivelse af erklæringer m.v. i henhold til artikel 4 i de få situationer, der kunne tænkes at opstå, hvor et barn agtes adopteret til udlandet. Efter den nuværende lovgivning inddrages de danske myndigheder ikke, hvis et barn agtes adopteret til udlandet.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 4.1. og 4.1.2.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelsens § 5, stk. 4, opfylder konventionens artikel 5, litra b, om, at modtagerlandet skal sikre sig, at kommende adoptivforældre har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt. Det er efter konventionen ikke obligatorisk for adoptionsansøgerne at modtage rådgivning. Efter den nuværende praksis modtager kommende adoptivforældre rådgivning og information i amtskommunen i forbindelse med, at de forundersøges med henblik på godkendelse som adoptanter. Også de formidlende organisationer tilbyder kommende adoptivforældre rådgivning og information. I sager, hvor ansøgerne ikke skal godkendes som adoptanter, f.eks. visse plejebarns- og familieadoptioner, skal statsamtet indkalde ansøgeren for at gøre vedkommende bekendt med adoptionens retsvirkninger, jf. det gældende adoptionscirkulæres § 19.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 4.2.

Til nr. 3

Den foreslåede bestemmelse i bekendtgørelsens 19, stk. 1, nr. 6, skal sammenholdes med udvalgets forslag til ændring af adoptionslovens § 15 og konventionens artikel 4 om forbud mod vederlag eller anden form for modydelse i forbindelse med adoption.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 4.1.1. og 4.1.2.

Til nr. 4

Den nugældende bestemmelse i bekendtgørelsens § 20 om, at bevilling ikke kan meddeles, hvis ansøgeren yder vederlag eller betaling for tabt arbejdsfortjeneste til barnets forældre, ophæves og indsættes i adoptionslovens § 15 i forbindelse med ændringen af denne bestemmelse.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 3.1., 4.1.1. og 4.1.2.

Til nr. 5

Udvalgets forslag til ændring af bestemmelsen i bekendtgørelsens § 23, stk. 1, opfylder konventionens artikel 26, stk. 2, hvorefter adoptivbarnet skal have samme rettigheder, uanset om adoptionsafgørelsen er truffet i barnets bopælsland eller i modtagerlandet.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 7.2.1.

4. FORSLAG TIL ÆNDRING AF ADOPTIONSCIRKULÆRET

I adoptionscirkulæret, cirkulære nr. 99 af 5. september 1986 foretages følgende ændringer:

§ 1.

1. § 22 ophæves.

2. § 26 affattes således:

"§ 26. Før et barn giver samtykke, skal det sikres, at barnet er blevet rådgivet og behørigt informeret om virkningerne af adoptionen og dets samtykke til adoptionen."

3. § 35 ophæves.

4. Efter § 39 indsættes som nyt kapitel:

"Kapitel 9 a.

Anmeldelsespligt.

§ 39 a. Enhver myndighed, der konstaterer, at en bestemmelse i Haager-konventionen om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptio-

ner, ikke er blevet overholdt, eller at der er en alvorlig risiko for, at den ikke bliver det, skal straks underrette centralmyndigheden **herom**."

§2.

Cirkulæret træder i kraft den...

§3.

Cirkulæret gælder ikke for Færøerne og Grønland.

4.1. Bemærkninger til forslag til ændring af adoptionscirkulæret

Til nr. 1

Efter den gældende bestemmelse i § 22 afgør statsamtet, om vederlag for adoptionen fra barnets forældre skal indsættes i et godkendt forvaltningsinstitut som tilhørende barnet. Denne bestemmelsen ophæves som følge af forbudet mod vederlag i konventionens artikel 4.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 3.1., 4.1.1. og 4.1.2.

Til nr. 2

Den foreslåede bestemmelse i cirkulærets § 26 opfylder bestemmelsen i artikel 4, litra d, nr. 1, om at barnet skal rådgives og informeres om virkningerne af adoptionen og dets samtykke, hvis sådant samtykke kræves.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 4.1.2.

Til nr. 3

Efter den gældende bestemmelse i cirkulærets § 35 skal statsamtet sende en genpart af adoptionsbevillingen til forvaltningsafdelingen, hvis statsamtet har truffet afgørelse om, at et vederlag fra de biologiske forældre skal indsættes som tilhørende barnet. Denne bestemmelse ophæves som følge af forbudet mod vederlag i konventionens artikel 4 og de deraf følgende ændringer af adoptionslovens § 15 og bekendtgørelsens § 20.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit

3.1., 4.1.1 og 4.1.2.

Til nr. 4

Den foreslåede bestemmelse i cirkulærets § 39 a opfylder konventionens artikel 33, hvorefter enhver kompetent myndighed der konstaterer, at en bestemmelse i konventionen ikke er blevet overholdt, eller at der er en alvorlig risiko for, at den ikke bliver det, straks skal underrette centralmyndigheden herom. Anmeldelsespligten omfatter amtskommuner og samråd, statsamter, kommunalbestyrelser og Adoptionsnævnet og andre myndigheder, der medvirker til gennemførelse af adoptioner, der er omfattet af konventionen.

Bestemmelsens baggrund og udvalgets overvejelser er omtalt i betænkningens afsnit 8.5.

ANVENDTE FORKORTELSER

Adoptionsbekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 597 af 5. september 1986 som ændret ved bekendtgørelse nr. 783 af 14. december 1988.

Adoptionscirkulæret: Cirkulære nr. 99 af 5. september 1986.

Adoptionskonventionen: Haager-Konvention af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og samarbejde om internationale adoptioner.

Adoptionsloven: Lovbekendtgørelse nr. 629 af 15. september 1986 som ændret ved lov nr. 209 af 5. april 1989, lov nr. 389 af 7. juni 1989 og lov nr. 389 af 14. juni 1995.

Betænkning 1053: Betænkning nr. 1053/1985 om adoption af udenlandske børn og adoptionsformidling. Betænkning IV fra Justitsministeriets adoptionsudvalg.

Betænkning 1292: Betænkning nr. 1292/1995 om administration af udlændingesager.

Bistandsloven: Lovbekendtgørelse nr. 1024 af 13. december 1994.

Børnekonventionen: FN's konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, ratificeret ved kgl. resolution af 5. juli 1991.

Den europæiske Menneskerettighedskonvention: Den Europæiske Konvention af 4. november 1950 til Beskyttelse af Menneskerettigheder og Grundlæggende Frihedsrettigheder.

Den kommenterede Menneskeretskonvention: Peer Lorenzen, Lars Adam Rehof og Tyge Trier, Den Europæiske Menneskeretskonvention med kommentarer, København 1994.

Den kommenterede Udlændingelov: Herman Langlouis, Claus W. Tornøe og Torben Geneser, Udlændingeloven med kommentarer, 2. udg., København 1993.

Frost: Lis Frost, "Mindreårige - information og samtykke til sygdomsbehandling" i Juristen 1995:1, s. 15-27.

Hornslet og Danielsen: Mogens Hornslet og Svend Danielsen, Adoptionsloven med kommentarer, København 1974.

Indfødsretsloven: Lovbekendtgørelse nr. 757 af 14. september 1995.

Parra-Aranguren: G. Parra-Aranguren, "Explanatory Report" i Hague Conference on private international law. Proceedings of the Seventeenth Session, Tome II, Adoption - co-operation, Haag 1994, s. 539-651.

Philip: Allan Philip, Dansk international privat- og procesret, 3. udg., København 1976.

Mette Rørbech: Mit land er Danmark, En undersøgelse af unge adopterede fra Asien, Afrika og Latinamerika, København 1989.

Svenné Schmidt: Torben Svenné Schmidt, International person-, familie- og arveret, København 1989.

Udlændingebekendtgørelsen: Bekendtgørelse nr. 19 af 18. januar 1984 som ændret ved bekendtgørelse nr. 430 af 1. juni 1992, nr. 689 af 17. august 1995 og nr. 683 af 12. juli 1996.

van Loon: J.H.A. van Loon, "Report on intercountry adoption" i Hague Conference on private international law. Proceedings of the Seveenteenth Session, Tome II, Adoption - co-operation, Haag 1994, s. 10-119.

Vejledning om lov om offentlighed i forvaltningen: Vejledning om lov om offentlighed i forvaltningen, Justitsministeriet 1986.

Final Act of the Seventeenth Session

Desiring to establish common provisions to this effect, taking into account the principles set forth in international instruments, in particular the *United Nations Convention on the Rights of the Child*, of 20 November 1989, and the United Nations Declaration on Social and Legal Principles relating to the Protection and Welfare of Children, with Special Reference to Foster Placement and Adoption Nationally and Internationally (General Assembly Resolution 41/85, of 3 December 1986),

Have agreed upon the following provisions -

The undersigned, Delegates of the Governments of Argentina, Australia, Austria, Belgium, Canada, Chile, China, Cyprus, the Czech Republic, Denmark, Egypt, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Israel, Italy, Japan, Luxembourg, Mexico, the Netherlands, Norway, Poland, Portugal, Romania, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the United States of America, Uruguay and Venezuela, Member States, as well as the Delegates of the Governments of Albania, Belarus, Benin, Bolivia, Brazil, Bulgaria, Burkina Faso, Colombia, Costa Rica, El Salvador, Ecuador, Haiti, the Holy See, Honduras, India, Indonesia, Kenya, the Republic of Korea, Lebanon, Madagascar, Mauritius, Nepal, Panama, Peru, the Philippines, the Russian Federation, Senegal, Sri Lanka, Thailand and Viet Nam participating as Invitees, convened at The Hague on 10 May 1993, at the invitation of the Government of the Netherlands, in the Seventeenth Session of the Hague Conference on Private International Law.

Following the deliberations laid down in the records of the meetings, have decided to submit to their Governments -

A The following draft Convention -

CONVENTION ON PROTECTION OF CHILDREN AND CO-OPERATION IN RESPECT OF INTERCOUNTRY ADOPTION

The States signatory to the present Convention,

Recognizing that the child, for the full and harmonious development of his or her personality, should grow up in a family environment, in an atmosphere of happiness, love and understanding,

Recalling that each State should take, as a matter of priority, appropriate measures to enable the child to remain in the care of his or her family of origin,

Recognizing that intercountry adoption may offer the advantage of a permanent family to a child for whom a suitable family cannot be found in his or her State of origin,

Convinced of the necessity to take measures to ensure that intercountry adoptions are made in the best interests of the child and with respect for his or her fundamental rights, and to prevent the abduction, the sale of, or traffic in children,

CHAPTER I - SCOPE OF THE CONVENTION

Article 1

The objects of the present Convention are -

- a to establish safeguards to ensure that intercountry adoptions take place in the best interests of the child and with respect for his or her fundamental rights as recognized in international law;
- b to establish a system of co-operation amongst Contracting States to ensure that those safeguards are respected and thereby prevent the abduction, the sale of, or traffic in children;
- c to secure the recognition in Contracting States of adoptions made in accordance with the Convention.

Article 2

1 The Convention shall apply where a child habitually resident in one Contracting State ('the State of origin') has been, is being, or is to be moved to another Contracting State ('the receiving State') either after his or her adoption in the State of origin by spouses or a person habitually resident in the receiving State, or for the purposes of such an adoption in the receiving State or in the State of origin.

2 The Convention covers only adoptions which create a permanent parent-child relationship.

Article 3

The Convention ceases to apply if the agreements mentioned in Article 17, sub-paragraph c, have not been given before the child attains the age of eighteen years.

CHAPTER II - REQUIREMENTS FOR INTERCOUNTRY ADOPTIONS

Article 4

An adoption within the scope of the Convention shall take place only if the competent authorities of the State of origin -

- a have established that the child is adoptable;
- b have determined, after possibilities for placement of the child within the State of origin have been given due consideration, that an intercountry adoption is in the child's best interests;

c have ensured that

- (1) the persons, institutions and authorities whose consent is necessary for adoption, have been counselled as may be necessary and duly informed of the effects of their consent, in particular whether or not an adoption will result in the termination of the legal relationship between the child and his or her family of origin,
 - (2) such persons, institutions and authorities have given their consent freely, in the required legal form, and expressed or evidenced in writing,
 - (3) the consents have not been induced by payment or compensation of any kind and have not been withdrawn, and
 - (4) the consent of the mother, where required, has been given only after the birth of the child; and
- d have ensured, having regard to the age and degree of maturity of the child, that
- (1) he or she has been counselled and duly informed of the effects of the adoption and of his or her consent to the adoption, where such consent is required,
 - (2) consideration has been given to the child's wishes and opinions,
 - (3) the child's consent to the adoption, where such consent is required, has been given freely, in the required legal form, and expressed or evidenced in writing, and
 - (4) such consent has not been induced by payment or compensation of any kind.

Article 5

An adoption within the scope of the Convention shall take place only if the competent authorities of the receiving State -

- a have determined that the prospective adoptive parents are eligible and suited to adopt;
- b have ensured that the prospective adoptive parents have been counselled as may be necessary; and
- c have determined that the child is or will be authorized to enter and reside permanently in that State.

CHAPTER III - CENTRAL AUTHORITIES AND ACCREDITED BODIES

Article 6

- 1 A Contracting State shall designate a Central Authority to discharge the duties which are imposed by the Convention upon such authorities.
- 2 Federal States, States with more than one system of law or States having autonomous territorial units shall be free to appoint more than one Central Authority and to specify the territorial or personal extent of their functions. Where a State has appointed more than one Central Authority, it shall designate the Central Authority to which any communication may be addressed for transmission to the appropriate Central Authority within that State.

Article 7

1 Central Authorities shall co-operate with each other and promote co-operation amongst the competent authorities in their States to protect children and to achieve the other objects of the Convention.

2 They shall take directly all appropriate measures to -

a provide information as to the laws of their States concerning adoption and other general information, such as statistics and standard forms;

b keep one another informed about the operation of the Convention and, as far as possible, eliminate any obstacles to its application.

Article 8

Central Authorities shall take, directly or through public authorities, all appropriate measures to prevent improper financial or other gain in connection with an adoption and to deter all practices contrary to the objects of the Convention.

Article 9

Central Authorities shall take, directly or through public authorities or other bodies duly accredited in their State, all appropriate measures, in particular to -

a collect, preserve and exchange information about the situation of the child and the prospective adoptive parents, so far as is necessary to complete the adoption;

b facilitate, follow and expedite proceedings with a view to obtaining the adoption;

c promote the development of adoption counselling and post-adoption services in their States;

d provide each other with general evaluation reports about experience with intercountry adoption;

e reply, in so far as is permitted by the law of their State, to justified requests from other Central Authorities or public authorities for information about a particular adoption situation.

Article 10

Accreditation shall only be granted to and maintained by bodies demonstrating their competence to carry out properly the tasks with which they may be entrusted.

Article 11

An accredited body shall -

a pursue only non-profit objectives according to such conditions and within such limits as may be established by the competent authorities of the State of accreditation;

b be directed and staffed by persons qualified by their ethical standards and by training or experience to work in the field of intercountry adoption; and

c be subject to supervision by competent authorities of that State as to its composition, operation and financial situation.

Article 12

A body accredited in one Contracting State may act in another Contracting State only if the competent authorities of both States have authorized it to do so.

Article 13

The designation of the Central Authorities and, where appropriate, the extent of their functions, as well as the names and addresses of the accredited bodies shall be communicated by each Contracting State to the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law.

CHAPTER IV - PROCEDURAL REQUIREMENTS IN INTERCOUNTRY ADOPTION

Article 14

Persons habitually resident in a Contracting State, who wish to adopt a child habitually resident in another Contracting State, shall apply to the Central Authority in the State of their habitual residence.

Article 15

1 If the Central Authority of the receiving State is satisfied that the applicants are eligible and suited to adopt, it shall prepare a report including information about their identity, eligibility and suitability to adopt, background, family and medical history, social environment, reasons for adoption, ability to undertake an intercountry adoption, as well as the characteristics of the children for whom they would be qualified to care.

2 It shall transmit the report to the Central Authority of the State of origin.

Article 16

1 If the Central Authority of the State of origin is satisfied that the child is adoptable, it shall -

a prepare a report including information about his or her identity, adoptability, background, social environment, family history, medical history including that of the child's family, and any special needs of the child;

b give due consideration to the child's upbringing and to his or her ethnic, religious and cultural background;

c ensure that consents have been obtained in accordance with Article 4; and

d determine, on the basis in particular of the reports relating to the child and the prospective adoptive parents, whether the envisaged placement is in the best interests of the child.

2 It shall transmit to the Central Authority of the receiving State its report on the child, proof that the necessary consents have been obtained and the reasons

for its determination on the placement, taking care not to reveal the identity of the mother and the father if, in the State of origin, these identities may not be disclosed.

Article 17

Any decision in the State of origin that a child should be entrusted to prospective adoptive parents may only be made if -

a the Central Authority of that State has ensured that the prospective adoptive parents agree;

b the Central Authority of the receiving State has approved such decision, where such approval is required by the law of that State or by the Central Authority of the State of origin;

c the Central Authorities of both States have agreed that the adoption may proceed; and

d it has been determined, in accordance with Article 5, that the prospective adoptive parents are eligible and suited to adopt and that the child is or will be authorized to enter and reside permanently in the receiving State.

Article 18

The Central Authorities of both States shall take all necessary steps to obtain permission for the child to leave the State of origin and to enter and reside permanently in the receiving State.

Article 19

1 The transfer of the child to the receiving State may only be carried out if the requirements of Article 17 have been satisfied.

2 The Central Authorities of both States shall ensure that this transfer takes place in secure and appropriate circumstances and, if possible, in the company of the adoptive or prospective adoptive parents.

3 If the transfer of the child does not take place, the reports referred to in Articles 15 and 16 are to be sent back to the authorities who forwarded them.

Article 20

The Central Authorities shall keep each other informed about the adoption process and the measures taken to complete it, as well as about the progress of the placement if a probationary period is required.

Article 21

1 Where the adoption is to take place after the transfer of the child to the receiving State and it appears to the Central Authority of that State that the continued placement of the child with the prospective adoptive parents is not in the child's best interests, such Central Authority shall take the measures necessary to protect the child, in particular -

a to cause the child to be withdrawn from the prospective adoptive parents and to arrange temporary care;

b in consultation with the Central Authority of the State of origin, to arrange without delay a new

placement of the child with a view to adoption or, if this is not appropriate, to arrange alternative long-term care; an adoption shall not take place until the Central Authority of the State of origin has been duly informed concerning the new prospective adoptive parents;

c as a last resort, to arrange the return of the child, if his or her interests so require.

2 Having regard in particular to the age and degree of maturity of the child, he or she shall be consulted and, where appropriate, his or her consent obtained in relation to measures to be taken under this Article.

Article 22

1 The functions of a Central Authority under this Chapter may be performed by public authorities or by bodies accredited under Chapter III, to the extent permitted by the law of its State.

2 Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that the functions of the Central Authority under Articles 15 to 21 may be performed in that State, to the extent permitted by the law and subject to the supervision of the competent authorities of that State, also by bodies or persons who -

a meet the requirements of integrity, professional competence, experience and accountability of that State; and

b are qualified by their ethical standards and by training or experience to work in the field of intercountry adoption.

3 A Contracting State which makes the declaration provided for in paragraph 2 shall keep the Permanent Bureau of the Hague Conference on Private International Law informed of the names and addresses of these bodies and persons.

4 Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that adoptions of children habitually resident in its territory may only take place if the functions of the Central Authorities are performed in accordance with paragraph 1.

5 Notwithstanding any declaration made under paragraph 2, the reports provided for in Articles 15 and 16 shall, in every case, be prepared under the responsibility of the Central Authority or other authorities or bodies in accordance with paragraph 1.

CHAPTER V - RECOGNITION AND EFFECTS OF THE ADOPTION

Article 23

1 An adoption certified by the competent authority of the State of the adoption as having been made in accordance with the Convention shall be recognized by operation of law in the other Contracting States. The certificate shall specify when and by whom the agreements under Article 17, sub-paragraph c, were given.

2 Each Contracting State shall, at the time of signature, ratification, acceptance, approval or

accession, notify the depositary of the Convention of the identity and the functions of the authority or the authorities which, in that State, are competent to make the certification. It shall also notify the depositary of any modification in the designation of these authorities.

Article 24

The recognition of an adoption may be refused in a Contracting State only if the adoption is manifestly contrary to its public policy, taking into account the best interests of the child.

Article 25

Any Contracting State may declare to the depositary of the Convention that it will not be bound under this Convention to recognize adoptions made in accordance with an agreement concluded by application of Article 39, paragraph 2.

Article 26

1 The recognition of an adoption includes recognition of

a the legal parent-child relationship between the child and his or her adoptive parents;

b parental responsibility of the adoptive parents for the child;

c the termination of a pre-existing legal relationship between the child and his or her mother and father, if the adoption has this effect in the Contracting State where it was made.

2 In the case of an adoption having the effect of terminating a pre-existing legal **parent-child** relationship, the child shall enjoy in the receiving State, and in any other Contracting State where the adoption is recognized, rights equivalent to those resulting from adoptions having this effect in each such State.

3 The preceding paragraphs shall not prejudice the application of any provision more favourable for the child, in force in the Contracting State which recognizes the adoption.

Article 27

1 Where an adoption granted in the State of origin does not have the effect of terminating a pre-existing legal **parent-child** relationship, it may, in the receiving State which recognizes the adoption under the Convention, be converted into an adoption having such an effect -

a if the law of the receiving State so permits; and

b if the consents referred to in Article 4, sub-paragraphs c and d, have been or are given for the purpose of such an adoption.

2 Article 23 applies to the decision converting the adoption.

Article 28

The Convention does not affect any law of a State of origin which requires that the adoption of a child habitually resident within that State take place in that State or which prohibits the child's placement in, or transfer to, the receiving State prior to adoption.

Article 29

There shall be no contact between the prospective adoptive parents and the child's parents or any other person who has care of the child until the requirements of Article 4, sub-paragraphs *a* to *c*, and Article 5, sub-paragraph *a*, have been met, unless the adoption takes place within a family or unless the contact is in compliance with the conditions established by the competent authority of the State of origin.

Article 30

1 The competent authorities of a Contracting State shall ensure that information held by them concerning the child's origin, in particular information concerning the identity of his or her parents, as well as the medical history, is preserved.

2 They shall ensure that the child or his or her representative has access to such information, under appropriate guidance, in so far as is permitted by the law of that State.

Article 31

Without prejudice to Article 30, personal data gathered or transmitted under the Convention, especially data referred to in Articles 15 and 16, shall be used only for the purposes for which they were gathered or transmitted.

Article 32

1 No one shall derive improper financial or other gain from an activity related to an intercountry adoption.

2 Only costs and expenses, including reasonable professional fees of persons involved in the adoption, may be charged or paid.

3 The directors, administrators and employees of bodies involved in an adoption shall not receive remuneration which is unreasonably high in relation to services rendered.

Article 33

A competent authority which finds that any provision of the Convention has not been respected or that there is a serious risk that it may not be respected, shall immediately inform the Central Authority of its State. This Central Authority shall be responsible for ensuring that appropriate measures are taken.

Article 34

If the competent authority of the State of destination of a document so requests, a translation certified as being in conformity with the original must be furnished. Unless otherwise provided, the costs of such translation are to be borne by the prospective adoptive parents.

Article 35

The competent authorities of the Contracting States shall act expeditiously in the process of adoption.

Article 36

In relation to a State which has two or more systems of law with regard to adoption applicable in different territorial units -

a any reference to habitual residence in that State shall be construed as referring to habitual residence in a territorial unit of that State;

b any reference to the law of that State shall be construed as referring to the law in force in the relevant territorial unit;

c any reference to the competent authorities or to the public authorities of that State shall be construed as referring to those authorized to act in the relevant territorial unit;

d any reference to the accredited bodies of that State shall be construed as referring to bodies accredited in the relevant territorial unit.

Article 37

In relation to a State which with regard to adoption has two or more systems of law applicable to different categories of persons, any reference to the law of that State shall be construed as referring to the legal system specified by the law of that State.

Article 38

A State within which different territorial units have their own rules of law in respect of adoption shall not be bound to apply the Convention where a State with a unified system of law would not be bound to do so.

Article 39

1 The Convention does not affect any international instrument to which Contracting States are Parties and which contains provisions on matters governed by the Convention, unless a contrary declaration is made by the States Parties to such instrument.

2 Any Contracting State may enter into agreements with one or more other Contracting States, with a view to improving the application of the Convention in their mutual relations. These agreements may derogate only from the provisions of Articles 14 to 16 and 18 to 21. The States which have concluded such an agreement shall transmit a copy to the depositary of the Convention.

Article 40

No reservation to the Convention shall be permitted.

Article 41

The Convention shall apply in every case where an application pursuant to Article 14 has been received after the Convention has entered into force in the receiving State and the State of origin.

Article 42

The Secretary General of the Hague Conference on Private International Law shall at regular intervals convene a Special Commission in order to review the practical operation of the Convention.

CHAPTER vn - FINAL CLAUSES

Article 43

1 The Convention shall be open for signature by the States which were Members of the Hague Conference on Private International Law at the time of its Seventeenth Session and by the other States which participated in that Session.

2 It shall be ratified, accepted or approved and the instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of the Netherlands, depositary of the Convention.

Article 44

1 Any other State may accede to the Convention after it has entered into force in accordance with Article 46, paragraph 1.

2 The instrument of accession shall be deposited with the depositary.

3 Such accession shall have effect only as regards the relations between the acceding State and those Contracting States which have not raised an objection to its accession in the six months after the receipt of the notification referred to in sub-paragraph *b* of Article 48. Such an objection may also be raised by States at the time when they ratify, accept or approve the Convention after an accession. Any such objection shall be notified to the depositary.

Article 45

1 If a State has two or more territorial units in which different systems of law are applicable in relation to matters dealt with in the Convention, it may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession declare that this Convention shall extend to all its territorial units or only to one or more of them and may modify this declaration by submitting another declaration at any time.

2 Any such declaration shall be notified to the depositary and shall state expressly the territorial units to which the Convention applies.

3 If a State makes no declaration under this Article, the Convention is to extend to all territorial units of that State.

Article 46

1 The Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of the third instrument of ratification, acceptance or approval referred to in Article 43.

2 Thereafter the Convention shall enter into force -

a for each State ratifying, accepting or approving it subsequently, or acceding to it, on the first day of the month following the expiration of three months after the deposit of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession;

b for a territorial unit to which the Convention has been extended in conformity with Article 45, on the first day of the month following the expiration of three months after the notification referred to in that Article.

Article 47

1 A State Party to the Convention may denounce it by a notification in writing addressed to the depositary.

2 The denunciation takes effect on the first day of the month following the expiration of twelve months after the notification is received by the depositary. Where a longer period for the denunciation to take effect is specified in the notification, the denunciation takes effect upon the expiration of such longer period after the notification is received by the depositary.

Article 48

The depositary shall notify the States Members of the Hague Conference on Private International Law, the other States which participated in the Seventeenth Session and the States which have acceded in accordance with Article 44, of the following -

a the signatures, ratifications, acceptances and approvals referred to in Article 43;

b the accessions and objections raised to accessions referred to in Article 44;

c the date on which the Convention enters into force in accordance with Article 46;

d the declarations and designations referred to in Articles 22, 23, 25 and 45;

e the agreements referred to in Article 39;

/ the denunciations referred to in Article 47.

In witness whereof the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Convention.

Done at The Hague, on the day of.....19..*, in the English and French languages, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Government of the Kingdom of the Netherlands, and of which a certified copy shall be sent, through diplomatic channels, to each of the States Members of the Hague Conference on Private International Law at the date of its Seventeenth Session and to each of the other States which participated in that Session.

* The Convention was signed immediately after the signature of the Final Act on 29 May 1993 and thus bears that date.

Slutakt ved den 17. samling

Undertegnede delegerede fra regeringerne i

Amerikas Forenede Stater, Argentina, Australien, Belgien, Canada, Chile, Cypern, Danmark, Storbritannien og Nordirland, Egypten, Finland, Frankrig, Grækenland, Irland, Israel, Italien, Japan, Kina, Luxemburg, Mexiko, Nederlandene, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Schweiz, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjekkiet, Tyrkiet, Tyskland, Ungarn, Uruguay, Venezuela og Østrig, alle medlemsstater, samt delegerede fra regeringerne i

Albanien, Benin, Bolivia, Brasilien, Bulgarien, Burkina Faso, Columbia, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Haiti, Honduras, Hviderusland, Indien, Indonesien, Kenya, Republiken Korea, Libanon, Madagaskar, Mauritius, Nepal, Panama, Peru, Philippinerne, Den russiske Føderation, Senegal, Sri Lanka, Thailand, Vatikanstaten og Vietnam,

der deltager som indbudte, har efter indbydelse fra Kongeriget Nederlandenes regering på Den internationale privatretlige Haagerkonferences 17. samling afholdt møde i Haag den 10. maj 1993.

Efter forhandlingerne, der er optaget til referat i mødeprotokollen, har de besluttet at forelægge nedenstående udkast til konvention for deres regeringer:

KONVENTION OM BESKYTTELSE AF BØRN OG OM SAMARBEJDE MED HENSYN TIL INTERNATIONALE ADOPTIONER.

De stater som har undertegnet denne konvention, og som

erkender, at et barn for at kunne opnå en fuldstændig og harmonisk udvikling af sin personlighed bør vokse op i et familiemiljø i en atmosfære, der er præget af glæde, kærlighed og forståelse,

erindrer om, at hver stat bør prioritere at træffe passende foranstaltninger for at sikre, at barnet kan forblive i dets oprindelige familie,

erkender, at international adoption kan frembyde fordelene af en varig familie til et

barn, til hvem der ikke kan findes en egnet familie i dets oprindelsesstat,

er overbeviste om nødvendigheden af at tage skridt til at sikre, at internationale adoptioner gennemføres til barnets bedste og med respekt for dets grundlæggende rettigheder, samt at hindre børnebortførelser, salg af eller handel med børn,

ønsker at fastsætte fælles regler med dette formål, idet der tages hensyn til de principper, der er anført i internationale instrumenter, navnlig *De Forenede Nationers konvention om Barnets Rettigheder af 20. november 1989* og *De Forenede Nationers erklæring om sociale og juridiske principper vedrørende børns beskyttelse og velfærd med særlig henvisning til anbringelse i familiepleje og adoption på nationalt og internationalt plan (Generalforsamlingsresolution 41/85 af 3. december 1986)*,

er blevet enige om følgende bestemmelser:

KAPITEL I - KONVENTIONENS ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1

Formålet med denne konvention er:

- a) at opstille garantier for at sikre, at internationale adoptioner finder sted til barnets bedste og med respekt for de grundlæggende rettigheder, som de er anerkendt i international ret;
- b) at indføre et samarbejdssystem mellem de kontraherende stater med henblik på at sikre overholdelsen af disse garantier og herved hindre børnebortførelser, salg af eller handel med børn;
- c) at sikre de kontraherende staters anerkendelse af adoptioner, der gennemføres i henhold til konventionen.

Artikel 2

1) Konventionen skal anvendes, når et barn, der har bopæl i en kontraherende stat ("oprindelsesstaten"), er blevet flyttet, er ved at blive flyttet eller skal flyttes til en anden kontraherende stat ("modtagerstaten"), enten efter at det er adopteret i oprindelsesstaten af et ægtepar eller af en person, der har bopæl i modtagerstaten, eller med henblik på en sådan adoption i modtagerstaten eller i oprindelsesstaten.

2) Konventionen omfatter udelukkende adoptioner, der skaber et varigt forældre-barn forhold.

Artikel 3

Konventionen finder ikke længere anvendelse, såfremt de i artikel 17, litra c, omhandlede godkendelser ikke er givet, inden barnet har nået en alder af atten år.

KAPITEL II - VILKÅR FOR INTERNATIONALE ADOPTIONER

Artikel 4

En adoption indenfor konventionens anvendelsesområde, kan kun finde sted, såfremt de kompetente myndigheder i oprindelsesstaten:

a) har fastslået, at barnet kan bortadopteres;

b) har fastslået, at international adoption er til barnets bedste efter behørigt at have undersøgt mulighederne for barnets anbringelse i oprindelsesstaten,

c) har sikret sig,

1) at de personer, institutioner og myndigheder, hvis samtykke er påkrævet for adoption, er blevet rådgivet, i det omfang, det er nødvendigt, og er blevet behørigt informeret om virkningerne af deres samtykke, især med hensyn til hvorvidt det retlige forhold mellem barnet og dets oprindelige familie vil blive afbrudt som følge af adoptionen;

2) at disse frivilligt har givet deres samtykke i den foreskrevne lovpligtige form, og at dette samtykke er afgivet eller bevidnet skriftligt;

3) at samtykkerne ikke er opnået mod betaling eller nogen anden form for modydelse, og ikke er tilbagekaldt, og

4) at moderens samtykke, såfremt dette kræves, først er givet efter barnets fødsel, og

d) har sikret sig under hensyntagen til barnets alder og modenhed,

1) at det er blevet rådgivet og behørigt informeret om virkningerne af adoptionen og af dets samtykke til adoptionen, hvis sådant samtykke kræves;

2) at der er taget hensyn til barnets ønsker og meninger;

3) at barnets samtykke til adoptionen, hvis dette kræves, er afgivet frivilligt i den foreskrevne lovpligtige form, og at barnets samtykke er afgivet eller bevidnet skriftligt, samt

4) at dette samtykke ikke er opnået mod betaling eller nogen anden form for modydelse.

Artikel 5

En adoption kan inden for rammerne af konventionen kun finde sted, såfremt de kompetente myndigheder i **modtager** staten:

d) har fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere;

b) har sikret sig, at de kommende adoptivforældre har modtaget rådgivning i det omfang, det er nødvendigt; samt

c) har konstateret, at barnet har eller vil få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i denne stat.

KAPITEL III - CENTRALMYNDIGHEDER OG AUTORISEREDE ORGANER

Artikel 6

1) Hver kontraherende stat skal udpege en centralmyndighed, der skal opfylde de forpligtelser, som pålægges den af konventionen.

2) Føderale stater, stater med mere end ét retssystem eller stater, som har autonome territoriale enheder, er frit stillet til at udpege mere end én centralmyndighed og fastsætte omfanget af de enkelte centralmyndigheders territoriale eller personlige opgaver. Stater, som har udpeget mere end én centralmyndighed, skal angive den centralmyndighed, hvortil al henvendelse kan rettes med henblik på videregivelse til den kompetente centralmyndighed i den pågældende stat.

Artikel 7

1) Centralmyndighederne skal samarbejde med hinanden og fremme samarbejdet mellem de kompetente myndigheder i deres respektive stater for at beskytte børn og

for at opnå de øvrige formål med denne konvention.

2) De skal tage alle passende forholdsregler med henblik på:

a) at levere oplysninger om lovgivningen i deres stat vedrørende adoption samt andre generelle oplysninger, som for eksempel statistikker og standardformularer;

b) at holde hinanden underrettet om, hvorledes konventionen fungerer, og, så vidt det er muligt, fjerne enhver hindring for dens anvendelse.

Artikel 8

Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder, tage alle passende forholdsregler for at hindre utilbørlig økonomisk eller anden form for vinding i forbindelse med en adoption og for at afværge enhver praksis, der er i strid med konventionens formål.

Artikel 9

Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller behørigt godkendte institutioner i deres stat, tage alle passende forholdsregler navnlig med henblik på

a) at indsamle, bevare og udveksle oplysninger vedrørende barnets og de kommende adoptivforældres forhold i det omfang, det er nødvendigt for at gennemføre adoptionen;

b) at lette, følge og fremme procedurer med henblik på at gennemføre adoptionen;

c) at fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen i deres respektive stater;

d) at forsyne hinanden med generelle evalueringsrapporter om erfaringerne vedrørende international adoption;

e) at besvare berettigede henvendelser fra andre centralmyndigheder eller offentlige myndigheder med anmodning om oplysninger om et bestemt adoptionsforhold i det omfang, det er tilladt inden for rammerne af den pågældende stats lovgivning.

Artikel 10

Autorisation kan kun opnås og bibeholdes af organer som dokumenterer deres kompetence til på rette måde at udføre de opgaver, de måtte få betroet.

Artikel 11

Et autoriseret organ skal:

- a) udelukkende forfølge almennyttige mål på de vilkår og inden for de rammer, der er fastsat af de kompetente myndigheder i den stat, hvor de er autoriseret;
- b) ledes af og have ansat personer, der i kraft af deres moralske retsskaffenhed og deres uddannelse eller erfaring er kvalificerede til at arbejde med international adoption; og
- c) være underkastet tilsyn fra statens kompetente myndigheder med hensyn til sammensætning, drift og økonomiske forhold.

Artikel 12

Et autoriseret organ i en kontraherende stat kan kun handle i en anden stat, såfremt de kompetente myndigheder i begge stater har givet tilladelse hertil.

Artikel 13

Udnævnelsen af centralmyndighederne og eventuelt omfanget af deres arbejde samt navn og adresse på de autoriserede organer skal af hver af de kontraherende stater meddeles til Den internationale privatretlige Haagerkonventions permanente kontor.

KAPITEL IV - PROCEDUREREGLER FOR INTERNATIONAL ADOPTION

Artikel 14

Personer, som har bopæl i en kontraherende stat, og som ønsker at adoptere et barn med bopæl i en anden kontraherende stat, skal henvende sig til centralmyndigheden i den stat, hvor de har deres bopæl.

Artikel 15

- 1) Hvis centralmyndigheden i modtagerstaten finder det godtgjort, at ansøgerne er

kvalificerede og egnede til at adoptere et barn, skal den udarbejde en rapport med oplysninger om deres identitet, kvalifikation og egnethed til at adoptere, baggrund, familieforhold og sygdomshistorie, sociale miljø, bevæggrunde til at adoptere, egnethed til at påtage sig en international adoption, samt en beskrivelse af hvilke børn, de måtte være i stand til at påtage sig ansvaret for.

2) Den skal fremsende rapporten til centralmyndigheden i oprindelsesstaten.

Artikel 16

1) Hvis centralmyndigheden i oprindelsesstaten har forvisset sig om, at barnet kan bortadopteres, skal den

a) udarbejde en rapport med oplysninger om barnets identitet, adopterbarhed, baggrund, sociale miljø, familieforhold, sygdomshistorie herunder familiens, samt om barnets særlige behov;

b) tage behørigt hensyn til barnets opdragelse samt til dets etniske, religiøse og kulturelle baggrund;

c) sikre sig, at samtykker er indhentet i overensstemmelse med artikel 4, og

d) afgøre, navnlig på grundlag af rapporter om barnet og de kommende adoptivforældre, om den påtænkte anbringelse er til barnets bedste.

2) Den skal til centralmyndigheden i modtagerstaten fremsende sin rapport om barnet, bevis for, at de krævede samtykker er indhentet og begrundelserne for sin beslutning om anbringelsen, idet den skal sørge for ikke at afsløre moderens og faderens identitet, såfremt denne ikke må afsløres i oprindelsesstaten."

Artikel 17

Enhver beslutning om at betro et barn i de kommende adoptivforældres varetægt kan kun træffes i oprindelsesstaten, såfremt

a) centralmyndigheden i den pågældende stat har sikret sig adoptivforældrenes samtykke;

b) centralmyndigheden i modtagerstaten har godkendt denne beslutning, når lovgivningen i denne stat eller centralmyndigheden i oprindelseslandet kræver det;

c) centralmyndighederne i begge stater har godkendt, at adoptionsproceduren kan fortsætte, og

d) det i overensstemmelse med artikel 5 er fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere, og at barnet har eller vil få tilladelse til at indrejse og opholde sig permanent i **modtager** staten.

Artikel 18

Centralmyndighederne i begge stater skal tage alle nødvendige skridt til, at barnet kan opnå udrejsetilladelse fra oprindelsesstaten samt indrejse- og permanent opholdstilladelse i modtagerstaten.

Artikel 19

1) Barnets overførsel til modtagerstaten må kun finde sted, såfremt betingelserne i artikel 17 er opfyldt.

2) Centralmyndighederne i begge stater skal sørge for, at overførslen foregår under sikre og passende omstændigheder og om muligt under ledsagelse af adoptivforældrene eller de kommende adoptivforældre.

3) Såfremt overførslen ikke finder sted, skal de i artikel 15 og 16 omhandlede rapporter sendes tilbage til afsendermyndighederne.

Artikel 20

Centralmyndighederne skal holde hinanden underrettet om adoptionsproceduren og om de foranstaltninger, der er truffet til dens gennemførelse, samt om prøvetidens forløb, såfremt en sådan kræves.

Artikel 21

1) Hvis adoptionen skal finde sted, efter at barnet er flyttet til modtagerstaten, og centralmyndigheden i denne stat skønner, at barnets forbliven i modtagerfamilien ikke er til barnets bedste, skal centralmyndigheden træffe de nødvendige foranstaltninger til at beskytte barnet, navnlig

a) at sørge for at barnet flyttes fra de personer, der ønskede at adoptere det, og at sørge for midlertidig pasning af det;

b) efter rådførelse med centralmyndigheden i oprindelsesstaten uden ophold at sørge for en ny anbringelse af barnet med henblik på adoption eller, hvis dette ikke er muligt, at arrangere en alternativ, varig anbringelse; en adoption kan kun finde sted, såfremt centralmyndigheden i oprindelsesstaten er blevet behørigt underrettet om de ny, kommende adoptivforældre;

c) som en sidste udvej at sørge for, at barnet sendes tilbage, hvis barnets bedste kræver dette.

2) Under hensyntagen navnlig til barnets alder og modenhed skal det høres, og hvor det er passende skal dets samtykke indhentes vedrørende de foranstaltninger, der skal træffes i henhold til nærværende artikel.

Artikel 22

1) Centralmyndighedens opgaver i henhold til dette kapitel kan udøves af offentlige myndigheder eller af organer, der er autoriseret i henhold til kapitel III, i den udstrækning, det er tilladt efter lovgivningen i den pågældende stat.

2) En kontraherende stat kan overfor konventionens depositar erklære, at centralmyndighedens opgaver efter artiklerne 15 til 21, i det omfang det er tilladt i henhold til loven og under tilsyn fra denne stats kompetente myndigheder, også kan udøves i denne stat af organer eller personer, der

d) opfylder denne stats betingelser med hensyn til integritet, faglig dygtighed, erfaring og ansvarlighed, og

b) er kvalificeret i kraft af deres moralske retsskaffenhed og deres uddannelse eller erfaring med at arbejde med international adoption.

3) Den kontraherende stat, der har afgivet den i stk. 2 omhandlede erklæring, skal regelmæssigt holde Den internationale privatretlige Haagerkonferences permanente kontor underrettet om disse organers og personers navne og adresser.

4) En kontraherende stat kan overfor konventionens depositar afgive erklæring om, at adoption af børn med bopæl på dens territorium kun kan finde sted, såfremt centralmyndighedernes opgaver, udøves i henhold til stk. 1.

5) Uanset enhver erklæring, der afgives i medfør af stk. 2, skal de i artikel 15 og 16 nævnte rapporter i hver sag udarbejdes under ansvar af centralmyndigheden eller andre myndigheder eller organer i henhold til stk. 1.

KAPITEL V - ANERKENDELSE OG VIRKNINGER AF ADOPTIONEN

Artikel 23

1) Når den kompetente myndighed i den kontraherende stat, hvor adoptionen har fundet sted, har attesteret, at adoptionen er i overensstemmelse med konventionen, skal den anerkendes efter lovgivningen i de øvrige kontraherende stater. Attesten skal angive, hvornår og af hvem samtykke er blevet givet ifølge artikel 17, litra c.

2) Enhver kontraherende stat skal på tidspunktet for undertegnelsen, ratifikationen, vedtagelsen, godkendelsen eller tiltrædelsen underrette konventionens depositar om hvilken eller hvilke myndigheder, der i denne stat har kompetence til at udstede erklæringen og om denne/disse myndigheders opgaver. Den skal også underrette depositaren om enhver ændring i udnævnelsen af disse myndigheder.

Artikel 24

En kontraherende stat kan kun nægte at anerkende en adoption, såfremt den åbenbart strider mod dens grundlæggende retsprincipper, idet der skal tages hensyn til barnets bedste.

Artikel 25

Enhver kontraherende stat kan over for konventionens depositar erklære, at den ikke vil være forpligtet i henhold til denne konvention til at anerkende adoptioner, der finder sted i overensstemmelse med en aftale indgået i medfør af artikel 39, stk. 2.

Artikel 26

1) Anerkendelse af en adoption indebærer anerkendelse af:

d) det retlige forældre-barn forhold mellem barnet og dets adoptivforældre;

b) adoptivforældrenes forældreansvar over for barnet;

c) afbrydelse af et tidligere eksisterende retsforhold mellem barnet og dets moder og fader, såfremt adoptionen har denne virkning i den kontraherende stat, hvor den fandt sted.

2) Hvis en adoption medfører, at et tidligere eksisterende retsforhold mellem forældre og barn ophører, skal barnet i modtagerstaten og i enhver anden

kontraherende stat, hvor adoptionen anerkendes, have rettigheder, der svarer til dem, der er en følge af en adoption med denne virkning i vedkommende stat(er).

3) De foregående afsnit er således ikke til hinder for at anvende bestemmelser, der er mere gunstige for barnet, og som gælder i den kontraherende stat, der anerkender adoptionen.

Artikel 27

1) Hvis en adoption, der er bevilget i oprindelsesstaten, ikke medfører afbrydelse af et tidligere eksisterende retsforhold mellem forældre og barn, kan den i **modtager**-staten, som anerkender adoptionen i henhold til konventionen, omdannes til en adoption, der har denne virkning,

a) hvis modtagerstatens lovgivning tillader dette, og

b) hvis de i artikel 4, litra c og d, omhandlede samtykkeerklæringer er eller bliver afgivet med henblik på en sådan adoption.

2) Artikel 23 finder anvendelse ved beslutning om ændring af adoptionen.

KAPITEL VI - ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 28

Konventionen har ingen indvirkning på de love i en oprindelsesstat, som kræver, at adoption af et barn med bopæl i denne stat, skal finde sted i denne stat, eller som forbyder barnets anbringelse i eller flytning til modtagerstaten inden adoptionen.

Artikel 29

Der må ikke være nogen kontakt mellem de kommende adoptivforældre og barnets forældre eller nogen anden person, der har barnet i sin varetægt, før kravene i artikel 4, litra a til c, og i artikel 5, litra a, er opfyldt, medmindre adoptionen finder sted indenfor en familie, eller kontakten er i overensstemmelse med de vilkår, der er fastsat af den kompetente myndighed i oprindelsesstaten.

Artikel 30

1) De kompetente myndigheder i en kontraherende stat skal sørge for at opbevare de oplysninger, de har om barnets herkomst, herunder navnlig oplysninger om dets forældres identitet samt sygdomshistorie.

2) De skal sikre, at barnet eller dets repræsentant har adgang til disse oplysninger under passende vejledning, i det omfang lovgivningen i denne stat tillader det.

Artikel 31

Med forbehold for artikel 30 må personlige oplysninger, der er indsamlet eller fremsendt i henhold til konventionen, især oplysninger som nævnt i artikel 15 og 16, kun anvendes til de formål, som de er indsamlet eller fremsendt til.

Artikel 32

1) Ingen må drage nogen utilbørlig økonomisk eller anden vinding i forbindelse med en international **adoption**s virksomhed.

2) Kun omkostninger og udgifter, herunder rimelige honorarer til personer, der medvirker ved adoptionen, kan kræves eller betales.

3) Ledere, administratorer og ansatte i organer, der medvirker ved en adoption, må ikke modtage betaling, der står i et misforhold til den leverede tjenesteydelse.

Artikel 33

Enhver kompetent myndighed, der konstaterer, at en bestemmelse i konventionen ikke er blevet overholdt, eller at der er en alvorlig risiko for, at den ikke bliver det, skal straks underrette egen centralmyndighed herom. Denne centralmyndighed har ansvar for, at der træffes de nødvendige foranstaltninger.

Artikel 34

Såfremt den kompetente myndighed i den stat, der er modtager af et dokument, kræver det, skal der leveres en bekræftet oversættelse. Medmindre andet er bestemt, påhviler udgifterne til oversættelsen de kommende adoptivforældre.

Artikel 35

De kompetente myndigheder i de kontraherende stater skal behandle adoptionssager hurtigst muligt.

Artikel 36

Hvor der er tale om en stat, som har to eller flere retssystemer med hensyn til

adoption, der finder anvendelse i forskellige territoriale enheder, skal

a) enhver henvisning til bopæl i denne stat fortolkes som værende bopælen i en territorial enhed i den pågældende stat;

b) enhver henvisning til denne stats lov fortolkes som den lov, der er gældende i den pågældende territoriale enhed;

c) enhver henvisning til de kompetente myndigheder eller de offentlige myndigheder i denne stat fortolkes som de myndigheder, der er bemyndigede til at handle i den pågældende territoriale enhed;

d) enhver henvisning til autoriserede organer i denne stat fortolkes som de organer, der er autoriseret i den pågældende territoriale enhed.

Artikel 37

Hvor der er tale om en stat, som har to eller flere retssystemer med hensyn til adoption, der finder anvendelse på forskellige grupper af personer, skal enhver henvisning til loven i denne stat fortolkes som en henvisning til det retssystem, der er præciseret ved lov i denne stat.

Artikel 38

En stat, i hvilken forskellige territoriale enheder har deres egne regler med hensyn til adoption, er ikke forpligtet til at anvende konventionen i tilfælde, hvor en stat med et forenet retssystem ikke ville være forpligtet til at anvende den.

Artikel 39

1) Konventionen har ikke nogen indvirkning på noget internationalt instrument, som de kontraherende stater er part i, og som indeholder bestemmelser på områder, der er reguleret af denne konvention, medmindre der er afgivet en modsat erklæring af de stater, der er parter i et sådant instrument.

2) Enhver kontraherende stat kan indgå aftaler med en eller flere andre kontraherende stater med henblik på at fremme konventionens anvendelse i deres gensidige forhold. Sådanne aftaler kan kun fravige bestemmelserne i artikel 14 til 16 og 18 til 21. De stater, som har indgået sådanne aftaler skal fremsende en genpart til konventionens depositar.

Artikel 40

Der accepteres ikke forbehold til konventionen.

Artikel 41

Konventionen skal finde anvendelse i hvert tilfælde, hvor en anmodning i medfør af artikel 14 modtages efter konventionens ikrafttræden i modtagerstaten og i oprindelsesstaten.

Artikel 42

Generalsekretæren for Den internationale privatretlige Haagerkonference indkalder jævnligt et særligt udvalg, der skal undersøge konventionens anvendelse i praksis.

KAPITEL VII - AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 43

1) Konventionen er åben for undertegnelse af de stater, der var medlemmer af Den internationale privatretlige Haagerkonference på tidspunktet for dens 17. samling, samt af de øvrige stater, der deltog i denne samling.

2) Den skal ratificeres, accepteres eller godkendes, og ratifikations-, accept- eller godkendelsesinstrumenterne skal deponeres i udenrigsministeriet i Kongeriget Nederlandene, som er konventionens depositar.

Artikel 44

1) Enhver anden stat kan tiltræde konventionen efter dens ikrafttræden i henhold til artikel 46, stk. 1.

2) Tiltrædelsesinstrumentet skal deponeres hos depositaren.

3) Tiltrædelsen har kun retsvirkning i forholdet mellem den tiltrædende stat og de kontraherende stater, der ikke har gjort indsigelse mod dennes tiltrædelse inden seks måneder efter modtagelsen af den i artikel 48, litra b, nævnte bekendtgørelse. En sådan indsigelse kan ligeledes rejses af enhver stat på tidspunktet for dens ratifikation, accept eller godkendelse af konventionen efter tiltrædelsen. Sådanne indsigelser skal meddeles til depositaren.

Artikel 45

1) En stat, der består af to eller flere territoriale enheder, i hvilke der anvendes forskellige retssystemer med hensyn til de forhold, som er omhandlet i denne konvention, kan i forbindelse med undertegnelsen, ratifikationen, accepten, godkendelsen eller tiltrædelsen erklære, at denne konvention skal finde anvendelse i samtlige territoriale enheder eller kun i én eller flere af disse, og den kan til enhver tid ændre erklæringen ved at afgive en ny erklæring.

2) Disse erklæringer skal meddeles til depositaren og udtrykkeligt angive, i hvilke territoriale enheder konventionen finder anvendelse.

3) Hvis en stat ikke afgiver nogen erklæring i henhold til nærværende artikel, finder konventionen anvendelse i samtlige territoriale enheder i denne stat.

Artikel 46

1) Konventionen træder i kraft den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter deponeringen af det tredie ratifikations-, accept-, eller godkendelsesinstrument, der er nævnt i artikel 43.

2) Herefter skal konventionen træde i kraft:

a) for hver stat, som ratificerer, accepterer eller godkender den på et senere tidspunkt, eller som tiltræder den, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter deponeringen af dens ratifikations-, accept-, godkendelses- eller tiltrædelsesinstrument;

b) for de territoriale enheder, som konventionen er blevet udvidet til at gælde for i henhold til artikel 45, den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tre måneder efter den i denne artikel omhandlede meddelelse.

Artikel 47

1) Enhver stat, der er part i konventionen, kan opsig denne ved en skriftlig meddelelse til depositaren.

2) En opsigelse bliver virksom den første dag i den måned, der følger efter udløbet af en periode på tolv måneder efter den dag, på hvilken meddelelsen om opsigelsen blev modtaget af depositaren. Når der i meddelelsen er angivet en længere opsigelsesperiode, bliver opsigelsen virksom efter udløbet af den pågældende

længere periode efter den dag, på hvilken meddelelsen er modtaget.

Artikel 48

Depositaren skal underrette medlemsstaterne af Den internationale privatretlige Haagerkonference, de øvrige stater, som deltog i den 17. samling, samt de stater, som har tiltrådt konventionen i henhold til artikel 44, om:

a) de i artikel 43 omhandlede undertegnelser, ratifikationer, accepter og godkendelser;

b) de i artikel 44 omhandlede tiltrædelser og indsigelser mod tiltrædelser;

c) datoen for konventionens ikrafttræden efter artikel 46;

d) de erklæringer og udnævnelser som er nævnt i artikel 22, 23, 25 og 45;

e) de i artikel 39 nævnte aftaler;

f) de i artikel 47 omhandlede opsigelser.

Til bekræftelse heraf har de undertegnede, der er behørigt bemyndigede hertil, undertegnet denne konvention.

Udfærdiget i Haag, den 29. maj 1993, på engelsk og fransk, idet begge tekster har samme gyldighed, i ét eksemplar, som skal deponeres i Kongeriget Nederlandenes regerings arkiv, og hvoraf en bekræftet genpart vil blive fremsendt ad diplomatisk vej til hver af de stater, som var medlem af Den internationale privatretlige Haagerkonference på tidspunktet for dens 17. samling, samt til hver af de øvrige stater, som deltog i denne samling.

RECOMMENDED MODEL FORM

STATEMENT OF CONSENT TO THE ADOPTION

*Hague Convention of 29 May 1993
on Protection of Children and Co-operation
in Respect of Intercountry Adoption*

I STATEMENT OF CONSENT

Read the following statements carefully before completing them. Sign below only when you fully understand each statement. You have the right to receive any counselling or information which you may want to have about the effects of your consent. You have the right, if you so desire, to receive a copy of this document.

You should not have received any payment or compensation of any kind made or offered for the purpose of obtaining your consent to the adoption of the child.

I, the undersigned:

Family name:
First name(s):
Date of birth: day month year
Habitual residence:

mother ☐ father ☐ legal representative ☐ of the child:

Family name:
First name(s):
Sex: male ☐ female ☐
Date of birth: day month year
Place of birth:
Habitual residence:

declare as follows:

- 1 - I freely consent, without threat or coercion, to the adoption of this child.
- 2 - I understand that my child may be adopted by spouses or a person residing abroad.
- 3 - I understand that the adoption of this child will create a permanent parent-child relationship with the adoptive parent(s).
- 4 - I give my consent for the purpose of an adoption that terminates the **pre-existing** legal parent-child relationship between the child and his or her mother and father.¹

¹ States whose law permits the pre-existing legal parent-child relationship to continue may, where necessary, adapt this clause, taking into account the requirements of the Convention, in particular Article 27.

5 - 1 have been informed that I may withdraw my consent until
and that After that date my consent will be irrevocable.

I declare that I have fully understood the above statements.

Done at on

Signature or Mark:

*

II DECLARATION OF WITNESS (ES) (where required by law or by the
circumstances, *e.g.* in the case of illiterate or handicapped persons)

* *

III CERTIFICATION OF THE AUTHORITY AUTHORIZED TO ATTEST THE CONSENT

Name:

Title:

I hereby certify that the person (and the witness(es)) named or
identified above appeared before me this date and signed this document in
my presence.

Done at on

Signature / Seal:

DÉCLARATION DE CONSENTEMENT A L'ADOPTION

*Convention de La Haye du 29 mai 1993
sur la protection des enfants et la coopération
en matière d'adoption internationale*

I DÉCLARATION DE CONSENTEMENT

Lisez attentivement le present document avant de le completer. Ne le signez que si vous en comprenez pleinement chaque proposition. Vous avez le droit de recevoir tous les conseils et informations que vous souhaitez sur les consequences de votre consentement. Vous avez le droit de recevoir, si vous le désirez, une copie de ce document.

Vous devez n'avoir regu ni paiement ni contrepartie d'aucune sorte tendant a obtenir votre consentement à l'adoption de l'enfant.

Je, soussigné(e):

Nom de famille:
Prénoms ou surnoms:
Date de naissance: jour mois année
Résidence habituelle:

mère ☐ père ☐ représentant légal ☐ de l'enfant suivant:

Nom de famille:
Prénoms ou surnoms:
Sexe: masculin ☐ féminin ☐
Date de naissance: jour mois année
Lieu de naissance:
Résidence habituelle:

declare ce qui suit:

- 1 - Je donne librement, sans pression ni contrainte, mon consentement k l'adoption de eet enfant.
- 2 - Je suls conscient(e) que l'enfant pourra être adopté par des époux ou une personne résidant a l'étranger.
- 3 - Je suis conscient(e) que l'adoption de eet enfant aura pour effet d'établir un lien de filiation avec les parents adoptifs/le parent adoptif.
- 4 - Je donne mon consentement à une adoption qui aura pour effet de rompre le lien de filiation entre eet enfant et sa mere et son père¹.

¹ Les Etats dont la loi permet le maintien de ce lien de filiation peuvent adapter au besoin le libelle de cette clause, en tenant compte des conditions de la Convention et notamment de son article 27.

5 - J'ai été averti(e) que je peux retirer mon consentement jusqu'au
..... et qu'après cette date, mon consentement sera irrévocable.

Je déclare avoir compris le sens et la portée de ce qui précède.

Lieu:, date:
Signature ou marque en tenant lieu:

*
* *

II ATTESTATION DE TÉMOIN(S) (si requise par la loi ou les circonstances,
par exemple pour le cas des personnes illettrées ou **handicapées**)

* *

III ATTESTATION DE L'AUTORITÉ HABILITÉE A RECEVOIR LE CONSENTEMENT

Nom de l'autorité:

Titre ou qualité:

Je certifie que le déclarant (et les témoins) visé(s) ci-dessus
a(ont) comparu devant moi et signe le présent document en ma
présence.

Lieu: date:

Signature et sceau:

RECOMMENDED MODEL FORM

CERTIFICATE OF CONFORMITY OF INTERCOUNTRY ADOPTION

*Article 23 of the Hague Convention of 29 May 1993
on Protection of Children and Co-operation
in Respect of Intercountry Adoption*

1 - The undersigned authority:

(Name and address of the competent authority of the State of adoption)

2 - Hereby certifies that the child:

Family name:
First name(s):
Sex: Male ☐ Female ☐
Date of birth: day month year
Place of birth:
Habitual residence:

3 - Was adopted according to the decision of the following authority:

Date of the decision:

Date at which the decision became final:

(If the adoption was made otherwise than by a decision of an authority, please specify the equivalent details)

4 - By the following person(s):

a Family name of the adoptive father:
First name(s):
Date of birth: day month year
Place of birth:
Habitual residence at the time of the adoption:

b Family name of the adoptive mother:
First name(s):
Date of birth: day month year
Place of birth:
Habitual residence at the time of the adoption:

5 - **The** undersigned authority certifies that the adoption was made in accordance with the Convention and that the agreements under Article 17, sub-paragraph c, were given by:

a **Name and** address of the Central Authority¹ of the State of origin: . . .

Date of the agreement:

b **Name and** address of the Central Authority¹ of the receiving State:

Date of the agreement:

- 6 - ☐ The adoption had the effect of terminating the pre-existing legal parent-child **relationship**.
- ☐ The adoption did not have the effect of terminating the pre-existing legal parent-child relationship.

Done at on

Signature / Seal

CERTIFICAT DE CONFORMITÉ D'UNE ADOPTION INTERNATIONALE

*Article 23 de la Convention de La Haye du 29 mai 1993
sur la protection des enfants et la coopération
en matière d'adoption internationale*

1 - L'autorité soussignée:

(Nom et adresse de l'autorité compétente de l'Etat où l'adoption a eu lieu)

2 - Atteste que l'enfant:

Nom de famille:
Prénoms ou surnoms:
Sexe: masculin ☐ féminin ☐
Date de naissance: jour . . . mois . . . année . . .
Lieu de naissance:
Résidence habituelle:

3 - A été adopté en vertu de la décision de l'autorité suivante:

En date du:
Cette décision est définitive depuis le:

*(Au cas où l'adoption a eu lieu de façon autre que par décision d'une
autorité, veuillez préciser les données correspondantes)*

4 - Par la ou les personne(s) suivante(s):

- a Nom de famille de l'adoptant:
Prénoms ou surnoms:
Date de naissance: jour . . . mois . . . année . . .
Lieu de naissance:
Résidence habituelle au moment de l'adoption:
- b Nom de famille de l'adoptante:
Prénoms ou surnoms:
Date de naissance: jour . . . mois . . . année . . .
Lieu de naissance:
Résidence habituelle au moment de l'adoption:

5 - L'autorite soussignée constate que l'adoption attestée ci-dessus est conforme à la Convention et que les acceptations prévues à l'article 17, lettre c, de celle-ci ont été données par:

a Nom et adresse de l'Autorité centrale¹ de l'Etat d'origine:

Acceptation donnée le:

b Nom et adresse de l'Autorite centrale¹ de l'Etat d'accueil:

Acceptation donnée le:

6 - ☐ L'adoption a eu pour effet de rompre le lien préexistant de filiation

☐ L'adoption n'a pas eu pour effet de rompre le lien préexistant de filiation.

Lieu: date:

Signature / Sceau

Justitsministeriet
Civilrettsdirektoratet

Den 30 MRS 1992
Civ.dir.j.nr. 1985-30100-13
1985-30101-25
1985-30102-12
+ 1 bilag.

Vedlagt fremsendes tilladelse til at yde adoptionshjælp på de vilkår, der er nævnt i autorisationen.

Tilladelsen gælder fra den 1. april 1992 til den 1. april 1997. Samtidig bortfalder organisationens autorisation af 5. september 1986.

Civilrettsdirektoratet kan afslå at forlænge tilladelsen og kan til enhver tid tilbagekalde eller begrænse tilladelsen eller ændre vilkårene for denne, såfremt:

- 1) organisationen overtræder vilkårene for tilladelsen eller direktoratets øvrige forskrifter,
- 2) organisationens forhold iøvrigt efter direktoratets skøn gør det påkrævet, eller
- 3) ændrede formidlingsmuligheder, ændrede regler eller en mere hensigtsmæssig tilrettelæggelse af formidlingsarbejdet efter direktoratets skøn gør det påkrævet.

Civilrettsdirektoratet skal samtidig præcisere, at organisationen ikke må give ansøgerne oplysning om, at der er bragt et barn i forslag, hvis barnet ligger udenfor den generelle godkendelse, jf. cirkulærskrivelse af 19. februar 1985 (A3/1985), og at det er organisationens pligt at fremskaffe alle nødvendige oplysninger om barnet til brug for samrådets matching, så vidt det overhovedet er muligt, jf. autorisationens § 5.

Endelig skal Civilrettsdirektoratet bemærke, at man ikke på nuværende tidspunkt har fundet det hensigtsmæssigt at foretage ændringer i autorisationerne på baggrund af

.../...

det arbejde, der for tiden foregår i Haag med henblik på vedtagelse af en konvention om **adoption. Såfremt** det ved arbejdets afslutning viser sig at være hensigtsmæssigt eller **påkrævet**, vil **spørgsmålet** blive taget op til overvejelse til den tid.

P.M.V.

C. Roshoirr

/

B. D. Bendsen

Genpart til:

Folketingets Retsudvalg.

Kopi af autorisationerne vedlægges.

Man kan samtidig oplyse, at der i forbindelse med fornyelsen af autorisationerne har fundet drøftelser sted mellem Civilretsdirektoratet og organisationerne vedrørende organisationernes økonomiske forhold m.v.

Civilretsdirektoratet vil senere fremsende kopi af mødereferat.

P.M.V.

E.B.

B. D. Bendsen

**Adoption Center,
Eckersbergsgade 17, 1.,
8000 Århus C.**

**Terre des Hommes,
Egen Møllevej 1,
6430 Nordborg.**

**Danadopt,
Birkerød Hovedgade 24,
3460 Birkerød.**

Kapitel 1

Adoptionshjælp

§ 1. I medfør af adoptionslovens § 30 giver justitsministeren den selvejende institution "Adoption Center" tilladelse til at yde bistand til at skaffe forbindelse mellem personer, der ønsker at adoptere, og et barn med henblik på adoption og til at gennemføre en adoption (adoptionshjælp).

Stk. 2. Civilretsdirektoratet kan fastsætte nærmere regler om organisationens virksomhed og kan til enhver tid ændre reglerne og give organisationen bestemte pålæg vedrørende sagsbehandlingen.

§ 2. Adoptionshjælp må alene ydes personer med bopæl i Danmark med henblik på adoption af børn, som ikke har statsborgerskab eller bopæl i et nordisk land.

Stk. 2. Civilretsdirektoratet kan give organisationen tilladelse til at yde adoptionshjælp i andre enkelttilfælde.

§ 3. Når en adoptionshjælpsorganisation modtager anmodning fra adoptionsansøgere om bistand til at få anvist et barn, skal organisationen fremsende ansøgernes sag til en amtskommune (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) til adoptionsundersøgelse.

Stk. 2. Godkendes ansøgerne som adoptanter, forelægger organisationen i fornødent omfang de oplysninger, som er modtaget fra amtskommunen (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) for sin udenlandske formidlingspart med anmodning om at foreslå et barn til ansøgerne inden for godkendelsens rammer.

§ 4. Når den udenlandske formidlingspart foreslår et barn til ansøgerne, skal organisationen forelægge de modtagne oplysninger om barnet for amtskommunen (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) til afgørelse af, om samrådet kan tiltræde forslaget.

Stk. 2. Tiltrædes forslaget, skal organisationen indhente opholdstilladelse til barnet og i barnets hjemland sørge for, at der træffes de foranstaltninger, herunder vedrørende samtykke til adoption og til barnets udrejse, som er nødvendige efter hjemlandets ret og de danske adoptionsregler. Organisationen skal endvidere sørge for, at barnet rejser til Danmark under behørig ledsagelse, eller hvis ansøgernes tilstedeværelse i barnets hjemland er nødvendig, bistå ansøgerne med at tilrettelægge rejse og ophold og med at udføre de nødvendige krav på stedet. Børn, ledsagerpersonale og adoptionsansøgere skal være forsikret under rejsen.

§ 5. Adoptionsmyndighederne kan anmode om, at organisationen i barnets hjemland, så vidt det er muligt, fremskaffer de oplysninger og træffer de foranstaltninger, som adoptionsmyndighederne finder nødvendige.

§ 6. Organisationen må ikke medvirke til, at et udenlandsk barn bringes til Danmark med adoption for øje, før adoptionsområdet har tilrådt, at ansøgerne adopterer barnet.

Kapitel 2

De udenlandske formidlingsparter

§ 7. Organisationen må alene samarbejde med personer, institutioner og myndigheder (formidlingsparter) i giverlandene:

- 1) hvis virksomhed er lovlig efter reglerne i giverlandet, og som er bekendt med og indstillet på at overholde vilkårene for adoptionsformidling i Danmark,
- 2) hvis virksomhed er bestemt af børneforsorgsmæssige hensyn og drives på et etisk og fagligt forsvarligt plan, og
- 3) som må antages at formå at opfylde disse betingelser.

Stk. 2. Kan der være tvivl om, at formidlingsparten kan opfylde betingelserne i stk. 1, skal organisationen forelægge sagen for Civilretsdirektoratet.

§ 8. Organisationen skal ved kontakt med formidlingsparter og udenlandske myndigheder orientere om danske adoptionsforhold og ved aftaler eller **på anden måde virke for**, at der ikke anvises børn til danske adoptionsansøgere i strid med danske adoptionsregler.

§ 9. Organisationen skal søge at indgå aftaler med den udenlandske formidlingspart med henblik **på at sikre**, at **formidlingsparten** kun **anviser børn til adoptionsansøgere** i Danmark gennem en dansk adoptionshjælpsorganisation.

§ 10. Organisationen må ikke indlede samarbejde eller drøftelser herom med en formidlingspart, som i forvejen samarbejder eller har drøftelser herom med en anden dansk **adoptionshjælpsorganisation**.

Stk. 2. Inden et samarbejde eller nærmere drøftelser herom indledes, skal organisationen underrette Civilretsdirektoratet. Det samme gælder, hvor drøftelser afsluttes uden aftale om samarbejde, og hvor et samarbejde ophører.

§ 11. Organisationen må foruden betaling for omkostninger vedrørende de anviste børn alene yde formidlingsparten støtte til humanitære formål.

§ 12. Organisationen skal løbende og af egen drift underrette Civilretsdirektoratet om væsentlige adoptionsmæssige forhold, herunder oplysninger om formidlingsmulighederne, om holdninger til dansk adoptionsformidling i andre lande og om ulovlige formidlingsforhold.

Kapitel 3

Organisationsmæssige forhold

§ 13. Organisationens vedtægter må ikke ændres uden Civilretsdirektoratets samtykke.

§ 14. Der skal i organisationens bestyrelse være medlemmer med lægelig og juridisk indsigt og indsigt i socialt arbejde og international adoptionsformidling.

Stk. 2. Ændringer i bestyrelsens sammensætning, herunder nyvalg af formand og næstformand, skal inden 14 dage anmeldes til Civilretsdirektoratet.

§ 15. Organisationen skal opretholde et centralkontor, hvortil henvendelser fra myndigheder og adoptionsansøgere kan rettes inden for almindelig kontortid.

Stk. 2. Organisationens bogholderi og journalsystem skal føres på sagkyndig måde.

Stk. 3. Organisationen skal råde over medarbejdere med indsigt i og erfaring med adoptionsarbejde og medarbejdere med læge- eller sygeplejeuddannelse eller anden særlig erfaring til ledsagelse af adoptivbørn, som ikke afhentes af adoptionsansøgerne, under rejsen fra giverlandet.

Stk. 4. Ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, som er bemyndiget til at optræde på organisationens vegne udadtil, skal anmeldes til Civilretsdirektoratet inden 14 dage.

§ 16. Medlemmer af bestyrelsen, medarbejdere og andre, der virker i organisationens

tjeneste, har tavshedspligt med hensyn til oplysninger om private forhold, som de bliver bekendt med under deres virksomhed inden for organisationen. De må endvidere ikke deltage i beslutninger vedrørende adoptionssager, hvori de selv eller deres nærmeste er part.

§ 17. Organisationen skal underrette Civilretsdirektoratet om størrelsen af det gebyr, som ansøgerne skal betale til organisationen. Indbetalte gebyrer må kun anvendes i takt med ekspeditionernes udførelse på de enkelte sager. Indtil da skal gebyrerne anbringes på en sådan måde, at ansøgerne sikres mod tab.

§ 18. Organisationen skal tilrettelægge sin økonomi på en sådan **måde**, at det sikres, at igangværende sager kan færdigbehandles også i tilfælde af formidlingsvirksomhedens ophør og skal med henblik herpå afsætte et beløb på en særlig konto mindst svarende til et års budget eller efter aftale med Civilretsdirektoratet stille bankgaranti eller tegne forsikring for samme beløb.

§ 19. Overskud fra formidlingsvirksomheden eller fra andre kilder må alene anvendes til humanitært arbejde.

§ 20. Organisationen skal udarbejde årsregnskab vedrørende såvel formidlingsvirksomheden som organisationens øvrige forhold. Regnskabet skal revideres af en statsautoriseret revisor eller registreret revisor og inden 14 dage efter godkendelse indsendes til Civilretsdirektoratet, Familieretskontoret.

§ 21. Organisationen skal efter anmodning give Civilretsdirektoratet oplysning om organisationens økonomiske, personalemæssige og andre forhold, herunder om behandlingen af konkrete sager om adoptionshjælp.

Justitsministeriet, den 30. MRC 1992

Hans Engell

B. D. Bendsen

Kapitel 1

Adoptionshjælp

§ 1.1 medfør af adoptionslovens § 30 giver justitsministeren foreningen "Terre des Hommes" tilladelse til at yde bistand til at skaffe forbindelse mellem personer, der ønsker at adoptere, og et barn med henblik på adoption og til at gennemføre en adoption (adoptionshjælp).

Stk. 2. Civilretsdirektoratet kan fastsætte nærmere regler om foreningens virksomhed og kan til enhver tid ændre reglerne og give foreningen bestemte pålæg vedrørende sagsbehandling.

§ 2. Adoptionshjælp må alene ydes personer med bopæl i Danmark med henblik på adoption af børn, som ikke har statsborgerskab eller bopæl i et nordisk land.

Stk. 2. Civilretsdirektoratet kan give foreningen tilladelse til at yde adoptionshjælp i andre enkelttilfælde.

Stk. 3. Med hensyn til Holt Children's Services, Korea, må foreningen alene formidle børn med fysisk handicap og børn over 5 år. Kan der være tvivl om, hvorvidt et barn er omfattet heraf, skal foreningen drøfte spørgsmålet med Danadopt. I tilfælde af uenighed forelægges spørgsmålet for Civilretsdirektoratet til afgørelse.

§ 3. Når en adoptionshjælpsorganisation modtager anmodning fra adoptionsansøgere om bistand til at få anvist et barn, skal foreningen fremsende ansøgernes sag til en amtskommune (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) til adoptionsundersøgelse.

Stk. 2. Godkendes ansøgerne som adoptanter, forelægger foreningen i fornødent omfang de oplysninger, som er modtaget fra amtskommunen (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) for sin udenlandske formidlingspart med anmodning om at foreslå et barn til ansøgerne inden for godkendelsens rammer.

§ 4. Når den udenlandske formidlingspart foreslår et barn til ansøgerne, skal foreningen forelægge de modtagne oplysninger om barnet for amtskommunen (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) til afgørelse af, om samrådet kan tiltræde forslaget.

Stk. 2. Tiltrædes forslaget, skal foreningen indhente opholdstilladelse til barnet og i barnets hjemland sørge for, at der træffes de foranstaltninger, herunder vedrørende samtykke til adoption og til barnets udrejse, som er nødvendige efter hjemlandets ret og de danske adoptionsregler. Organisationerne skal endvidere sørge for, at barnet rejser til Danmark under behørig ledsagelse, eller hvis ansøgernes tilstedeværelse i barnets hjemland er nødvendig, bistå ansøgerne med at tilrettelægge rejsen og ophold og med at udføre de nødvendige krav på stedet. Børn, ledsagerpersonale og adoptionsansøgere skal være forsikret under rejsen.

§ 5. Adoptionsmyndighederne kan anmode om, at foreningen i barnets hjemland, så vidt det er muligt, fremskaffer de oplysninger og træffer de foranstaltninger, som adoptionsmyndighederne finder nødvendige.

§ 6. Foreningen må ikke medvirke til, at et udenlandsk barn bringes til Danmark med adoption for øje, før adoptionssamrådet har tiltrådt, at ansøgerne adopterer barnet.

Kapitel 2

De udenlandske formidlingsparter

§ 7. Foreningen må alene samarbejde med personer, institutioner og myndigheder (formidlingsparter) i giverlandene:

- 1) hvis virksomhed er lovlig efter reglerne i giverlandet, og som er bekendt med og indstillet på at overholde vilkårene for adoptionsformidling i Danmark,
- 2) hvis virksomhed er bestemt af børneforsorgsmæssige hensyn og drives på et etisk og fagligt forsvarligt plan, og
- 3) som må antages at formå at opfylde disse betingelser.

Stk. 2. Kan der være tvivl om, at formidlingsparten kan opfylde betingelserne i stk. 1, skal foreningen forelægge sagen for Civilretsdirektoratet.

§ 8. Foreningen skal ved kontakt med formidlingsparter og udenlandske myndigheder orientere om danske adoptionsforhold og ved aftaler eller på anden måde virke for, at der ikke anvises børn til danske adoptionsansøgere i strid med danske adoptionsregler.

§ 9. Foreningen skal søge at indgå aftaler med den udenlandske formidlingspart med henblik på at sikre, at formidlingsparten kun anviser børn til adoptionsansøgere i Danmark gennem en dansk adoptionshjælpsorganisation.

§ 10. Foreningen må ikke indlede samarbejde eller drøftelser herom med en formidlingspart, som i forvejen samarbejder eller har drøftelser herom med en anden dansk adoptionshjælpsorganisation.

Stk. 2. Inden et samarbejde eller nærmere drøftelser herom indledes, skal foreningen underrette Civilretsdirektoratet. Det samme gælder, hvor drøftelser afsluttes uden aftale om samarbejde, og hvor et samarbejde ophører.

§ 11. Foreningen må foruden betaling for omkostninger vedrørende de anviste børn alene yde formidlingsparten støtte til humanitære formål.

§ 12. Foreningen skal løbende og af egen drift underrette Civilretsdirektoratet om væsentlige adoptionsmæssige forhold, herunder oplysninger om formidlingsmulighederne, om holdninger til dansk adoptionsformidling i andre lande og om ulovlige formidlingsforhold.

Kapitel 3

Organisationsmæssige forhold

§ 13. Foreningens vedtægter må ikke ændres uden Civilretsdirektoratets samtykke.

§ 14. Der skal i foreningens bestyrelse være medlemmer med lægelig og juridisk indsigt og indsigt i socialt arbejde og international adoptionsformidling.

Stk. 2. Ændringer i bestyrelsens sammensætning, herunder nyvalg af formand og næstformand, skal inden 14 dage anmeldes til Civilretsdirektoratet.

§ 15. Foreningen skal opretholde et centralkontor, hvortil henvendelser fra myndigheder og adoptionsansøgere kan rettes inden for almindelig kontortid.

Stk. 2. Foreningens bogholderi og journalsystem skal føres på sagkyndig måde.

Stk. 3. Foreningen skal råde over medarbejdere med indsigt i og erfaring med **adoption**sarbejde og medarbejdere med læge- eller sygeplejeuddannelse eller anden særlig erfaring til ledsagelse af adoptivbørn, som ikke afhentes af adoptionsansøgerne, under rejsen fra giverlandet.

Stk. 4. Ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, som er bemyndiget til **at optræde** på foreningens vegne udadtil, skal anmeldes til Civilretsdirektoratet inden 14 **dage**.

§ 16. Medlemmer af bestyrelsen, medarbejdere og andre, der virker i foreningens **tjene-**

ste, har tavshedspligt med hensyn til oplysninger om private forhold, som de bliver bekendt med under deres virksomhed inden for foreningen. De må endvidere ikke deltage i beslutninger vedrørende adoptionssager, hvori de selv eller deres nærmeste er part.

§ 17. Foreningen skal underrette Civilretsdirektoratet om størrelsen af det gebyr, som ansøgerne skal betale til foreningen. Indbetalte gebyrer må kun anvendes i takt med ekspe-
ditionernes udførelse på de enkelte sager. Indtil da skal gebyrerne anbringes på en så-
dan måde, at ansøgerne sikres mod tab.

§ 18. Foreningen skal tilrettelægge sin økonomi på en sådan måde, at det sikres, at
igangværende sager kan færdigbehandles også i tilfælde af formidlingsvirksomhedens
ophør og skal med henblik herpå afsætte et beløb på en særlig konto mindst svarende til
et års budget eller efter aftale med Civilretsdirektoratet stille bankgaranti eller tegne for-
sikring for samme beløb.

§ 19. Overskud fra formidlingsvirksomheden eller fra andre kilder må alene anvendes til
humanitært arbejde.

§ 20. Foreningen skal udarbejde årsregnskab vedrørende såvel formidlingsvirksomheden
som foreningens øvrige forhold. Regnskabet skal revideres af en statsautoriseret revisor
eller registreret revisor og inden 14 dage efter godkendelse indsendes til Civilretsdirekto-
ratet, Familieretskontoret.

§ 21. Foreningen skal efter anmodning give Civilretsdirektoratet oplysning om forenin-
gens økonomiske, personalemæssige og andre forhold, herunder om behandlingen af
konkrete sager om adoptionshjælp.

Justitsministeriet, den 30. MRS 1992

Hans Engell

B. D. Bendsen

Kapitel 1

Adoptionshjælp

§ 1. I medfør af adoptionslovens § 30 giver justitsministeren den selvejende institution "Danadopt" tilladelse til at yde bistand til at skaffe forbindelse mellem personer, der ønsker at adoptere, og et barn med henblik på adoption og til at gennemføre en adoption (adoptionshjælp).

Stk. 2. Civilretsdirektoratet kan fastsætte nærmere regler om organisationens virksomhed og kan til enhver tid ændre reglerne og give organisationen bestemte pålæg vedrørende sagsbehandlingen.

§ 2. Adoptionshjælp må alene ydes personer med bopæl i Danmark med henblik på adoption af børn, som ikke har statsborgerskab eller bopæl i et nordisk land.

Stk. 2. Civilretsdirektoratet kan give organisationen tilladelse til at yde adoptionshjælp i andre enkelttilfælde.

§ 3. Når en adoptionshjælpsorganisation modtager anmodning fra adoptionsansøgere om bistand til at få anvist et barn, skal organisationen fremsende ansøgernes sag til en amtskommune (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) til adoptionsundersøgelse.

Stk. 2. Godkendes ansøgerne som adoptanter, forelægger organisationen i fornødent omfang de oplysninger, som er modtaget fra amtskommunen (i København magistraten, og på Frederiksberg kommunen) for sin udenlandske formidlingspart med anmodning om at foreslå et barn til ansøgerne inden for godkendelsens rammer.

§ 4. Når den udenlandske formidlingspart foreslår et barn til ansøgerne, skal organisationen forelægge de modtagne oplysninger om barnet for amtskommunen (i København magistraten og på Frederiksberg kommunen) til afgørelse af, om samrådet kan tiltræde forslaget.

Stk. 2. Tiltrædes forslaget, skal organisationen indhente opholdstilladelse til barnet og i barnets hjemland sørge for, at der træffes de foranstaltninger, herunder vedrørende samtykke til adoption og til barnets udrejse, som er nødvendige efter hjemlandets ret og de danske adoptionsregler. Organisationens skal endvidere sørge for, at barnet rejser til Danmark under behørig ledsagelse, eller hvis ansøgernes tilstedeværelse i barnets hjemland er nødvendig, bistå ansøgerne med at tilrettelægge rejse og ophold og med at udføre de nødvendige krav på stedet. Børn, ledsagerpersonale og adoptionsansøgere skal være forsikret under **rejsen**.

§ 5. Adoptionsmyndighederne kan anmode om, at organisationen i barnets hjemland, så vidt det er muligt, fremskaffer de oplysninger og træffer de foranstaltninger, som adoptionsmyndighederne finder nødvendige.

§ 6. Organisationens må ikke medvirke til, at et udenlandsk barn bringes til Danmark med adoption for øje, før adoptionssamrådet har tiltrådt, at ansøgerne adopterer barnet.

Kapitel 2

De udenlandske formidlingsparter

§ 7. Organisationens må alene samarbejde med personer, institutioner og myndigheder (formidlingsparter) i giverlandene:

- 1) hvis virksomhed er lovlig efter reglerne i giverlandet, og som er bekendt med og indstillet på at overholde vilkårene for adoptionsformidling i Danmark,
- 2) hvis virksomhed er bestemt af børneforsorgsmæssige hensyn og drives på et etisk og fagligt forsvarligt plan, og
- 3) som må antages at formå at opfylde disse betingelser.

• Stk. 2. Kan der være tvivl om, at formidlingsparten kan opfylde betingelserne i **stk. 1**, skal organisationen forelægge sagen for Civilretsdirektoratet.

§ 8. Organisationens skal ved kontakt med formidlingsparter og udenlandske myndigheder orientere om danske adoptionsforhold og ved aftaler eller på anden måde virke for, at der ikke anvises børn til danske adoptionsansøgere i strid med danske adoptionsregler.

§ 9. Organisationens skal søge at indgå aftaler med den udenlandske formidlingspart med henblik på at sikre, at formidlingsparten kun anviser børn til adoptionsansøgere i Danmark gennem en dansk adoptionshjælpsorganisation.

§ 10. Organisationen må ikke indlede samarbejde eller drøftelser herom med en formidlingspart, som i forvejen samarbejder eller har drøftelser herom med en anden dansk adoptionshjælpsorganisation.

Stk. 2. Inden et samarbejde eller nærmere drøftelser herom indledes, skal organisationen underrette Civilretsdirektoratet. Det samme gælder, hvor drøftelser afsluttes uden aftale om samarbejde, og hvor et samarbejde ophører.

§ 11. Organisationen må foruden betaling for omkostninger vedrørende de anviste børn alene yde formidlingsparten støtte til humanitære formål.

§ 12. Organisationen skal løbende og af egen drift underrette Civilretsdirektoratet om væsentlige adoptionsmæssige forhold, herunder oplysninger om formidlingsmulighederne, om holdninger til dansk adoptionsformidling i andre lande og om ulovlige formidlingsforhold.

Kapitel 3

Organisationsmæssige forhold

§ 13. Organisationens vedtægter må ikke ændres uden Civilretsdirektoratets samtykke.

§ 14. Der skal i organisationens bestyrelse være medlemmer med lægelig og juridisk indsigt og indsigt i socialt arbejde og international adoptionsformidling.

Stk. 2. Ændringer i bestyrelsens sammensætning, herunder nyvalg af formand og næstformand, skal inden 14 dage anmeldes til Civilretsdirektoratet.

§ 15. Organisationen skal opretholde et centralkontor, hvortil henvendelser fra myndigheder og adoptionsansøgere kan rettes inden for almindelig kontortid.

Stk. 2. Organisationens bogholderi og journalsystem skal føres på sagkyndig måde.

Stk. 3. Organisationen skal råde over medarbejdere med indsigt i og erfaring med adoptionsarbejde og medarbejdere med læge- eller sygeplejeuddannelse eller anden særlig erfaring til ledsagelse af adoptivbørn, som ikke afhentes af adoptionsansøgerne, under rejsen fra giverlandet.

Stk. 4. Ansættelse og afskedigelse af medarbejdere, som er bemyndiget til **at optræde** på organisationens vegne udadtil, skal anmeldes til Civilretsdirektoratet inden **14 dage**.

§ 16. Medlemmer af bestyrelsen, medarbejdere og andre, der virker i organisationens

tjeneste, har tavshedspligt med hensyn til oplysninger om private forhold, som de bliver bekendt med under deres virksomhed inden for organisationen. De må endvidere ikke deltage i beslutninger vedrørende adoptionssager, hvori de selv eller deres nærmeste er part.

§ 17. Organisationen skal underrette Civilretsdirektoratet om størrelsen af det gebyr, som ansøgerne skal betale til organisationen. Indbetalte gebyrer må kun anvendes i takt med ekspeditionernes udførelse på de enkelte sager. Indtil da skal gebyrerne anbringes på en sådan måde, at ansøgerne sikres mod tab.

§ 18. Organisationen skal tilrettelægge sin økonomi på en sådan måde, at det sikres, at igangværende sager kan færdigbehandles også i tilfælde af formidlingsvirksomhedens ophør og skal med henblik herpå afsætte et beløb på en særlig konto mindst svarende til et års budget eller efter aftale med Civilretsdirektoratet stille bankgaranti eller tegne forsikring for samme beløb.

§ 19. Overskud fra formidlingsvirksomheden eller fra andre kilder må alene anvendes til humanitært arbejde.

§ 20. Organisationen skal udarbejde årsregnskab vedrørende såvel formidlingsvirksomheden som organisationens øvrige forhold. Regnskabet skal revideres af en statsautoriseret revisor eller registreret revisor og inden 14 dage efter godkendelse indsendes til Civilretsdirektoratet, Familieretskontoret.

§ 21. Organisationen skal efter anmodning give Civilretsdirektoratet oplysning om organisationens økonomiske, personalemæssige og andre forhold, herunder om behandlingen af konkrete sager om adoptionshjælp.

Justitsministeriet, den 30. MRS 1992

Hans Engell

B. D. Bendsen

Mindretalsbetækning fra Anders Christensen, Adoption & Samfund

1. Indledning

Den følgende mindretalsbetækning er udarbejdet efter nærmere drøftelse med Adoption & Samfunds hovedbestyrelse. Baggrunden for, at vi har fundet det nødvendigt at tage dette skridt, er dels en bekymring for det videre reformarbejde på adoptionsområdet foranlediget af udvalgets arbejdsform frem til nu, og dels uenighed med flertalsbetækningen på en række væsentlige områder, hvor vi generelt finder, at flertalsbetækningen unødigt forsøger at begrænse det videre reformarbejds omfang.

Mindretalsbetækningen er imidlertid ikke udtryk for uenighed om flertalsbetækningens hovedkonklusion: at det er muligt for Danmark at ratificere Haag-konventionen uden større ændringer i den danske lovgivning. Denne konklusion er imidlertid ikke overraskende, og særligt i betragtning af, at Danmark selv har været direkte involveret i forhandlingerne om udformningen af Haag-konventionen, må det undre os, at det skulle tage så lang tid at nå frem til denne konklusion.

Som en konsekvens af vores konkrete kritik af flertalsbetækningen er vi imidlertid i sagens natur heller ikke enige i flertallets forslag til implementering af Haag-konventionen i form af udkast til lovforslag, forslag til ændring af adoptionsbekendtgørelsen og -cirkulæret.

Adoption & Samfund opfatter Haag-konventionen som et værdifuldt element i forhold til at sikre, at international adoption også vil være en mulighed i årene frem. Haag-konventionen er nødvendig som et fælles internationalt instrument for at sikre både rationelle og retvisne vilkår på adoptionsområdet og er desuden en vigtig mulighed for at få udviklet en bedre og smidigere organisation, som generelt kan stabilisere forholdene for international adoption.

I Adoption & Samfund finder vi det særligt glædeligt, at Haag-konventionen i sin præambel fremhæver international adoption, som et positivt instrument i forhold til at tilvejebringe gode livsmuligheder for forældreløse børn. Præambelen siger således, at

*"De stater, som har undertegnet denne konvention, og som erkender...,
at international adoption kan tilbyde fordelen af en varig familie til et barn, til hvem der
ikke kan findes en egnet familie i dets oprindelsesland, ...er blevet enige om ...".*

Denne sætning er, hvor ydmyg den end måtte lyde, udtryk for en international anerkendelse af adoption, som et instrument blandt andre, og dermed reelt et gennembrud for adoptionstanken som sådan.

Sammen med præambelens første sætning, som lyder:

*"De stater, som har undertegnet denne konvention, og som erkender,
at et barn for at kunne opnå en fuldstændig harmonisk udvikling af sin personlighed bør
vokse op i et familiemiljø i en atmosfære, der er præget af glæde, kærlighed og forståelse."*

er der tale om en fornuftig udvidelse af begrebet "barnets tarv" i forhold til den anvendelse begrebet har haft i Danmark. I Danmark anvendes begrebet således ideelt, d.v.s. uden at inddrage de forhold og vilkår, som barnet vil skulle leve under på institutioner i hjemlandet, hvis det ikke adopteres.

Den entusiasme, som vi i Adoption & Samfund nærer for Haag-konventionen, oplever vi ikke genspejlet i udvalgsarbejdet. Dels pga den lange tid der er gået med at nå dertil, hvor vi er i dag, dels i de generelle bemærkninger flertalsbetænkningen fremhæver. Det hedder således bl.a. i flertalsbetænkningen at,

*"Baggrunden for initiativet til Haager-konventionen skal ses i den voldsomme udvikling
inden for international adoption, der er sket verden over siden slutningen af 1960'erne."*

I Adoption & Samfund er vi i tvivl om, hvorvidt der faktisk har fundet en sådan voldsom

udvikling sted (i de skandinaviske lande er antallet af adoptioner ikke ændret væsentligt siden begyndelsen af 1970`erne), og under alle omstændigheder bør dette ikke være baggrunden for Haag-konventionen. Der var i mindst lige så høj grad behov for en Haag-konvention i 1970<sup>s</sup>erne og 1980`erne, som der er i 1990`erne.

Videre fremhæver flertalsbetænkningen, at

"Der er ingen tvivl om, at afgiverlandene lægger stor vægt på Haager-konventionen, og at en dansk ratifikation har afgørende betydning for organisationernes fortsatte samarbejde med de forskellige formidlingslande."

Selvom vi for så vidt er enige i denne betragtning, er den også udtryk for en efter vores opfattelse for passiv indstilling til Haag-konventionen og international adoption. Danmark skal ikke blot ratificere, fordi nogle afgiverlande ønsker det. Danmark skal ratificere, fordi Danmark, som et stort og respekteret modtagerland, har en selvstændig forpligtigelse og et ansvar for at sikre gode og retfærdige vilkår for international adoption uanset hvor børnene kommer fra, og hvor de placeres.

Med disse indledende bemærkninger vil vi i det følgende kort redegøre for vores bekymring vedr. udvalgets arbejdsform frem til nu (afsnit 2), og herefter vil vi i afsnit 3 redegøre for de væsentligste indholdsmæssige indvendinger mod flertals-betænkningen.

2. Udvalgets arbejdsform

Adoption & Samfunds udgangspunkt er for det første, at arbejdet med at ratificere Haag-konventionen burde være påbegyndt, da konventionen blev underskrevet i 1993. Dette fordi Danmark, som et velrennommeret skandinavisk land, ved en ratificering kan være med til at give konventionen et blåt stempel og herigennem sikre, at konventionen opnår almindelig tilslutning, og fordi Danmark, som et privilligeret samfund og som et stort modtagerland må have en særlig forpligtigelse på dette område. Dette synspunkt har Adoption & Samfund og de 3 formidlende organisationer givet udtryk for overfor

Civilretsdirektoratet og i forskellige offentlige udtalelser helt tilbage fra 1993. **For det andet** anser Adoption & Samfund det for presserende - ikke mindst aktualiseret af debatten om kunstig befrugtning - at få gennemført en reform af adoptionslovgivningen i sin helhed i Danmark.

På denne baggrund kan der være grund til kort at redegøre for Adoptionsudvalgets "liv" frem til udvalgets første møde d. 13. maj 1996.

* I maj 1995 bad Justitsministeren en række organisationer om at udpege medlemmer til et adoptionsudvalg. Udvalgets kommissorium var vedlagt.

* Først d. 12. oktober er udvalget endeligt sammensat og medlemmerne beskikket.

* D. 15. november modtager udvalgets medlemmer et brev fra udvalgets formand. I dette brev gøres udvalgets medlemmer opmærksomme på, at *"Inden vi går igang, skal sekretariatet have udarbejdet forskelligt materiale til brug for udvalgets arbejde. Det er derfor nok ikke realistisk, at vi kan afholde det første møde for årsskiftet"*.

* D. 9. februar 1996 orienteres udvalgets medlemmer om *"at sekretariatet er igang med at udarbejde en redegørelse for Haag-konventionen sammenholdt med gældende danske adoptionsregler. Tanken er at give redegørelsen sådan en form, at der allerede på udvalgets første møde vil foreligge et foreløbigt udkast til udvalgets betænkning om Haag-konventionen"*. Det nævnes, at der snarest vil fremkomme forslag til mødedatoer.

* I brev af 15. februar udsendes forslag til mødedatoer startende med d. 13. maj 1996. Mødedatoerne fastlægges endeligt d. 15. marts, hvorefter udvalget ikke hører yderligere før fremsendelsen af udkastet til betænkning d. 1. maj 1996.

Parallelt med dette forløb og tidligere har der offentlig været ført en diskussion om den danske adoptionslovgivning, regler og procedurer.

* I juni 1994 startede Adoption & Samfund en debat om amternes rolle i godkendelsen af

adoptanterne ved at offentliggøre en undersøgelse af variationerne i afslagsprocenterne i amterne. Det vakte debat i løbet af sommeren og efteråret.

* I juni 1995 udgav Adoption & Samfund vores oplæg til reform af adoptionssystemet. Den gav anledning til megen debat i medierne - blandt andet støttes vores oplæg i ledere i samtlige større dagblade.

* I efteråret 1995 vakt debatten på ny, denne gang foranlediget af Etisk Råds redegørelse om kunstig befrugtning, hvor Rådet i enighed påpegede behovet for en ændring af regler mv på adoptionsområdet. I forbindelse med førstebehandling af lov om kunstig befrugtning bekræftede de politiske ordførere behovet for en reform.

* I april 1996 foretog Folketinget førstebehandling af et forslag til folketingsbeslutning om, at regeringen skal fremsætte lovforslag om en række ændringer af adoptionslovgivningen. Ved debatten støtter samtlige partier, at lovgivningen skal kigges efter i sømmene, og der synes f.eks. at være et stort flertal for at lempe vilkårene for adoption og at give forældrene større indflydelse på adoptionsforløbet.

* Herudover har der i perioden været enkeltsager, som har vakt megen debat, og som må opfattes som udtryk for en generel frustration over de danske adoptionsregler.

På baggrund af disse forløb fandt Adoption & Samfunds repræsentant i udvalget, det relevant på første udvalgsmøde

at de seneste politiske meldinger i forbindelse med førstebehandlingen af folketingsbeslutningen blev drøftet og udvalgets arbejde blev planlagt derudfra,

at kommissorium for udvalget blev drøftet mhp at sikre en fælles forståelse,

at udvalget kunne få oplyst, hvilke retningslinier, sekretariatet havde fået inden de skrev det foreliggende udkast til betænkning.

Disse ønsker blev blankt afvist af formanden, som i stedet umiddelbart påbegyndte en konkret udvalgsbehandling af betænkningens første 58 sider.

Adoption & Samfunds repræsentant i udvalget anmodede endvidere på første udvalgsmøde om at få fastlagt en forretningsorden for udvalget, herunder

at udvalget drøftede og vedtog en plan over mødernes forløb og de mål, man styrede efter,

at medlemmerne før møderne modtog dagsorden for møderne, hvoraf det fremgik hvilke emner, man måtte forventet drøftet på mødet,

at der blev taget referat af møderne.

Formanden afslog ligeledes blankt at efterkomme disse ønsker, og pålagde derefter udvalget tavshedspligt, både hvad angik udvalgsarbejdets form som dets indhold. Som konsekvens heraf har Anders Christensen sendt formanden et brev, hvori han har redegjort for de fremsatte ønsker og har taget forbehold for tavshedspligten, eftersom den er et urimeligt krav, taget den i øvrigt fraværende forretningsorden i betragtning.

Der har siden været afholdt i alt 7 møder, hvorunder udkastet er gennemgået, men uden at medlemmerne har haft mulighed for at få ført rettelsesforslag til protokols.

På denne baggrund må Adoption & Samfund med beklagelse konstatere, at udvalget har været sammensat og styret, så det ikke har været muligt at få en dialog om betænkningen i udvalget og at udvalgets procedurer derfor har været medvirkende til, at den foreliggende betænkning ikke har haft mulighed for at kunne opnå tilslutning fra Adoption & Samfunds repræsentant i udvalget.

3. Eksempler på områder hvor Adoption & Samfund ikke kan tilslutte sig flertalsbetænkningen

Som nævnt er Adoption & Samfund enig i flertalsbetænkningens hovedkonklusion: at Haag-konventionen kan ratificeres af Danmark uden større ændringer i de danske adoptionsregler. Men her hører enigheden også op.

Betænkningens ærinde synes i høj grad at være et forsvar for de gældende danske regler. Man får det indtryk, at de danske adoptionsregler er de eneste, som vil kunne opfylde Haag-konventionen. Der lægges ikke op til alternative måder at efterleve Haag-konventionen, f.eks. foretages stort set ikke sammenligninger med de øvrige nordiske landes adoptionslovgivning, hvilket ville have været naturligt, når vi på de sociale og kulturelle områder ligner hinanden meget. Helt grotesk bliver det, der hvor de danske regler klart er i modstrid med konventionens ånd. Så skal der virkelig bruges mange ord - og det bliver der så.

Adoption & Samfund har udarbejdet et forslag til reform af det danske adoptionssystem. I dette forslag opstilles et sammenhængende nyt system, bestående af en lang række enkeltforslag. I de følgende vil vi begrænse os til at vise, hvordan betænkningen behandler en række af vores kerneforslag, som uden nogen tvivl ville kunne realiseres under Haag-konventionen. Det drejer sig om følgende: a) forældregodkendelse af afgiverlandenes forslag til barn, b) afskaffelse af 3 måneders reglen, c) bedre rådgivningsmuligheder, d) autorisation af formidlende organisationer, e) stærkere tilsyn med formidlingsarbejdet, f) styring af adoptionsområdet - centralmyndighed, g) nyt system til godkendelse af forældre.

Haag-konventionens overordnede formål fremgår af konventionens præambel. Men herudover er det et formål med konventionen - og indbegrebet af dens **ånd**, at placere ansvaret for internationale adoptioner præcist i giver- og modtagerlande (centralmyndigheden), at giver- og modtagerlande fastlægger en arbejdsdeling og respekterer hinandens beslutninger, at sikre et så smidigt bureaukrati som muligt og at sikre, at centralmyndighederne reelt har kontrol og indsigt med de forhold og handlinger, som de er ansvarlige for.

a. Forældregodkendelse af afgiverlandenes forslag til barn

I henhold til artikel 16 i Haag-konventionen skal centralmyndigheden i oprindelseslandet udarbejde en rapport over barnet, tage hensyn til barnets etniske, sociale og religiøse baggrund, sikre sig at samtykket er afgivet og afgøre, navnlig på grundlag af rapporterne om barnet og de kommende adoptivforældre, om den påtænkte anbringelse er barnets bedste. Det er således oprindelseslandets myndigheder, der afgør matchningen af barn og adoptivforældre.

I artikel 17 er tilføjet yderligere bibetingelser. I betingelse 17 b **står**, at modtagerlandets centralmyndighed skal godkende matchningen når loven eller centralmyndigheden i modtagerlandet kræver det. Hidtil har den danske adoptionsbekendtgørelse krævet det (os bekendt er vi det eneste land i verden som har denne bestemmelse), men hvis bekendtgørelsens paragraf 7 ophæves, bortfalder denne bibetingelse. Det er altså muligt (og i dens ånd), i henhold til konventionen at overlade godkendelsen af matchningen til adoptivforældrene.

Hverken Finland eller Sverige har et sådant krav, og som det formuleres i den svenske betænkning (s. 121–122): "*Inte heller den andra krav blir interessant för Sveriges del eftersom det i svensk rätt inte findes krav på att Sverige i särskilt beslut godkänner utländska beslut, vari adoptivbørn betros adoptivföräldrarna*". I Norge deltager myndighederne kun når oprindelseslandet foreslår et barn udenfor forældre-godkendelsens rammer eller ved "speciel **case**" børn.

Bibetingelse c i artikel 17, kræver at begge staters myndigheder skal godkende, at processen kan fortsætte, men der står intet om, hvordan dette skal foregå. Det kan være en simpel konstatering, som nævnt i det norske høringsudkast, af at adoptivforældrene er forhåndsgodkendt. Den svenske betænkning nævner, at der tidligere var en bestemmelse, der gjorde det muligt for barneværnsnævnet først at godkende adoptanterne for så siden, når barnet er bragt i forslag, at give tilladelse til at barnet blev taget hjem. Det svenske forslag lyder (side 27): "*När et visst barn tillgängligt för adoption, skall socialnämnden pröva om den skall ge tillstånd till at adoptionsförfarandet får fortsätta*".

Den foreliggende flertalsbetænkning fastslår ikke kun, at de hidtige danske regler er i overensstemmelse med Haag-konventionen; men argumenterer meget kraftigt for at bibeholde regler, der er i modstrid med Haag-konventionens ånd. Flertalsbetænkningen går så vidt som at foreslå, at Danmark ikke skal modtage børn fra lande, hvis regelsæt ikke accepterer de danske regler, d.v.s. lande, der ratificerer i overensstemmelse med Haag-konventionen ånd uden dispensationsmulighed.

b. Adoptivbørn på prøve - 3 måneders reglen

I Danmark har vi en besynderlig administrativ praksis (som ikke er formuleret i lov, bekendtgørelser eller cirkulærer), som benævnes 3 måneders reglen.

Først bliver forældrene godkendt, så venter de på barn i forslag fra et giverland, så henter de barnet og bringer det til Danmark - for at have det på "prøve" i 3 måneder. Først efter 3 måneder (og to besøg af amtets sagsbehandler) indgives den danske adoptionsbevilling til behandling. Reglen er absurd - ikke mindst når der er tale om international adoption - og den bliver heller ikke brugt (i Adoption & Samfund er vi bekendt med 2 tilfælde ud af 14.000, og her ville det almindelige danske sociale system også have fungeret). Reglen bliver imidlertid brugt til at legitimere besøg af amtets sagsbehandler. Hvis besøgene har nogen værdi, behøver de naturligvis ikke 3 måneders reglen som begrundelse.

I Adoption & Samfund har vi indtil vi så flertalsbetænkningen været overbeviste om, at en ratificering af Haag-konventionen ville indebære at 3 måneders reglen endeligt ville falde. Allerede i Haag-konventionens artikel 1 opstilles således formålet med hele konventionen. Som punkt c er anført, at de kontraherende stater skal anerkende hinandens adoptionsbevillinger.

I Norge, Sverige og Finland anerkendes udenlandske bevillinger automatisk og ellers gives adoptionsbevillingen så hurtigt som muligt. Det norske høringsudkast refererer fra selve **Haag-konferencen: "Repræsentanterne fra mottakerlandene, bl.a. de norske, ville helst ikke hatt ordning med prøveperioder, bl.a. på grunn av den usikre status barnet har i prøveperioden. Dette ble ikke ansett for at være til barnets beste."** I den svenske betænkning foreslås om selve bevillingsproceduren, at den nuværende ordning, hvor en

udenlandsk bevilling skal godkendes af NIA, bortfalder. Det foreslås at en udenlandsk bevilling automatisk godkendes i Sverige.

Det er derfor også overraskende at finde et så ihærdigt forsvar for 3 måneders reglen i den danske flertalsbetænkning. Flertalsbetænkningen argumenterer adskillige steder (afsnit 6.4.3 og 6.7) med udgangspunkt i, at 3 måneders reglen skal fastholdes, selvom den i afsnit 6.8 fastslår, at *"I praksis vil behovet for bestemmelsen formentlig være ganske ringe. Der findes kun meget få eksempler på mislykkede anbringelser, der får som konsekvens, at adoptionen ikke gennemføres som forudsat"*.

Den særlige danske 3 måneders regel er om noget i strid med Haag-konventionens ånd.

c. Rådgivning

I henhold til Haag-konventionen skal de kompetente myndigheder sikre rådgivning til adoptanterne (artikel 5b) samt fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen (artikel 9c).

Formålet med rådgivning **før** adoption er at fremme den nødvendige erkendelse hos de vordende adoptanter af, hvad en adoption indebærer for børnene og for adoptivforældrene. I dag er der ingen krav om rådgivning og i praksis gives rådgivning af de formidlende organisationer og ved Adoption & Samfunds kurser, hvor ca 75 pct. af adoptionsansøgerne deltager. Den rådgivning, der i et meget varieret omfang forsøges givet under godkendelsen af amtets sagsbehandlere, fungerer ikke. Det er almindeligt anerkendt, at motivationen til at deltage i den nødvendige erkendelsesproces er størst, hvis den foregår i en positiv atmosfære. Såfremt den personlige modningsproces kobles sammen med godkendelsen vil det virke modsat. Dette er også tidligere diskuteret i forbindelse med dansk adoptionslovgivning og f.eks. i betænkningen fra 1976, Godkendelse som adoptivforældre, Betænkning 3 fra justitsministeriets adoptionsudvalg, s. 50-51, anbefales en klar adskillelse af de to dele. Den svenske betænkning om Haag-konventionen

diskuterer rådgivning og foreslår, at de godkendende myndigheder sikrer sig, at forældrene har de kundskaber, der er nødvendige for at adoptere. Betænkningen nævner, at f.eks. deltagelse i en studiekreds om adoption må anses for at være tilstrækkeligt. I følge det finske lovforslag skal de godkendende myndigheder have en rapport, hvoraf det fremgår, at adoptanterne har fået den fornødne rådgivning. Det norske høringsudkast finder, at de gældende regler, hvor rådgivning gives på frivillig basis af socialkontorerne, de formidlende organisationer og evt. statens adoptionskontor, er tilstrækkelig.

I den danske flertalsbetænkning er man ikke konkret. Man fremhæver imidlertid den rådgivning, der gives af amternes sagsbehandlere under godkendelsen. Det er for Adoption & Samfund vigtigt at understrege behovet for dels en adskillelse af rådgivning og godkendelse og dels en styrkelse af rådgivningsmuligheden generelt. I Adoption & Samfunds reformoplæg foreslår vi derfor - som en del af et nyt godkendelsessystem - et obligatorisk og formaliseret **forberedelsesforløb** over et par week-ender for vordende adoptanter.

Rådgivning efter adoption gives i dag i et vist omfang gennem det etablerede, almindelige system, f.eks. af sundhedsplejersker. Desværre gives denne rådgivning kun i forbindelse med adoption af spædbørn og langt fra alle sundhedsplejersker har tilstrækkelig kendskab til de specielle problemer, adoptivbørn kan have. Amternes "rådgivning" begrænser sig til to besøg indenfor 3 måneder og det er vores erfaring, at adoptanterne er meget bevidste om formålet med besøgene: at få godkendelse til at søge adoptionsbevilling (jvnf. ovenfor).

Adoptivfamilierne har i langt de fleste tilfælde ikke noget tungt rådgivningsbehov. Det personlige netværk og det almindelige, etablerede system dækker i langt de fleste tilfælde behovet. Især ved adoption af større børn (over 3 år) kan der imidlertid opstå problemer, der gør det påkrævet med rådgivning/hjælp fra personer med professionel erfaring med netop adoptivbørn. I dag eksisterer der en privat etableret adoptionsrådgivning med forbindelser til de formidlende organisationer og Adoption & Samfund. Den bedste og enkleste måde at dække behovet på ville derfor være, at sikre at kommunerne har vilje og økonomi til at kunne henvise eventuelle relevante adoptivfamilier til en sådan selvstændig og kompetent rådgivningsklinik, samt at sikre at sundhedsplejerskerne generelt har den

nødvendige viden om adoptivbørn.

d. Autorisationsbetingelser for formidlende organisationer

En gennemgående idé i Haag-konventionen er, at adoption er en sag mellem staternes myndigheder, og at disse kan autorisere andre institutioner til bestemte opgaver. Artikel 10, 11 og 12 i Haag-konventionen beskriver minimumskravene for autoriserede organer. Adoption & Samfund ønsker ikke at ændre den hidtidige fordeling af arbejdsopgaver, så den eneste form for autoriserede organer, der kommer på tale, er de formidlende organisationer.

Adoption & Samfund finder, at det vil være i overensstemmelse med konventionens ånd, at formidlende organisationer autoriseres efter klare, strenge og offentliggjorte kriterier. Dette er ikke tilfældet i dag.

Samtidig finder vi, at enhver organisation, der kan opfylde disse kriterier bør kunne autoriseres. Dette er heller ikke tilfældet i dag. Tværtimod eksisterer der en ikke nedskrevet beslutning om, at der kun må være højst 3 formidlende organisationer i Danmark. Dette er for det første i strid med konventionens ånd og for det andet til stor skade for lysten og incitamentet til at udvikle formidlingsområdet.

e. Tilsynet med de formidlende organisationer

Tilsynet med de formidlende organisationer varetages i dag af Justitsministeriet (Civilretsdirektoratet). Der er tale om et meget begrænset og stort set udelukkende reaktivt tilsyn. Herudover er tilsynet med de formidlende organisationers internationale arbejde stort set ikke eksisterende.

Der har længe været behov for et bedre tilsyn. Ikke fordi vi i Adoption & Samfund tror, de formidlende organisationer gør noget de ikke burde, men netop for at sikre sig mod enhver

tvivl. Et eksempel som burde have været undgået via et tilsyn, var de prisstigninger de tre formidlende organisationer gennemførte umiddelbart efter Folketinget havde vedtaget at yde et adoptionstilskud til adoptivfamilierne. Prisstigningen matchede netop tilskuddet, og fandt sted på et tvivlsomt grundlag bl.a. fordi den største af de formidlende organisationer i gennem flere år havde haft en voksende og betydelig formue. Denne sag har naturligvis været til stor skade for de formidlende organisationer selv, men værre er, at den samtidig også sætter hele adoptionsområdet i miskredit. Og det har vi svært ved at acceptere. Men vigtigst er det naturligvis, at vi er helt sikre på, at børnenes rettigheder altid bliver respekteret.

I henhold til Haag-konventionen kræves imidlertid også et reelt tilsyn med autoriserede organer. I artikel 8 lyder det således: *"Centralmyndigheden skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder, tage alle passende forholdsregler for at hindre utilbørlig økonomisk eller anden form for vinding i forbindelse med en adoption og for at afværge enhver praksis, der er i strid med konventionens formål."* I artikel 11 c anføres yderligere: *"Et autoriseret organ skal være underkastet tilsyn fra statens kompetente myndigheder med hensyn til sammensætning, drift og økonomiske forhold."* Videre lyder artikel 32 således: *"1. Ingen må drage nogen utilbørlig økonomisk eller anden vinding i forbindelse med en international adoptionsvirksomhed. 2. Kun omkostninger og udgifter, herunder rimelige honorarer til personer, der medvirker ved adoptionen, kan kræves eller betales. 3. Ledere, administratorer og ansatte i organer, der medvirker ved en adoption, må ikke modtage betaling, der står i et misforhold til den leverede tjenesteydelse."*

På denne baggrund synes flertalsbetænkningens konklusion på tilsynsområdet helt utilstrækkelig. Flertalsbetænkningen konkluderer således i afsnit 8.4 *"Det bør overvejes, om omfanget af Civilretsdirektoratets hidtidige kontrol lever op til den kontrol, som artikel 32 forudsætter. En skærpet kontrol vil kræve en langt større detaljeret insgradering i organisationernes regnskaber end hidtil, ligesom det vil kræve, at organisationerne i højere grad skal redegøre for beregningerne af deres gebyrer."*

f. Centralmyndighed

I henhold til Haag-konventionen (artikel 6) skal der udpeges en centralmyndighed, der tildeles mangeartede beføjelser. Det drejer sig bl.a. om at fremme det interstatslige samarbejde, herunder informere om lovgivning, statistik, evalueringsrapporter (artikel 9), at besvare konkrete forespørgsler fra andre centralmyndigheder vedr. bestemte adoptionsforhold (artikel 9), at lette, følge og fremme de danske adoptionsprocedurer (artikel 9), at fremme og overvåge adoptionsrådgivning både før og efter adoption (artikel 5 og 9), at autorisere formidlende organisationer og føre tilsyn med, at betingelserne overholdes (artikel 10, 11 og 19), at godkende de formidlende organisationers udenlandske kontakter og føre tilsyn med samarbejdet med disse kontakter (artikel 12 og 13).

Flertalsbetænkningen konkluderer under artikel 6, som følger. *"Civilretsdirektoratet er af justitsministeren udpeget som centralmyndighed i henhold til lov om international fuldbyrdelse affor ældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser) par 3, og en tilsvarende ordning synes naturlig i relation til adoption. I praksis varetager direktoratet allerede i dag en lang række af de opgaver, der skal påhvile centralmyndigheden."*

Adoption & Samfund finder ikke, at Civilretsdirektoratet er et naturligt valg. For det første fordi Civilretsdirektoratet indtil nu har udvist en så ringe interesse for adoptionsområdet og har defineret sine opgaver så begrænset som muligt, for det andet fordi de opgaver Haag-konventionen pålægger centralmyndigheden også peger på områder udenfor Civilretsdirektoratets kompetenceområde og for det tredje vil, hvis en række af Adoption & Samfunds forslag til reform af adoptionssystemet vinder gehør, der være behov for et langt mere aktivt og styrende organ.

I Adoption & Samfunds oplæg til reform af adoptionssystemet i Danmark foreslås etableret et Adoptionsråd. Adoptionsrådet skal varetage en række af de opgaver, der i dag varetages af Civilretsdirektoratet og Adoptionsnævnet, samt de (fleste af de) opgaver, der følger af Haag-konventionen. Adoptionsrådet er desuden tænkt som den i dag manglende dynamo på adoptionsområdet i Danmark. Adoptionsrådets opgaver er nærmere beskrevet i vores "Adoption i Danmark - oplæg til reform" s. 135-136. I Sverige udpeges NIA (Nævnet for Internationale Adoptioner), som er et nævn under socialministeriet, som den centrale

myndighed. I Finland udpeges "Nämnden för adoptionsärenden" under socialministeriet til centralmyndighed og i Norge, peges der på Statens Adoptionskontor under **Barne-** og Familiedepartementet.

g. Godkendelse af forældre til adoption

1 Haag konventionens artikel 5 hedder det i litra a og b:

"En adoption kan inden for rammerne af konventionen kun finde sted, såfremt de kompetente myndigheder i modtagerstaten:

a har fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere; b har sikret sig, at de kommende adoptivforældre har modtaget rådgivning i det omfang det er nødvendig;"

og videre i artikel 15:

"1 Hvis centralmyndigheden i modtagerstaten er forvisset om, at ansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere et barn, skal den udarbejde en rapport med oplysninger om deres identitet, kvalifikation og egnethed til at adoptere, baggrund, familiemæssige- og sygdomshistorie, sociale miljø, bevæggrunde til at adoptere, egnethed til at påtage sig en international adoption, samt karakteristik af den type børn, de måtte være i stand til at påtage sig ansvaret for.

2 Den skal fremsende rapporten til centralmyndigheden i oprindelsesstaten."

I flertalsbetænkningen konkluderes under disse artikler, at en ratificering ikke kræver ændringer i dansk ret (eller regler). Adoption & Samfund er enige i, at dansk ret på disse områder ikke rent teknisk er til hinder for en ratificering.

I Adoption & Samfund mener vi imidlertid ikke, at de danske regler fungerer, d.v.s.

medvirker til at sikre velmotiverede og velforberedte adoptanter, samt på nogen måde egner sig som et middel til selektion af egnede og ikke egnede adoptanter. Snarere tværtimod. Det har vi redegjort nærmere for i vores oplæg til reform af det danske adoptionssystem. Der er derfor også i høj grad behov for et ændret dansk godkendelsessystem.

I flertalsbetænkningen levnes der imidlertid ikke megen plads til alternativer. I flertalsbetænkningen nævnes kun et enkelt (og naturligvis ikke acceptabelt) alternativ. I afsnit 6.2 hedder det således *"En simpel registrering af en række oplysninger om objektive forhold vedrørende ansøgerne, er således utilstrækkelig til opfyldelse af konventionen"*. Det paradoksale ved dette alternativ er, at det os bekendt aldrig er fremsat offentligt af nogen.

Adoption & Samfund foreslår et nyt godkendelsessystem, som ikke blot er i overensstemmelse med Haag-konventions bogstav, men også vil kunne sikre velmotiverede og velforberedte adoptanter.

Haag-konventionen kræver, at centralmyndigheden i modtagerstaten er forvisset om, at ansøgerne er kvalificerede og egnede til at adoptere et barn. Spørgsmålet er, hvordan man bedst forvisser sig om dét. I dag gør vi det igennem en række samtaler med en sagsbehandler, som udreder efter vage retningslinier fra en betænkning fra 1976. Dette er et for ansøgerne pinagtigt system, som giver anledning til stor vilkårlighed fra sagsbehandler til sagsbehandler og fra amt til amt. Subjektiviteten og tilfældigheden råder.

Det er Adoption & Samfunds overbevisning og erfaring gennem de sidste snart 20 år, at næsten alle, der ansøger om godkendelse til adoption og som er oplyst om, hvad en adoption indebærer, vil blive gode adoptivforældre. Der findes naturligvis også personer, som ikke vil være egnede til at adoptere, men det er utroligt få af disse personer, der ønsker at gennemføre en adoption og endnu færre, der fortsat ønsker, når de ved, hvad en adoption indebærer. Man kan stille sig selv det spørgsmål, om det overhovedet er muligt med sikkerhed at selektere disse personer fra. Det eksisterende godkendelsessystem gør det i hvert fald ikke. Det eksisterende godkendelsessystem stiller sig den opgave at forsøge at

gå bag om ansøgernes motiver og kortlægge deres sociale og psycho-seksuelle struktur. Denne opgave er naturligvis utrolig svær, og lykkes naturligvis ikke med de amtslige ressourcer, der anvendes (den kan næppe heller løses). I stedet sker der meget anden skade i forsøget.

Adoption & Samfund foreslår, at man fremover opgiver dette umulige projekt, men i stedet mere nøgternt sikrer en afklaring af, om ansøgerne er personer, som man igennem andre sammenhænge kan dokumentere har styr på deres liv, og hvis ønske om adoption derfor kan tillægges legitimitet.

Adoption & Samfunds forslag til ny forældregodkendelse vil herefter bestå af tre elementer: a) opfyldelse af en række målbare kriterier, som vi i Danmark mener, vi bør stille til adoptanter, b) afklare om ansøgerne er troværdige mennesker, hvis ønske om adoption kan tillægges legitimitet (denne afklaring skal gøres objektiv), c) en obligatorisk forberedelse af adoptanterne (forberedelsen, som kunne foregå over et par week-endere, er nærmere beskrevet i vores oplæg til reform).

Koordineringen af dette forløb kunne f.eks. udføres af amternes adoptionsafsnit.

4. Afsluttende bemærkninger

Vi har i overstående afsnit givet udtryk for vores uenighed med udvalgets flertal, hvad angår den overordnede betydning af Haag-konventionen, udvalgsarbejdets form og styring samt beskrevet en række af de væsentligste eksempler, hvor vi grundlæggende er uenig med flertals-betænkningens ordlyd.

Ikke mindst på denne baggrund er vi naturligvis taknemmelige for at have sæde i udvalget, så vi som nu og fremover kan få mulighed for at føre vores synspunkter frem.

Det skal dog ikke skjules, at vi i Adoption & Samfund nærer bekymring for, hvorvidt udvalget formår i sit videre arbejde at gennearbejde og præsentere de helt nødvendige

reformer, som det danske adoptionssystem behøver, for at international adoption fortsat kan forventes at være en mulighed for (især) ufrivilligt barnløse i Danmark.

Udover at sporene fra udvalgsarbejdets første periode skræmmer, må vi konstatere, at der ud fra forskellige betragtninger er tale om en meget konservativ sammensætning af udvalget. For det første er udvalget sammensat så det, i så høj grad det er muligt, ligner de tidligere adoptionsudvalg, som i årene fra begyndelsen af 70'erne til midt i 80'erne gennem diverse betænkninger udformede det adoptionssystem, som altså nu skal ændres. Der er endda tale om et meget stærkt personsammenfald. For det andet er udvalgets flertal sammensat af repræsentanter fra myndigheder, som igennem alle årene og frem til nu, har været de ivrigste fortalere for det danske adoptionssystem. Det gælder amterne, civilretsdirektoratet og i højeste grad adoptionsnævnet.

Baggrunden er måske, at udvalget primært er tænkt nedsat for at forberede ratificeringen af Haag-konventionen, snarere end for at fremkomme med forslag til en reform af det danske adoptionssystem.

Med disse ord skal jeg hermed afslutte Adoptions & Samfunds mindretalsbetænkning.

24. august 1996

A handwritten signature in black ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

Anders Christensen

ADOPTIONSUDVALGET

SEKRETARIATET

Adr. Civilretsdirektoratet

Æbeløgade 1

2100 København Ø

Telefon 33923302 (10:00-14:30)

Telefax 39271889

BILAG 6

København, den

15 NOV. 1995

J.nr.: 1993-3001-13

+ bilag

Til adoptionsudvalgets medlemmer.

Ved skrivelse af 12. oktober 1995 har Justitsministeriet, lovaftdelingen, beskikket dig som medlem af det af justitsministeren den 16. maj 1995 nedsatte adoptionsudvalg.

Som det fremgår af kommissoriet, skal udvalget i første række beskæftige sig med de ændringer af adoptionslovgivningen, der er nødvendige for at Danmark kan ratificere Haag-konventionen om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner.

Jeg ser frem til udvalgsarbejdet, som jeg tror bliver både spændende og interessant.

Inden vi kan gå i gang, skal sekretariatet have udarbejdet forskelligt materiale til brug for udvalgets arbejde. Det er derfor nok ikke realistisk, at vi kan afholde det første møde før årsskiftet.

Til brug for dine foreløbige overvejelser sender jeg vedlagt kopi af

- konventionsteksten på engelsk/fransk
- forklarende rapport på engelsk/fransk
- autoriseret translatøroversættelse af konventionsteksten til dansk idet bemærkes, at sekretariatet kun har foretaget en foreløbig gennemgang med henblik på eventuelle justeringer.

Endvidere vedlægger jeg kopi af

- adoptionsloven, jfr. lovbekendtgørelse nr. 629 af 15. september 1986 med senere ændringer,
- adoptionsbekendtgørelsen, bekendtgørelse nr. 597 af 5. september 1986 med senere ændringer,
- adoptionscirkulæret, cirkulære nr. 99 af 5. september 1986.

Jeg kan endelig oplyse, at Adoptionsudvalgets sekretariat senere vil fremkomme med forslag til mødedatoer for udvalgets første møde.

Med venlig hilsen

Mogens Hornslet

ADOPTIONSUDVALGET

SEKRETARIATET
Adr. Civilretsdirektoratet
Æbeløgade 1
2100 København Ø
Telefon 33923302 (10:00-14:30)
Telefax 39271889

København, den - 9 FEB. 1996

J.nr.: 1993-3001-13

Til adoptionsudvalgets medlemmer.

I fortsættelse af sekretariatets skrivelse af 15. november 1995 skal jeg efter aftale med formanden orientere om, at sekretariatet er igang med at udarbejde en redegørelse for Haag-konventionen, sammenholdt med gældende danske adoptionsregler.

Tanken er at give redegørelsen sådan en form, at der allerede på udvalgets første møde vil foreligge et foreløbigt udkast til udvalgets betænkning om Haag-konventionen.

Denne fremgangsmåde er valgt med sigte på, at denne særlige hastende del af udvalgets arbejde kan afsluttes uden unødigt forsinkelse.

Sekretariat vil snarest vende tilbage med forslag til mødedatoer.

Med venlig hilsen

Pia Andersen

ADOPTIONSUDVALGET

SEKRETARIATET

Adr. Civilretsdirektoratet

Æbeløgade 1

2700 København Ø

Telefon 33923302 (10:00-14:30)

Telefax 39271889

København, den

1 5 159 107 1996

J.nr.: 1993-3001-13

Til adoptionsudvalgets medlemmer.

I fortsættelse af sekretariatets skrivelse af 9. februar 1996 skal jeg efter aftale med formanden foreslå følgende mulige datoer for udvalgsmøder:

Mandag den 13. maj, mandag den 20. maj, tirsdag den 21. maj, onsdag den 22. maj, torsdag den 30. maj, torsdag den 6. juni, onsdag den 12. juni og torsdag den 13. juni 1996.

Udvalgets møder tænkes afholdt om eftermiddagen fra kl. 14.30.

Med henblik på at sekretariatet kan fastsætte mødedatoer inden sommerferien, skal jeg venligst anmode Dem om snarest - og gerne inden 8 dage - at meddele, om De kan deltage de pågældende datoer. I mit fravær kan De tage kontakt til fuldmægtig Malene Tejs Knudsen.

Med venlig hilsen

Pia Andersen

ADOPTIONSUDVALGET

SEKRETARIATET

Adr. Civilretsdirektoratet

Æbeløgade 1

2100 København Ø

Telefon 33923302 (10:00-14:30)

Telefax 39271889

København, den 15. febr. 1996

J.nr.. 1993-3001-13

Til adoptionsudvalgets medlemmer.

Ved skrivelse af 15. februar 1996 foreslog sekretariatet en række mulige datoer for udvalgs møder.

Jeg har nu modtaget svar fra medlemmerne af udvalget, og efter aftale med udvalgsformanden kan jeg oplyse, at der foreløbig er fastsat følgende datoer for afholdelse af møder i Adoptionsudvalget:

Mandag den 13. maj, onsdag den 22. maj, torsdag den 30. maj, torsdag den 6. juni og torsdag den 13. juni 1996.

Udvalgets møder vil blive afholdt om eftermiddagen fra kl. 14.30 i København. I vil senere modtage nærmere underretning om stedet for mødernes afholdelse.

Med venlig hilsen

Pia Andersen

ADOPTIONSUDVALGET

SEKRETARIATET

Adr. Civilretsdirektoratet

~~Ebeløgade 1~~
2100 København Ø

Telefon 33923302 (10:00-14:30)

Telefax 39271889

København, den

i MAJ 1996
- 1 MAJ

J.nr.: 1993-3001-13

+ bilag

Til adoptionsudvalgets medlemmer.

Til brug for de planlagte udvalgsmøder - startende mandag den 13. maj 1996, kl. 14.30 - sender jeg som lovet efter aftale med formanden en redegørelse for Haager-konventionen sammenholdt med gældende danske adoptionsregler.

Redegørelsen er givet en sådan form, at den forhåbentlig vil kunne indgå som det store hovedafsnit i den delbetænkning, som udvalget skal afgive om ratifikation af konventionen. Det skal understreges, at der alene er tale om et foreløbigt udkast, som forventes justeret dels som følge af yderligere overvejelser i sekretariatet og dels som følge af de drøftelser, der skal foregå i udvalget.

Formanden har endvidere bedt mig nævne, at der i overensstemmelse med kommissoriet i første omgang kun er foreslået sådanne ændringer i lovgivningen/de administrative regler, som er nødvendige, for at Danmark kan ratificere konventionen. Forslag til yderligere ændringer i danske adoptionsregler, som ikke er nødvendige for at kunne ratificere konventionen, forudsættes drøftet, når det hastende spørgsmål om dansk ratifikation af konventionen er bragt på plads.

Jeg vedlægger til orientering

- det svenske socialdepartements betænkning, Internationella adoptionsfrågor, 1993 års Haagkonvention m.m., SOU 1994:137,

- det kongelige barne- og familiedepartement i Norges
høringssnotat af 26. maj 1995, vedrørende Haager-konventionen,
- den finske regerings proposition till Riksdagen med förslag til
lag om ändring av adoptionslagen.

Jeg kan endelig oplyse, at udvalgets møder vil blive holdt i Højesteret, Prins Jørgens Gård 13, 1218 København K.

Hvis I afleverer bilag på jeres rejseomkostninger, vil jeg sørge for, at Justitsministeriet refunderer udgifterne.

Med venlig hilsen

Pia Andersen

